

**Lietuvos Respublikos
partnerystės sutarties įgyvendinimo 2014–
2016 metais pažangos ataskaita**

2017 rugpjūtis

Turinys

Naudojamos santrumpos ir terminai	4
1. Bendras valstybės narės vystymosi poreikių pokyčių nuo Partnerystės sutarties patvirtinimo aprašymas ir vertinimas bei naujose atitinkamose konkrečiai valstybei narei skirtose Tarybos rekomendacijose nustatytų vystymosi poreikių pokyčių aprašymas.....	6
1.1 Bendra apžvalga.....	6
1.2 Pagrindinių plėtros iššūkių apžvalga	6
1.3 2014–2016 m. Tarybos rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas	9
2. Pažanga, padaryta įgyvendinant Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategiją ir konkrečių fondų uždavinius, pasitelkiant ESI fondų įnašą siekiant pasirinktų teminių tikslų ir pagal kiekvienos programos veiklos rezultatų plane nustatytus orientyrus ir klimato kaitos tikslams panaudotą paramą.....	11
2.1 Pažanga siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų	11
2.2 Pažanga pagal teminius tikslus	12
2.2.1 MTEP ir inovacijų skatinimas	12
2.2.2 Informacinių ir ryšio technologijų prieinamumo, naudojimo didinimas ir kokybės gerinimas.....	13
2.2.3 MVĮ, žemės ūkio sektoriaus (EŽŪFKP) bei žuvininkystės ir akvakultūros sektoriaus (EJRŽF) konkurencingumo didinimas	14
2.2.4 Perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos visuose sektoriuose.....	16
2.2.5 Prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimas.....	17
2.2.6 Aplinkosauga ir išteklių naudojimo veiksmingumo skatinimas.....	17
2.2.7 Tvaraus transporto skatinimas ir kliūčių pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse šalinimas	19
2.2.8 Užimtumo skatinimas ir darbo jėgos judumo rėmimas.....	20
2.2.9 Socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu.....	21
2.2.10 Investicijos į švietimą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą	23
2.2.11 Institucinių pajėgumų stiprinimas ir veiksmingas viešasis administravimas	24
2.3 Parama, panaudota siekiant klimato kaitos tikslų.....	25
3. Veiksmai, kurių imtasi siekiant įvykdyti Partnerystės sutartimi nustatytas <i>ex ante</i> sąlygas.....	26
4. Partnerystės sutartyje nustatytų priemonių, kuriomis užtikrinamas ESI fondų ir kitų ES ir nacionalinių finansavimo priemonių bei EIB koordinavimas, įgyvendinimas	41
5. Integruoto požiūrio į teritorinį vystymąsi įgyvendinimas ir programomis grįstų integruotų metodų įgyvendinimo santrauka, įskaitant pažangą, padarytą įgyvendinant nustatytų bendradarbiavimo prioritetinių sričių tikslus	44
5.1 Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros įgyvendinimo apžvalga.....	44

5.2 Integruotų teritorinių investicijų įgyvendinimo apžvalga.....	45
5.3 Tvarios miestų plėtros veiksmų įgyvendinimo apžvalga.....	46
5.4 Makroregioninių strategijų įgyvendinimo apžvalga	46
6. Veiksmai, kurių imtasi siekiant stiprinti valstybės narės institucijų ir paramos gavėjų gebėjimus administruoti ir naudoti ESI fondų paramą	47
7. Veiksmai, kurių imtasi, ir pažanga, padaryta siekiant sumažinti paramos gavėjų administracinę naštą.....	51
8. Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 5 straipsnyje nurodytų partnerių vaidmuo įgyvendinant Partnerystės sutartį	53
9. Veiksmų, kurių imtasi taikant ESI fondų įgyvendinimo horizontaliuosius principus ir politikos tikslus, santrauka	55
9.1 Lyčių lygybė, nediskriminavimas, prieinamumas neįgaliesiems	55
9.2 Darnus vystymasis	56
9.3 Jaunimas.....	58
10. Informacija apie Jaunimo užimtumo iniciatyvą ir jos vertinimas	58

Naudojamos santrumpos ir terminai

ADRP – aktyvios darbo rinkos politika

AEI – atsinaujinantys energijos ištekliai

BIVP – bendruomenės inicijuota vietos plėtra

BVP – bendrasis vidaus produktas

BŽŪP – Bendra žemės ūkio politika

EFSI – Europos strateginių investicijų fondas

EIB – Europos investicijų bankas

EITP – Europos infrastruktūros tinklų priemonė

EJRŽF – Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas

ERPF – Europos regioninės plėtros fondas

ES – Europos Sąjunga

ES BJRS – Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija

ES fondai – Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Sanglaudos fondas

ESF – Europos socialinis fondas

ESFRI – Europos mokslinių tyrimų infrastruktūrų strategijos forumas

ESI fondai – Europos struktūriniai ir investicijų fondai (Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas)

ETB – Europos teritorinis bendradarbiavimas

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai

IT – informacinės technologijos

ITVP – integruotos teritorijų vystymo programos

JGI – Jaunimo garantijų iniciatyva

JUI – Jaunimo užimtumo iniciatyva

MTEP – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra

MTEPI – moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos

MTI – moksliniai tyrimai ir inovacijos

MVĮ – mažos ir vidutinės įmonės

NEET jaunimas – nedirbantys, nesimokantys ir mokymuose nedalyvaujantys 15–29 metų amžiaus asmenys

NKT – naujos kartos tinklas

NMA – Nacionalinė mokėjimų agentūra prie Žemės ūkio ministerijos

NVO – nevyriausybinės organizacijos

Partnerystės sutartis – Lietuvos Respublikos partnerystės sutartis, patvirtinta Europos Komisijos 2014 m. birželio 20 d. sprendimu Nr. C(2014)4234

PFSA – projektų finansavimo sąlygų aprašas

SESV – Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

SFMIS2014 – ES fondų informacinė valdymo ir priežiūros sistema

SVV – smulkus ir vidutinis verslas

ŠESD – šiltnamio efektą sukeliančios dujos

VPS – vietos plėtros strategija

VVG – vietos veiklos grupė

ŽŪM – Žemės ūkio ministerija

1. Bendras valstybės narės vystymosi poreikių pokyčių nuo Partnerystės sutarties patvirtinimo aprašymas ir vertinimas bei naujose atitinkamose konkrečiai valstybei narei skirtose Tarybos rekomendacijose nustatytų vystymosi poreikių pokyčių aprašymas

1.1 Bendra apžvalga

Lietuvos ekonomika sparčiai atsigavo po pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės: 2014 m. šalyje sukurtas bendrasis vidaus produktas (BVP) buvo didžiausias šalies istorijoje. Ekonomikos atsigavimas sustiprino bendrą Lietuvos ekonominę konvergenciją. Tai sudarė sąlygas Lietuvai 2015 m. prisijungti prie euro zonos. 2016 m. Lietuvos ekonomika augo 2,3 %. Šis augimas viršijo Europos Sąjungos (ES) vidurkį (1,9 %). Realus BVP didėjimą lėmė vidaus paklausos didėjimas. Gerėjanti namų ūkių finansinė padėtis ir geri vartotojų lūkesčiai skatino namų ūkių vartojimo išlaidų augimą. 2016 m. jis pasiekė 5,6 % – tai sparčiausias tempas per pastaruosius 9 metus (spartesnis augimas buvo užfiksuotas tik 2007 metais).

Lietuvos darbo rinkos būklė toliau gerėja. 2016 m. Lietuvos gyventojų užimtumo lygis sudarė 75,2 % ir buvo aukščiausias per pastaruosius 15 metų. Nedarbo lygis 2016 m. sumažėjo iki 7,9 % (2012 m. – 13,3 %).

2016 m. vidutinis mėnesinis darbo užmokestis šalyje padidėjo 7,9 %. Tam poveikį darė spartus minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio augimas. Minimalus mėnesinis darbo užmokestis nuo 2015 m. padidėjo net 26,8 %. Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis per metus padidėjo 8,3 % ir tai buvo vienas didžiausių augimų ES.

Kita vertus, gerėjantys ekonominiai ir užimtumo rodikliai nepadėjo sumažinti skurdo šalyje: skurdo rizikos ir socialinės atskirties lygis, pajamų nelygybė ir toliau išlieka aukšti. Be to, netolygus pajamų augimas tam tikruose sektoriuose, spartus darbo užmokesčio augimas, skirtingas kokybiško užimtumo ir nedarbo lygis didino skurdo rizikos lygio skirtumą tarp miesto ir kaimo. Statistikos departamento duomenimis, 2015 m. žemiau skurdo rizikos ribos gyveno 22,2 % Lietuvos gyventojų (3,1 % daugiau nei 2014 m.).

Nors pastaraisiais metais stebimas Lietuvos ekonomikos atsigavimas, vis dar nepavyksta pažaboti didelių emigracijos mastų. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. nuolatinių gyventojų skaičius sumažėjo 1,4 %. Darbo jėga nuo 2007 m. iki 2016 m. susitraukė 50,2 tūkst. žmonių. Neigiama neto tarptautinė migracija sudarė 75,5 % bendro nuolatinių gyventojų skaičiaus mažėjimo.

Privačios investicijos, išreikštos kaip BVP dalis, nepasiekė prieš krizę buvusio lygio ir yra maždaug 3% mažesnės už vidutinį istorinį lygį. Iš dalies tokiai investicijų raidai turi įtakos laikinas ES fondų lėšų panaudojimo sumažėjimas.

Dėl nepalankių geopolitinių pokyčių bei mažėjusių eksportuojamų prekių kainų sumažėjo Lietuvos konkuravimo galimybės. Bendram Lietuvos augimui neigiamos įtakos turėjo 2015 m. sumažėjęs eksportas (6 % mažesnis nei 2014 m.). 2016 m. tiek paslaugų, tiek prekių eksportas atsigavo, kadangi dalis veiklos buvo perorientuota iš ekonominių sunkumų patiriančių Nepriklausomos Valstybių sandraugos valstybių į kitus sparčiau augančius regionus.

1.2 Pagrindinių plėtros iššūkių apžvalga

Pagrindiniai plėtros iššūkiai nuo Lietuvos Respublikos partnerystės sutarties (toliau – Partnerystės sutartis) patvirtinimo 2014 m. išlieka iš esmės nepasikeitę.

Pagal strategijos „Europa 2020“ **sumanaus augimo** kryptį toliau išlieka aktualūs Partnerystės sutartyje nustatyti iššūkiai mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų, švietimo, viešojo valdymo, skaitmeninės visuomenės srityse.

Nors Lietuvoje vidutinis inovatyvumo augimas 2008–2015 m. buvo 2,4 % ir tai buvo trečias didžiausias augimas tarp 28 ES šalių (ES augimo vidurkis – 0,7%), tačiau Lietuva vis dar atsilieka

nuo nacionalinio strategijos „Europa 2020“ tikslo 1,9 % BVP investuoti į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą (MTEP). 2015 m. duomenimis, Lietuvoje į MTEP investuota 1,04 % BVP. Todėl **MTEPI srityje** toliau turi būti siekiama pritraukti privačias investicijas į mokslinius tyrimus, įgalinti sukurtus pajėgumus mokslo rezultatams komercinti bei padidinti inovatyvių įmonių skaičių.

Nors Lietuva jau pasiekė ir netgi viršijo nacionalinius strategijos „Europa 2020“ tikslus **švietimo srityje**, toliau svarbu sukurti į demografinius pokyčius reaguojančią lanksčią ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo sistemą, užtikrinti vienodos kokybės švietimo paslaugas visiems Lietuvos vaikams, išplėsti siūlomų neformaliojo ugdymo krypčių spektrą, sudaryti sąlygas ankstyvai profesinei orientacijai ir kūrybiškumo ugdymui, gilinti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą bei tarpusavio papildomumą; padidinti absolventų įsidarbinimo pagal įgytą specialybę galimybes, padidinti mokslininko / tyrėjo karjeros paskatas mokslinio potencialo reprodukcijos srityje, sustiprinti profesinio mokymo vaidmenį, ruošiant kvalifikuotus specialistus, ir patrauklumą, sukurti tęstines paskatas šalies gyventojams, ypač nekvalifikuotiems ir žemesnės kvalifikacijos, dalyvauti mokymosi visą gyvenimą sistemoje, užtikrinant siūlomų studijų (turinio ir formų) įvairovę, jų atitiktį darbo rinkos ir individualaus asmens poreikiams, plėtojant įgytų kompetencijų pripažinimo galimybes.

Viešojo valdymo srityje vykstant teigiamiems, tačiau nuosaikiems (ypač palyginus su siektiniais pokyčiais) pokyčiams (pavyzdžiui, pagal valdymo efektyvumo indeksą Lietuva iš 21 vietos ES (2011 m.) pakilo į 20 vietą (2015 m.) (siektina reikšmė 2020 m. – bent 15 vieta ES); pagal reglamentavimo kokybės indeksą – iš 17 vietos ES (2011 m.) pakilo į 16 vietą ES (2015 m.) (siektina reikšmė 2020 m. – 13 vieta ES); Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas nuo 57 balų (2013 m.) pagerėjo iki 59 balų (2016 m.) (siektina reikšmė 2020 m. – ES valstybių korupcijos suvokimo indeksų vidurkis (2016 m. – 66 balai)), toliau svarbu didinti institucijų veiklos efektyvumą, diegiant kryptingas veiklos planavimo ir stebėsenos sistemas, įdiegti įrodymais pagrįstą bei į rezultatus orientuotą valdymo modelį, sukurti motyvuotą ir profesionalią valstybės tarnybą, veikiančią skaidrumo ir partnerystės pagrindais.

Skaitmeninės visuomenės srityje išlieka svarbi tolimesnė elektroninių ryšių plėtra ir priemonių, užtikrinančių vartotojų naudojimosi elektroninėmis paslaugomis galimybes, įgyvendinimas, taip pat aktualus valstybės informacinių išteklių konsolidavimas ir apsauga.

Pagal strategijos „Europa 2020“ **tvaraus augimo** kryptį toliau išlieka aktualūs Partnerystės sutartyje nustatyti modernios bazinės infrastruktūros vystymo, geresnės verslo aplinkos kūrimo bei efektyvaus gamtinių išteklių vartojimo iššūkiai.

Atsižvelgiant į tai, kad nemaža dalis TEN-T tinklo Lietuvoje neatitinka jam keliamų reikalavimų, tik 6,9 % Lietuvos geležinkelių yra elektrifikuoti, šalyje nėra šiaurę ir pietus jungiančio geležinkelio, viešojo transporto dalis, palyginti su ES vidurkiu (17,3 %), yra labai maža (8,6 %), o naudojimasis lengvaisiais automobiliais vis dar yra didžiausias ES, **transporto sektoriuje** toliau reikia kurti ir gerinti multimodalinę transporto infrastruktūrą, kad ji būtų integruota į ES transporto tinklą bei tolygiai išdėstyta Lietuvos teritorijoje, taip sudarant sąlygas subalansuotai šalies regionų plėtrai bei stiprinant Lietuvos transporto infrastruktūros tarpvalstybinį sujungiamumą. Taip pat išlieka svarbios investicijos į kelių techninių parametrų pagerinimą, eismo saugos ir aplinkosaugos priemonių diegimą bei draugišką aplinkai transporto priemonių naudojimo skatinimą.

Energetikos srityje padaryta pažanga gerinant elektros ir dujų tinklų jungčių su kitomis valstybėmis: Klaipėdos jūrų uoste pradėjo veikti suskystintų gamtinių dujų terminalas; pradėta Klaipėda-Kuršėnai antros dujotiekio gijos eksploatacija, leidžianti padidinti Klaipėda-Kuršėnai magistralinio dujotiekio pajėgumus ir sudaranti galimybes maksimaliai išnaudoti suskystintų gamtinių dujų terminalo galimybes; pradėtos eksploatuoti jungtys su Lenkija („*LitPol Link*“) ir Švedija („*NordBalt*“), toliau įgyvendinamas Lietuvos–Lenkijos dujų jungties projektas (GIPL projektas), kuriuo siekiama integruoti izoliuotas Baltijos šalių dujų rinkas į bendrą ES dujų rinką. Toliau turi būti užtikrinamas efektyvus, saugus ir patikimas energetinių išteklių ir paslaugų teikimas.

Siekiant energijos vartojimo efektyvumo tikslų, reikia investuoti ne tik į centralizuoto šilumos tiekimo perdavimo tinklų modernizavimą, bet ir į naujų tinklų plėtrą, kad būtų užtikrinamas tiekimo patikimumas bei mažesnė oro tarša.

Siekiant energijos sutaupymo tikslų, be planuoto poreikio modernizuoti miestų gatvių apšvietimo sistemas, taip pat būtų tikslinga investuoti į apšvietimo sistemų modernizavimą keliuose.

Energetikos rinkoje sumažėjo šilumos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) poreikis Vilniaus ir Kauno miestuose. 2015 m. pasiekus ir viršijus AEI dalies galutiniame balanse rodiklio reikšmę 2023 m., atitinkamai pakoreguoti būsiami šilumos gamybos iš AEI Vilniaus ir Kauno miestuose pajėgumai. Atsirado poreikis sukurti komunalinių atliekų deginimo pajėgumus Vilniaus mieste. Siekiant maksimaliai panaudoti po rūšiavimo likusias energetinę vertę turinčias atliekas suplanuota sukurti komunalinių atliekų deginimo pajėgumus Vilniaus mieste.

Nebelieka poreikio remti veiklas, susijusias su biokuro gamyba, mobilizavimu, logistika, sandėliavimu ir pan. Šios veiklos, vykdomos privataus verslo, tiesiogiai neprisideda prie strateginių šilumos sektoriaus tikslų įgyvendinimo. Biokuro gamybos verslas Lietuvoje ganėtinai išvystytas, pagamintas biokuras eksportuojamas į kitas rinkas. Daugelis šilumos gamintojų, naudojančių biokurą, turi įsirengę savo aikšteles.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal **verslo aplinkos** indeksą Lietuva nukrito iš 17 vietos (2013 m.) į 21 vietą (2017 m.) tarp 190 pasaulio valstybių, toliau svarbu didinti mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) konkurencingumą Lietuvos ir Europos rinkose, skatinti MVĮ kūrimąsi ir tvarumą, ugdyti verslumą, didinti produktyvumą ir tarptautiškumą, skatinti inovatyvumą.

Kultūros srityje toliau svarbios investicijos į kultūros paveldo atgaivinimą ir kultūros infrastruktūros įveiklinimą.

Aplinkosaugos sektoriuje stebimi teigiami gyventojų požiūrio į aplinką, oro kokybės, komunalinių atliekų tvarkymo, biologinės įvairovės išsaugojimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, energijos iš AEI plėtros pokyčiai.

Lietuvoje 2015 m. centralizuotai tiekiamą geriamąjį vandenį naudojo 80 % gyventojų, o 72 % gyventojų nuotekos buvo surenkamos centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemos (2013 m. atitinkamai 77 % ir 69 %). Todėl vandens apsaugos srityje svarbu palaikyti šio išteklių potencialą, užtikrinant, kad visi šalies gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį bei nuotekų surinkimo ir tvarkymo paslaugas.

Į aplinką išmetamų teršalų kiekis kasmet mažėja, tačiau toliau išlieka svarbios investicijos, kuriomis mažinamas neigiamas oro taršos poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai.

Nors Lietuva sąvartynuose šalina daug mažiau atliekų nei prieš ketverius metus (2011 m. – 77,2 %, 2015 m. – 54 %), ji vis dar 26 % viršija ES vidurkį ir šalinimas sąvartynuose tebėra pagrindinė atliekų tvarkymo priemonė. Komunalinių atliekų sraute esančio popieriaus, metalo, plastiko ir stiklo perdirbimas ir panaudojimas nuo 2010 m. padidėjo (2015 m. – 45,5 %) ir nedaug atsilieka nuo 2020 m. tikslo (50 %). Atliekų tvarkymo srityje toliau turi būti nuosekliai mažinami sąvartynuose šalinamų ir didinami perdirbamų ar kitaip panaudojamų komunalinių atliekų kiekiai.

Toliau didinant šalies energetinę nepriklausomybę nuo vienos kuro rūšies bei mažinant energetinį skurdą šalyje išlieka svarbios investicijos, kuriomis būtų padidinta energijos iš AEI dalis centralizuotai tiekiamos šilumos gamybos kuro balanse; išnaudoti galutinės energijos taupymo rezervai viešajame bei būsto sektoriuose; užtikrintas ilgalaikis kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, ekosistemų ir jų funkcijų išsaugojimas ir atkūrimas; užtikrinta tinkama klimato kaitos stebėseną ir įgyvendinamos savalaikės klimato kaitos prisitaikymo ir prevencijos priemonės.

Vystymosi poreikiai **Lietuvos žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose** nuo Partnerystės sutarties patvirtinimo iš esmės nepasikeitė. Lietuvos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuje lieka aktuali alternatyvių žemės ūkiui veiklos sferų plėtra kaimo vietovėse. Pagrindiniai Lietuvos žuvininkystės sektoriaus subsektoriai išlieka tokie patys, kaip ir numatyti Partnerystės sutartyje: žvejyba, akvakultūra, žuvininkystės produktų perdirbimas. Žvejybos sektoriuje opi problema yra mažėjantys žuvies sugavimai Baltijos jūros priekrantėje dėl ruonių daromos žalos ir invazinių žuvų išteklių padidėjimo.

Pagal strategijos „Europa 2020“ **integralaus augimo** kryptį toliau išlieka aktualūs Partnerystės sutartyje nustatyti poreikiai užimtumo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimo, sveikatos bei teritorinės plėtros srityse.

Nepaisant bendrų teigiamų pokyčių **užimtumo** srityje, išlieka ganėtinai ryškūs regioniniai skirtumai: trijų didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos) ir aplink juos esančiose teritorijose nedarbo lygis nuo 2012 m. nuosekliai mažėja, tuo tarpu pasienio savivaldybėse pietvakarių ir šiaurės Lietuvoje nedarbo lygis išlieka didesnis nei 10 % (pavyzdžiui, 2016 m. Lazdijų, Ignalinos ir Akmenės savivaldybėse registruoto nedarbo lygis viršijo 15 %). Todėl toliau turi būti didinama individualizuotų aktyvios darbo rinkos politikos (ADRP) priemonių aprėptis, skatinamas savarankiškas darbas bei verslo steigimas.

Socialinės paslaugos vis dar netolygiai išplėtos skirtingose Lietuvos savivaldybėse. Mažinant **socialinę atskirtį**, toliau išlieka poreikis plėtoti socialines paslaugas, pagrindinę investicijų dalį skiriant perėjimui nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų, kurios skirtos neįgaliesiems suaugusiems (įskaitant senyvo amžiaus asmenis), vaikams bei jaunimui, turintiems proto ar psichikos negalią, likusiems be tėvų globos vaikams, riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms.

Sveikatos apsaugos sektoriuje stebimas teigiamas poveikis visuomenei – iki 2015 m. pabaigos net 1,3 mln. šalies gyventojų pagerėjo teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybė. Tačiau svarbiausi iššūkiai nuo Partnerystės sutarties patvirtinimo išliko nepasikeitę: sveikatos sistemos reformos įgyvendinimas, sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo ir kokybės didinimas, mirtingumo nuo išorinių mirties priežasčių mažinimas, sveikatos priežiūros teisinio ir finansinio reguliavimo tobulinimas, sveikos gyvensenos principų skatinimas ir kt.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje išlieka dideli **teritorinio išsivystymo** skirtumai, toliau turi būti investuojama į priemones jiems mažinti. Daugelio miestų (tikslinių teritorijų) investicinis patrauklumas išlieka žemas. Savivaldybėse, kuriose yra įgyvendinamos Integruotos teritorinės investicijos (ITI), vienam gyventojui tenkančios materialinės investicijos 2015 m. siekė tik 1174 eurų (58 % šalies lygio) ir nuo 2011 m. padidėjo tik apie 4 %; 5 didžiųjų miestų grupėje investicijų lygis ir augimas buvo aukštesni – 2712 eurų (134 % šalies vidurkio), augimas – 23 %.

Lietuvoje stiprėja depopuliacijos tendencija – bendras neigiamas gyventojų skaičiaus pokytis Lietuvoje gali siekti iki 9 %, savivaldybėse, kuriose yra tikslinių teritorijų (4 didžiuosiuose miestuose be Vilniaus, taip pat savivaldybėse, kuriose yra tikslinėmis teritorijomis pripažintų mažų ir vidutinių miestų) – 13–14 % Santykinai stabilus darbingo amžiaus gyventojų skaičius yra tik Vilniaus mieste ir aplink didžiuosius miestus išsidėsčiusiose žiedinėse savivaldybėse ir kurortuose, todėl Partnerystės sutartyje keliami tvarios miestų plėtros iššūkiai, pirmiausiai siekis minimizuoti demografinių procesų poveikį ekonomikai ir darbo rinkai, miestų teritorijų pertvarkymas (konversija) optimizuojant urbanistinę struktūrą, integruojant teritorijas ir gerinant jų pasiekiamumą, tampa tik dar aktualesni.

1.3 2014–2016 m. Tarybos rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas

2014–2016 m. laikotarpiu Lietuva ėmėsi veiksmų įgyvendinti Tarybos rekomendacijas dėl fiskalinės politikos tvarumo, valstybės valdomų įmonių reformos, pensijų sistemos reformos, energijos efektyvumo didinimo, socialinės paramos sąsajų su aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis stiprinimo, žmogiškojo kapitalo stiprinimo užimtumo, švietimo, sveikatos bei skurdo ir socialinės atskirties mažinimo srityse, bei darbo našumo didinimo, inovacijų bei privačių investicijų skatinimo. Prie Tarybos rekomendacijų įgyvendinimo ES fondų lėšomis prisidedama tiek, kiek tai atitinka ES sanglaudos politikos tikslus.

Įgyvendinant **Tarybos rekomendaciją dėl valstybės valdomų įmonių reformos**, pertvarkytos valstybės įmonės, 2014 m. priimti Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo pakeitimai ir kiti susiję teisės aktai, vykdomas valstybės valdomų įmonių vertinimas ir stebėseną.

Įgyvendinant **Tarybos rekomendaciją dėl energijos efektyvumo didinimo**, imtasi priemonių renovacijai spartinti (įsteigti 4 fondų fondai energijos efektyvumo srityje, išduodamos lengvatinės paskolos daugiabučių namų atnaujinimui, toliau įgyvendinama Daugiabučių namų atnaujinimo programa), pagerinta energetikos infrastruktūra, 2014 m. atidarytas pirmasis Baltijos valstybėse suskystintųjų gamtinių dujų terminalas, pagerintos dujų ir elektros energijos jungtys su kaimyninėmis valstybėmis (Lenkija, Švedija).

Įgyvendinant **Tarybos rekomendaciją dėl socialinės paramos sąsajų su aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis**, siekiant padidinti nedarbo draudimo išmokų ir socialinės paramos aprėptį ir adekvatumą, patobulintas piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams teisinis reguliavimas – 2014 m. priimtas Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams pakeitimo įstatymas, 2015 m. patvirtintas savivaldybių socialinio būsto plėtros 2015–2020 metais veiksmų planas, įgyvendintos atvirų jaunimo centrų ir erdvių programos. Įgyvendinant „Socialinio modelio“ reformą, 2016 m. priimtas naujos redakcijos Nedarbo socialinio draudimo įstatymas, kuriuo darbo netekusiems asmenims sudarytos palankesnės sąlygos gauti nedarbo draudimo išmokas (padidinta nedarbo socialinio draudimo išmokų gavėjų aprėptis, sumažintas būtinojo darbo stažo reikalavimas nedarbo draudimo išmokai gauti, padidintas išmokos dydis, pailginta apmokėjimo trukmė).

Įgyvendinant **Tarybos rekomendaciją dėl fiskalinės politikos tvarumo**, įgyvendintos priemonės, kuriomis užtikrinta valdžios sektoriaus finansų drausmė, pagerinti kokybiniai rodikliai įvairiuose sektoriuose laikantis apribojimų biudžeto balansui, sudarytos galimybės gauti tikslesnius valdžios sektoriaus finansų stebėsenos duomenis, padidintas neapmokestinamas pajamų dydis, įdiegtos elektroninių sąskaitų faktūrų ir elektroninių važtaraščių posistemės, užtikrintas rizikos valdymas padidintos rizikos mokesčių mokėtojams. Lietuvos fiskalinė politika yra patikima: ribojamas biudžeto deficitas, griežtinamos fiskalinės taisyklės ir derinama mokesčių struktūra, kad būtų remiamas augimas ir užimtumas. Nuo 2011 m. Lietuvos biudžeto būklė labai pagerėjo: struktūrinis biudžeto deficitas nuo 3,5 % BVP sumažėjo iki 1,0 % 2016 metais. Lietuva gerokai sumažino darbo jėgos (pirmiausiai mažą darbo užmokestį gaunančių asmenų) mokesčių našą. Taip pat pasistūmėta į priekį sudarant prielaidas riboti atsiskaitymus grynaisiais pinigais, taip mažinant šešėlinės ekonomikos mastą.

Įgyvendindama **Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo stiprinimo** Lietuva žengė svarbius žingsnius stiprindama investicijas užimtumo, švietimo, sveikatos bei skurdo ir socialinės atskirties mažinimo srityse. 2014 m. sukurta Lietuvos profesijų klasifikatoriaus profesijų pogrupių susiejimo su studijų ir mokymo programomis metodika, padidinta studijų kryptių atitiktis darbo rinkos ir visuomenės poreikiams, jaunimui sudarytos galimybės atlikti savanorišką praktiką. 2015 m. pagerintas formaliojo profesinio mokymo organizavimas, atidaryti 6 praktinio mokymo centrai, įgyvendinamos jaunimo garantijų iniciatyvos (JGI) priemonės. 2016 m. parengtas pameistrystės plėtros ir įgyvendinimo veiksmų planas, plečiamos neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugos, patvirtinta Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtros programa, sudarytos sąlygos vertinti Lietuvos gyventojų užimtumo procesus bei kvalifikacijos tinkamumą atliekamam darbui, sudarytos sąlygos nuolatinei karjeros stebėsenai, pradėtos įgyvendinti 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos priemonės, kuriomis sukuriama galimybė įmonių darbuotojams tobulinti kvalifikaciją ir technologinius įgūdžius bei įgyti naujų kompetencijų, atnaujinamos profesinio mokymo programos. Didinant ADRP aprėptį ir veiksmingumą, padedama ilgalaikiams ir vyresnio amžiaus bedarbiams bei nekvalifikuotiems asmenims įgyti ar patobulinti kvalifikaciją bei integruotis į darbo rinką. Patvirtintas Socialinio dialogo Lietuvoje stiprinimo 2016–2020 metų veiksmų planas. Siekiant gerinti sveikatos priežiūros sistemos rezultatus, sukurti stebėsenos ir vertinimo modeliai, įgyvendinamos antikorupcinės priemonės, toliau dirbama sveikatos sistemos plėtros ir ligoninių tinklo konsolidavimo link.

Siekiant didinti nedarbo išmokų ir socialinės paramos aprėptį ir adekvatumą, patobulintas piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams teisinis reguliavimas.

Įgyvendinant Tarybos rekomendaciją dėl darbo našumo didinimo, inovacijų bei privačių investicijų skatinimo, 2016 m. investuojama į eksporto rinkų ir tarptautinių kontaktų paiešką, skatinama tradicinės pramonės transformacija. Siekiant gerinti inovacijų politikos koordinavimą ir skatinti privačias investicijas, reglamentuojamos sutelktinio finansavimo ir su nekilnojamoju turtu susijusio kredito teikimo veiklos, pradėtos įgyvendinti rizikos kapitalo priemonės, ES lėšomis stiprinamas mokslo ir studijų institucijų ir verslo bendradarbiavimas vykdant MTEP projektus, parengti reikalingi teisės aktų (akcinių bendrovių įstatymo, ūkinių bendrijų įstatymo) pakeitimų projektai.

2. Pažanga, padaryta įgyvendinant Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategiją ir konkrečių fondų uždavinius, pasitelkiant ESI fondų įnašą siekiant pasirinktų teminių tikslų ir pagal kiekvienos programos veiklos rezultatų plane nustatytus orientyrus ir klimato kaitos tikslams panaudotą paramą

2.1 Pažanga siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų

Siekdama **strategijos „Europa 2020“** nacionalinių tikslų, Lietuva pasiekė labai gerų rezultatų mažindama išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį, didindama bendrą atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį, skatindama užimtumą, mažindama mokyklos nebaigiančių asmenų skaičių, skatindama tretinio lygio išsilavinimo įgijimą. Šiose srityse nustatyti nacionaliniai 2020 m. tikslai buvo pasiekti 2015–2016 metais. Nors teigiami pokyčiai 2020 m. siektinų reikšmių link stebimi skatinant investicijas į MTEP bei didinant energijos vartojimo efektyvumą, tačiau šie tikslai dar nepasiekti. Lentelėje Nr. 1 pateikiami strategijos „Europa 2020“ nacionalinių tikslų įgyvendinimo situacija.

1 lentelė. Strategijos „Europa 2020“ tikslai ir dabartinė padėtis Lietuvoje

Pagrindiniai strategijos „Europa 2020“ tikslai	Nacionalinis tikslas 2020 m.	Dabartinė padėtis Lietuvoje
3 % ES BVP turėtų būti investuojama į MTEP	1,9 %	1,04 % (2015)
20 % sumažinti išmetamą ŠESD kiekį	ne daugiau kaip +15 % / <15,46 mln. t CO ₂ ekv.	13,235 mln. t CO ₂ ekv. (2017 preliminarūs duomenys)
20 % suvartojamos energijos turėtų būti iš AEI	23 %	25,86 % (2015)
20 % padidinti energijos vartojimo efektyvumą	-17 %	-8,25 % (be transporto sektoriaus) (2015)
20–64 m. amžiaus gyventojų užimtumas turėtų būti 75 %	72,8 %	75,2 % (2016)
Sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių iki mažiau nei 10 %	< 9 %	5 % (2015 m. išankstiniai duomenys)
Bent 40 % 30–34 m. amžiaus gyventojų, turinčių aukštąjį arba jam prilygstantį išsilavinimą	48,7 %	58,3 % (2016)
Sumažinti skurdo arba atskirties riziką patiriančių žmonių skaičių bent 20 mln. ES (palyginti su 2008 m.)	814 000	857 000 (2015)

Šaltinis. Sudaryta rengėjų, remiantis 2017 m. nacionaline reformų programa.

Skatinant investicijas į MTEP, reikšmingą vaidmenį vaidina Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) investicijos pagal 1 teminį tikslą

„MTEP ir inovacijų skatinimas“. Šiomis investicijomis siekiama reikšmingai padidinti verslo investicijas į mokslinių tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas (MTEPI). 2014–2016 m. buvo investuojama į MTEPI infrastruktūros atnaujinimą, bendradarbiavimo tarp Lietuvos ir užsienio universitetų stiprinimą, tyrėjų rengimą. Pastaraisiais metais stebimi teigiami investicijų į MTEP pokyčiai: 2014 m. jos sudarė 1,01 % BVP, 2015 m. – 1,04 %.

20/20/20 klimato ir energetikos nacionalinių tikslų siekiama ERPF, Sanglaudos fondo, EŽŪFKP ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (EJRŽF) investicijomis pagal 4, 5 ir 6 teminius tikslus. Pagal du rodiklius – išmetamą ŠESD kiekį ir atsinaujinančių išteklių energijos dalį – Lietuva jau pasiekė nustatytus nacionalinius rodiklius. Energijos vartojimo efektyvumo rodiklis, 2015 m. duomenimis, pagerėjo iki 8,25 % (siektina reikšmė 17 %). Prie šių tikslų pasiekimo 2014–2016 m. prisidėjo investicijos į daugiabučių namų renovaciją, AEI naudojančių energijos gamybos pajėgumų didinimą, miestų darnaus judumo sistemų kūrimą, apželdinimą mišku.

Siekiant 20–64 m. gyventojų užimtumo nacionalinio tikslo, svarbios Europos socialinio fondo (ESF), ERPF, EŽŪFKP ir EJRŽF investicijos pagal 8 teminį tikslą „Užimtumo skatinimas ir darbo jėgos judumo rėmimas“. 2016 m. Lietuva pasiekė ir viršijo nustatytą nacionalinį 2020 m. tikslą. Prie to prisidėjo investicijos į bedarbių įdarbinimą ir jų profesinės kvalifikacijos ir įgūdžių tobulinimą, savarankiško darbo ir verslumo skatinimą, taip pat vietinės užimtumo iniciatyvos. Tačiau nors šalies mastu vyksta teigiami pokyčiai, užimtumo lygio skirtumai tarp miesto ir kaimo vietovių išlieka dideli (2016 m. siekė 12,1 %).

Išankstiniais duomenimis, 2016 m. mokyklos nebaigusių asmenų skaičius sudarė 5 %. Lietuva taip pat pasiekė nacionalinius strategijos „Europa 2020“ tikslus švietimo srityje. 2015 m. 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, dalis sudarė 56,4 %, 2016 m. – 58,3 %. Prie šių pasiekimų prisidėjo ERPF ir ESF investicijos pagal 10 teminį tikslą „Investicijos į švietimą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą“, kuriomis buvo didinamas Lietuvos aukštojo mokslo prieinamumas ir sudaromos galimybės mokytis specialiujų poreikių turintiems studentams.

Skurdo ir socialinės atskirties mažinimo nacionalinio 2020 m. tikslo buvo siekiama ESF, ERPF ir EŽŪFKP lėšomis pagal 9 teminį tikslą „Socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu“. Investicijomis iš šių fondų pradėtas perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų procesas, gerinama teikiamų socialinių paslaugų kokybė, teikiama socialinė rehabilitacija ir integracija socialinę atskirtį patiriančioms grupėms.

2.2 Pažanga pagal teminius tikslus

2.2.1 MTEP ir inovacijų skatinimas

Siekiant ES fondų lėšomis skatinti MTEPI, buvo parengtos Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairės¹, kurių nuostatomis siekiama kryptingo koordinavimo, tyrimais ir įrodymais grįsto strateginio planavimo taikymo, veiksmingos švietimo sistemos, spartesnės mokslo pažangos, inovacijų kūrimo ir diegimo viešajame ir verslo sektoriuose.

2014–2016 m. ERPF lėšomis:

Stiprinant mokslo ir studijų institucijų gebėjimus, kad jie geriau atspindėtų ūkio poreikius, buvo kuriami integruoti mokslo, studijų ir verslo atviros prieigos centrai, atnaujinama MTEPI infrastruktūra ir diegiama moderni tyrimų įranga.

Universitetuose ir viešosiose mokslinių tyrimų įstaigose atnaujinus MTEPI materialinę bazę, Lietuvos mokslinių tyrimų institucijos tapo pajėgios jungtis į stipriausius Europos MTEPI tinklus. Išaugusias mokslininkų galimybes ir sustiprėjusius gebėjimus rodo padidėjęs Lietuvos mokslininkų „Horizontas 2020“ programai teikiamų paraiškų skaičius.

¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. rugsėjo 27 d. nutarimas Nr. XII-2654 „Dėl Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairių patvirtinimo“.

Atnaujinta MTEPI infrastruktūra ir moderni įranga sudarė galimybes mokslo ir verslo bendradarbiavimui bei sustiprino bendradarbiavimą tarp Lietuvos universitetų bei Lietuvos ir užsienio universitetų. Sukurta MTEPI infrastruktūra universitetuose pagerino mokslo potencialą (pavyzdžiui, Aleksandro Stulginskio universitete 2014–2016 m. doktorantų skaičius padidėjo apie 12 %, palyginti su 2011–2013 m.), buvo tęsiamas mokslininkų veiklos naujų įgūdžių, verslumo formavimas.

Investicijų dėka aktyviau įgyvendinami bendri mokslininkų ir MVĮ projektai, didėja patentinių paraiškų skaičius. Partnerystės su verslu stiprėjimą atspindi augantys ūkiskaitos sutarčių skaičiai ir pajamos. Universitetai, siekdami sukومercinti mokslinių tyrimų rezultatus, kuria prototipus ir steigia pumpurines įmones.

Per ataskaitinį laikotarpį projektų sutartyse suplanuota, kad 80 tyrėjų dirbs pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje (21,6 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Spartinant technologinę Lietuvos ūkio modernizaciją bei netechnologinių inovacijų sklaidą, skatinamos tiesioginės užsienio investicijos sumanios specializacijos kryptyse.

Iki 2016 m. gruodžio 31 d. subsidijas gavo 3 įmonės. Įmonė įskaičiuojama tarp subsidijas gaunančių įmonių, kai su ja pasirašoma projekto sutartis. Kai kurios priemonės, prisidedančios prie šio rodiklio pasiekimo, pradėtos įgyvendinti 2017 m. (pavyzdžiui, „Inovaciniai čekiai“, „Inopatentas“, „Intelektas. Bendri mokslo–verslo projektai“). Tačiau pagal šias priemones įgyvendinami projektai yra trumpos trukmės ir numatoma, kad jie bus baigti įgyvendinti iki 2018 m. pradžios. Todėl 2018 m. siektina rodiklio reikšmė bus pasiekta.

Stiprinant inovacijų paramos sistemą, organizuojami technologijų pažangos ir inovacijų populiarinimo renginiai, stiprinami inovacijų paramos paslaugų prieinamumas ir kokybė, kuriama mokslo populiarinimo infrastruktūra.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 10,9 mln. eurų (8,2 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 10,1 mln. eurų.

Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2016 m. Tarybos rekomendaciją dėl inovacijų ir privačių investicijų skatinimo.

EŽŪFKP intervencijų mastas **inovacijų skatinimo, bendradarbiavimo ir žinių bazės vystymo kaimo vietovėse** srityje 2014–2016 m. buvo nedidelis, tačiau buvo aktyviai renkamos ir tvirtinamos paraiškos. Pagal suplanuotas projektų veiklas matyti, kad bus įgyvendinama daug novatoriškų veiksmų ir inovacijos bus pritaikomos šalies / žemės ūkio šakos lygiu. Įgyvendinant projektus, vykdomos parodomosios veiklos ir informuojama apie inovacijų, naujų ūkininkavimo metodų diegimą, dalijamasi gerąja patirtimi, organizuojant lauko dienas, seminarus, parodomuosius bandymus, praktinius – informacinius seminarus.

Siekiant prisidėti prie mokslo ir verslo bendradarbiavimo stiprinimo žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose, taip pat prie Europos inovacijų partnerystės veiklos grupių identifikuotų ūkininkavimo problemų sprendimo, 2014–2016 m. suplanuota įgyvendinti projektus, kuriuos įgyvendins Europos inovacijų partnerystės veiklos grupės ir kurie skirti novatoriškoms veikloms ir inovacijoms diegti.

2.2.2 Informacinių ir ryšio technologijų prieinamumo, naudojimo didinimas ir kokybės gerinimas

2014–2016 m. ERPF lėšomis **kuriant technologiškai pažangias ir į vartotojus orientuotas elektronines viešąsias ir administracines paslaugas**, sukurtos elektroninių sąskaitų faktūrų ir elektroninių važtaraščių posistemės. Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2016 m. Tarybos rekomendaciją dėl fiskalinės politikos tvarumo. Iki 2016 m. gruodžio 31 d. projektų sutartyse numatyta sukurti 7 elektronines paslaugas (3,5 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės)

viešajame sektoriuje. 2017 m. pradžioje patvirtinta beveik visa priemonių informacinei visuomenei skatinti dokumentacija, pradėtas projektinių pasiūlymų vertinimo procesas. Tai leis užtikrinti, kad iki 2018 m. pabaigos projektų sutartyse bus numatyta sukurti 100 elektroninių paslaugų (100 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Iki 2016 m. pabaigos veiklos, skirtos **išplėtoti plačiajuostį interneto ryšį, užtikrinti valstybės informacinės infrastruktūros ir išteklių apsaugą bei viešojo sektoriaus informacijos pakartotinį panaudojimą ir padidinti informacinių ir ryšio technologijų paklausą ir naudojimą**, nebuvo pradėtos įgyvendinti, kadangi užsitęsė informacinių ir ryšio technologijų infrastruktūros konsolidavimo reformos įgyvendinimas ir nacionalinių strateginių dokumentų rengimas ir tvirtinimas. Investicijos į plačiajuosčio tinklo sukūrimą nepradėtos, nes analizuojama, kokia šalies teritorijos dalis nepadengta plačiajuosčiu interneto ryšiu ir kokią dalį planuoja padengti privačių operatorių sukurta infrastruktūra. Sklandžiam valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimui, be kurio negali būti įgyvendinta didžioji dalis informacinės visuomenės skatinimo priemonių, trūko apsisprendimo dėl valstybės debesijos paslaugų teikimo modelio ir Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo pakeitimo.

Atsižvelgiant į tai, kad 2016 m. buvo patvirtinti su debesijos paslaugų reglamentavimu susiję reikalavimai², reikalingi priemonių dokumentacijai suderinti ir patikslinti, planuojama, kad minėtos veiklos bus pradėtos įgyvendinti 2017 m. III ketvirtį.

E. sveikatos paslaugų srityje, kuriai numatyta 24 mln. eurų, investicijos nepradėtos, kadangi nepakeistas Lietuvos e. sveikatos sistemos 2015–2025 metų plėtros programos įgyvendinimo priemonių planas³.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 1,8 mln. eurų (2,7 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 1,6 mln. eurų.

EŽŪFKP lėšomis iki 2016 m. pabaigos buvo atliekami šviesolaidinio tinklo kabelio linijų projektavimo darbai, patvirtintas projektas, skirtas investicijoms į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir prieigą prie jos, išmokėta 50 % numatyto finansavimo. 2017 m. patvirtinta projekto valstybės pagalbos schema. Įgyvendinus projektą, prie plačiajuosčio ryšio infrastruktūros bus prijungti 400 objektų (žemės ūkio institucijos ir organizacijų, gamybos ir perdirbimo įmonių, kaimo bendruomenių, ūkių) ir nutiesti 340 km šviesolaidinio tinklo kabelio linijų.

2.2.3 MVI, žemės ūkio sektoriaus (EŽŪFKP) bei žuvininkystės ir akvakultūros sektoriaus (EJRŽF) konkurencingumo didinimas

2014–2016 m. ERPF lėšomis:

Didinant verslumo lygį ir užtikrinant finansinių išteklių prieinamumą ir įvairovę, teikiamos aukštos kokybės konsultacijos, kuriomis skatinamas veikiančių smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektų verslo plėtra, dalinai kompensuotos palūkanos 481 SVV subjektams. Investicijų dėka didėja verslumo lygis: 2016 m. įmonių ir asmenų, dirbančių pagal verslo liudijimus arba registruotą individualią veiklą, skaičius tūkstančiui gyventojų buvo 60,6 ir viršijo ES vidurkį (51,7).

Ataskaitiniu laikotarpiu verslo finansavimo srityje įsteigtas Verslo finansavimo fondas. Per šį fondą ERPF lėšomis įgyvendinamos finansinės priemonės padeda kurti palankias sąlygas verslumui skatinti, palengvina finansavimo gavimą SVV bei skatina verslo plėtrą ir naujų įmonių steigimąsi.

² Patvirtinta 2016 m. spalio 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1051 „Dėl valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimo“

³ Lietuvos e. sveikatos sistemos 2015–2025 metų plėtros programos įgyvendinimo priemonių planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-890 „Dėl Lietuvos e. sveikatos sistemos 2015–2025 metų plėtros programos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“.

2016 m. pasirašius Verslo finansavimo fondo steigimo sutartį, pradėta vykdyti finansinių priemonių valdytojų atranka.

Didinant MVI tarptautiškumą ir kuriant galimybes įmonėms geriau integruotis į tarptautines rinkas, MVI ir jų produkcija pristatomos užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose, mugėse ir verslo misijose, sertifikuojami eksportui skirti produktai, teikiamos aukštos kokybės konsultacinės paslaugos, skatinama verslo klasterių narystė tarptautiniuose tinkluose bei rinkodaros priemonių, padedančių įsilieti į tarptautinius tinklus, parengimas.

Gerinant Lietuvos verslo produktyvumo rodiklius, MVI diegiamos modernios technologijos, elektroninio verslo sprendimai, inovatyvūs vadybos metodai, valdymo sistemos bei netechnologinės inovacijos, taip pat diegiamos didelio poveikio technologijos Lietuvos tradicinės pramonės šakose, taip pat dalinai kompensuojamos paskolų palūkanos MVI. Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2016 m. Tarybos rekomendaciją dėl darbo našumo didinimo, inovacijų ir privačių investicijų skatinimo.

Skatinant Lietuvos verslo įmonių investicijas į ekoinovacijas ir kitas efektyviai išteklius naudojančias technologijas, diegiamos netechnologinės (pavyzdžiui, ekologiškas projektavimas) ir technologinės (pavyzdžiui, švaresnės gamybos) ekoinovacijos. Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2016 m. Tarybos rekomendaciją dėl inovacijų ir privačių investicijų skatinimo.

Iki 2016 m. gruodžio 31 d. ERPF subsidijas gavo ir projektus įgyvendino 83 įmonės. Iki 2017 m. II ketvirčio vidurio tokių įmonių buvo 1631. Daugelio priemonių, pradėtų įgyvendinti 2016 m., projektų įgyvendinimas pasibaigs 2017 m., todėl 2018 m. pab. subsidijas gaunančių įmonių rodiklio siektina reikšmė (210) bus ženkliai viršyta.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 62,1 mln. eurų (46,2 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 50,5 mln. eurų.

Ataskaitiniu laikotarpiu EŽŪFKP lėšos labiausiai prisidėjo prie žemės ūkio sektoriaus konkurencingumo didinimo, įgyvendinant priemones, skirtas investicijoms į materialųjį turtą bei žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą. Iki 2016 m. pabaigos buvo paremta 1 116 žemės ūkio valdų, kuriose vykdytos investicijos į ūkių modernizavimą. Paremtos valdos sudarė 0,6 % visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų. 77 % paremtų žemės ūkio valdų (826 valdos) buvo smulkūs ir vidutiniai ūkiai, kurių ekonominis dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, siekė 8–50 tūkst. eurų.

Siekiant paskatinti smulkių ūkių restruktūrizavimo procesus ir jų dalyvavimą rinkoje, iki 2016 m. pabaigos parama suteikta 72 smulkiems ūkiams. Įgyvendinus projektus, įdiegtos miškininkystės technologijos, modernizuotas miškų ūkis bei padidinta ekonominė vertė, pagerinta miškų infrastruktūra: įrengta / rekonstruota 8,4 km miško kelių, įrengti / rekonstruoti 35 su miško keliais susiję statiniai.

Žemės ūkio produktų perdirbimo ir rinkodaros srityje iki 2016 m. pabaigos pagerinta maisto tiekimo organizavimui būtina infrastruktūra, sumažintos naujų technologijų diegimo ir gamybos sąnaudos, padidinta gaminamų produktų pridėtinė vertė ir gamintojų konkurencingumas tiek tarptautinėje, tiek vietos rinkoje. Iki 2016 m. pabaigos paramą gavusiuose ūkiuose sukurta pridėtinė vertė siekė daugiau nei 617,5 tūkst. eurų.

EJRŽF lėšomis investuojama į jūrų biologinės įvairovės išsaugojimą ir atkūrimą, akvakultūrą, gamybos ir rinkodaros planus, žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimą, kompensuota dalis nuostolių žvejams dėl ruonių daromos žalos. Įgyvendinta 80 % 2014–2020 m. laikotarpiu numatytų įgyvendinti projektų.

2.2.4 Perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos visuose sektoriuose

2014–2016 m. ERPF lėšomis:

Didinant energijos vartojimo efektyvumą, atnaujinami daugiabučiai namai, įgyvendinamos informavimo priemonės, rengiami investicijų planai ir projektai, vykdoma atnaujinamų pastatų statybos kokybės priežiūra ir kontrolė, modernizuojamas miestų gatvių apšvietimas. Iš viso įsteigti 4 fondai energijos efektyvumo srityje, iš kurių 3 skirti daugiabučių namų atnaujinimui finansuoti.

Atnaujinant daugiabučius namus pasiekta gerų rezultatų: išduotos 876 lengvatinės paskolos daugiabučių namų atnaujinimui už 245 mln. eurų bei galutiniams naudos gavėjams išmokėta 196,3 mln. eurų – du kartus daugiau nei numatyta veiklos rezultatų peržiūros plane. Taip pat buvo baigti renovuoti 507 daugiabučiai namai, kuriuose 14 465 namų ūkių (butų) pasiekė aukštesnę energijos efektyvumo klasę (48,2 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Šiomis investicijomis prisidėta įgyvendinant 2014 m. Tarybos rekomendaciją dėl energijos efektyvumo didinimo.

Viešųjų pastatų atnaujinimo procesas dar neprasidėjęs, nes dauguma pastatų valdytojų 2015 m. ir 2016 m. buvo nepasirengę arba netinkamai pasirengę teikti paraiškas ir (arba) projektinius pasiūlymus dėl valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimo. Šiuo metu peržiūrimos pastatų atnaujinimo ir gatvių apšvietimo modernizavimo veiklų finansavimo schemas, keičiamos gražinamosios subsidijos priemonės finansavimo sąlygos, siekiant jas padaryti patrauklesnes pareiškėjams. Planuojama 2017 m. pabaigoje sudaryti valstybės projektų sąrašą ir 2018 m. pasirašyti finansavimo arba paskolos suteikimo sutartis. Taip pat planuojama 2017 m. įsteigti savivaldybių viešųjų pastatų modernizavimo fondą.

Didinant energijos vartojimo efektyvumą pramonės įmonėse, 22 pramonės įmonėse atlikti energijos vartojimo auditai, dalinai kompensuojamos paskolų ir finansinės nuomos (lizingo) sandorių palūkanos pramonės įmonėms. Taip pat skatinamas AEI naudojančių energijos gamybos pajėgumų įrengimas bei efektyvesnio AEI panaudojimo technologijų diegimas pramonės įmonėse.

Didinant energetinį transporto sektoriaus efektyvumą, rengiami darnaus judumo mieste planai. Įgyvendinant darnų judumą skatinančias veiklas, su Utenos ir Birštono miestų savivaldybių administracijomis buvo pasirašytos projektų sutartys, kurias įgyvendinus bus sukurtos miestų darnaus judumo sistemos.

Dėl užtrukusio projektų administravimui reikalingų dokumentų suderinimo su suinteresuotomis institucijomis nepradėtas draugiškų aplinkai vietinio susisiekiimo (miesto ir priemiestinio) viešojo transporto priemonių įsigijimas. Savivaldybės konkurso būdu turi atrinkti partnerius iki projekto paraiškos pateikimo, tačiau dauguma projektų vykdytojų, t. y. savivaldybių, neatitinka minėto reikalavimo, todėl dalis projektų negali būti finansuojami. 2017 m. balandį sudarytas valstybės projektų sąrašas, į kurį įtraukti penkių didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio) savivaldybių investicijų projektai miesto viešojo transporto priemonių parkams atnaujinti. Paraiškas planuojama pradėti teikti 2017 m. III ketvirtį.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 127,5 mln. eurų (80,7 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 127,4 mln. eurų.

2014–2016 m. **siekiant darnios energetikos sektoriaus plėtos bei energetinio skurdo mažinimo**, Sanglaudos fondo lėšomis modernizuojami ir plėtojami šilumos bei elektros energijos skirstymo tinklai. Per ataskaitinį laikotarpį dar nepradėti įgyvendinti projektai, kuriais būtų sukurti papildomi energijos iš AEI gamybos pajėgumai, nes užtruko 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos pakeitimo bei didelės apimties projekto valstybės pagalbos derinimo su Europos Komisija procesai.

Per ataskaitinį laikotarpį Sanglaudos fondo išlaidų, pripažintų tinkamomis deklaruoti Europos Komisijai, nebuvo.

2014–2016 m. EŽŪFKP lėšomis diegiamos miškininkystės technologijos ir skatinamas biomasės, gautos iš miško produkcijos, žaliavų panaudojimas. 2016 m. plotas, kuriame tiesiogiai ir netiesiogiai mažinamas žemės ūkio išmetamo ŠESD ir amoniako kiekis, siekė 34 095 ha ir sudarė 1,19 % viso žemės ūkio paskirties žemės ploto Lietuvoje. Plotas, kuriame vykdytos tiesiogiai su ŠESD ir amoniako kiekiu mažinimu susijusios valdymo sutartys, sudarė 0,2 % viso žemės ūkio paskirties žemės ploto Lietuvoje.

Iki 2016 m. pabaigos paremtas plotas, kuriame tiesiogiai prisidėta prie anglies sekvestracijos ir išlaikymo žemės ūkyje ir miškininkystėje, sudarė 22 411 ha arba 0,43 % bendro žemės ūkio ir miško paskirties žemės ploto Lietuvoje, o bendras paremtas plotas, kuriame tiesiogiai ir netiesiogiai prisidėta prie šio tikslo įgyvendinimo, – 54 994 ha (1,08 %), paramą gavo daugiau nei 6,9 tūkst. valdų.

EJRŽF lėšos iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos nepradėtos naudoti. 2016 m. buvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas projektams, kuriais būtų didinamas energijos vartojimo efektyvumas ir švelninama klimato kaita, įgyvendinti, tačiau negauta nei viena paraiška. Parengtos prie šio teminio tikslo įgyvendinimo prisidedančių priemonių įgyvendinimo taisyklės. Kvietimus teikti paraiškas numatoma paskelbti 2017 metais.

2.2.5 Prisitaikymo prie klimato kaitos, rizikos prevencijos ir valdymo skatinimas

Mažinant dėl klimato kaitos atsirandančius nuostolius, 2014–2016 m. ERPF lėšomis įsigyotos naujos elektroninės sirenos ir jų valdymo bei integravimo į Bendrojo pagalbos centro informacinę sistemą įranga, gelbėjimo tarnybos aprūpintos modernia technika ir įranga, skirta naudoti potvynių ir kitų dėl klimato kaitos kylančių nelaimių metu.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 1,2 mln. eurų (122,1 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 1,0 mln. eurų.

2014–2016 m. Sanglaudos fondo lėšomis suplanuota rekonstruoti miestų paviršinių nuotekų tinklus, inventorizuoti miestų paviršinių nuotekų tvarkymo sistemas, įgyvendinti krantotvarkos priemonės pajūrio juostoje, stiprinti aplinkos monitoringą ir kontrolę.

Per ataskaitinį laikotarpį nebuvo Sanglaudos fondo išlaidų, pripažintų tinkamomis deklaruoti Europos Komisijai. Investicijos pradėtos 2017 metais.

2014–2016 m. EŽŪFKP lėšomis įgyvendinamos miško įveisimo ir priežiūros, agrarinės aplinkosaugos, ekologinio ūkininkavimo priemonės. 2016 m. pirmą kartą mišku apželdintas daugiau nei 1 tūkst. ha žemės plotas, o plotas, kuris buvo apželdintas jau anksčiau ir už kurį mokamos kasmetinės išmokos, sudarė daugiau nei 17,2 tūkst. ha.

2016 m. agrarinės aplinkosaugos veiklos (vandens telkinių apsauga nuo taršos, „rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas, pesticidų ir trąšų naudojimo mažinimas, pievų plotų išlaikymas arba užsėjimas, šlapynių tvarkymas) buvo įgyvendinamos 53 956 ha plote (1,9 % bendro žemės ūkio paskirties ploto). Skatinant ekologinį ūkininkavimą, remiant geros dirvožemio būklės tausojimą užtikrinančius ūkininkavimo būdus, 2016 m. paremtas 202 tūkst. ha tokių valdų plotas.

2.2.6 Aplinkosauga ir išteklių naudojimo veiksmingumo skatinimas

Didinant kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą, 2014–2016 m. ERPF lėšomis pradėtos įgyvendinti visuomenės informavimo ir

švietimo aplinkos klausimais priemonės, įgyvendinamos kultūros ir gamtos paveldo objektų rinkodaros priemonės, vykdoma nacionalinių turizmo maršrutų, turizmo trasų ir prioritetinių turizmo produktų rinkodara, kompleksiskai tvarkomi kultūrinėms ir su jomis susijusioms reikmėms pritaikomi kultūros paveldo objektai.

Kultūros paveldo ir kultūros infrastruktūros projektai įtraukti į visas 15 Lietuvos integruotas teritorijų vystymo programas (toliau – ITVP), kurios patvirtintos 2015–2016 metais. Numatoma, kad dauguma projektų bus pradėti įgyvendinti 2017 metais. Tai leis užtikrinti, kad būtų pasiekti 2018 m. siektini rodiklio „Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos“ rezultatai.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 1,0 mln. eurų (2,3 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 0,9 mln. eurų.

2014–2016 m. Sanglaudos fondo lėšomis:

Gerinant padėtį atliekų sektoriuje, plėtojama komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūra, įgyvendinamos visuomenės informavimo atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais priemonės, atliekami atliekų tvarkymo sistemos valdymo darbai, atlikti parengiamieji darbai didelės apimties projektui, kuriuo bus sukurti komunalinių atliekų naudojimo energijai gauti pajėgumai Vilniaus mieste, įgyvendinti. Didelės apimties projekto finansavimo sutartį planuojama pasirašyti iki 2017 m. pabaigos, kurią įgyvendinus iki 2023 m. bus sukurti komunalinių atliekų panaudojimo energijai gauti pajėgumai (160 000 tonų per metus).

Didinant vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą, rekonstruojami ir statomi geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų surinkimo tinklai bei vandens tiekimo, nuotekų valymo ir geriamojo vandens gerinimo įrenginiai, statomi nuotekų dumblo apdorojimo įrenginiai, atliekama geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros inventorizacija, tobulinamas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių valdymas.

Per ataskaitinį laikotarpį projektų sutartyse suplanuota, kad pagerintos vandens tiekimo paslaugos bus teikiamos 230 341 papildomam gyventojui (t. y. 3,8 karto daugiau nei 2023 m. siektina reikšmė), pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos bus teikiamos 562 799 papildomų gyventojų (t. y. 9,4 karto daugiau nei 2023 m. siektina reikšmė), rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis sudarys 151,84 km (22,3 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Gerinant kraštovaizdžio būklę, įgyvendinamos kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos priemonės.

Mažinant oro taršą, tvarkomos cheminėmis medžiagomis užterštos urbanizuotos teritorijos, rengiami aplinkos oro kokybės valdymo priemonių planai, įsigyjamos gatvių priežiūros ir valymo technologijos (įrenginiai), įgyvendinamos visuomenės informavimo priemonės.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti Sanglaudos fondo išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 64,3 mln. eurų (41,1 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų Sanglaudos fondo lėšos – 59,7 mln. eurų.

EŽŪFKP lėšomis atkuriamos ir saugomos nuo žemės ūkio ir miškininkystės priklausančios ekosistemos, bioįvairovė, kraštovaizdis. EŽŪFKP lėšos skirtos specifinių pievų ir šlapynių tvarkymui, miškininkystės potencialo atkūrimui, prevencinių priemonių įdiegimui ir pelno nesiekiančių investicijų miškuose projektams. 2016 m. plotas, kuriame vykdytos biologinės įvairovės išsaugojimo ir kraštovaizdžio apsaugos veiklos, sudarė 49 % viso Lietuvoje esančio žemės ūkio paskirties žemės ploto, o miškų – 0,3 %. 2014–2016 m. buvo remiamos veiklos, susijusios su dirvožemio valdymo gerinimo ir dirvožemio erozijos prevencija 14 % viso Lietuvoje registruoto žemės ūkio paskirties žemės ploto (t. y. 7,81 % daugiau nei numatyta 2023 m. siektina reikšmė).

EJRŽF lėšomis teikiama parama ungurių ištekliams atkurti ir išlaikyti, aplinkai ir biologinei įvairovei išsaugoti ir gerinti, kraštovaizdžio ir tradiciniams akvakultūros zonų elementams sutvarkyti, su žuvininkystės sektoriumi susijusiems biologiniams, techniniams, aplinkos ir socialiniams-ekonominiams duomenims surinkti ir naudoti mokslinės analizės tikslais, bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymuisi užtikrinti.

Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos įgyvendintas vienas Sąjungos kontrolės, inspektavimo ir reikalavimų vykdymo užtikrinimo sistemai skirtas projektas (100 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės) bei atrinktas vienas duomenų rinkimo, tvarkymo ir naudojimo rėmimui skirtas projektas (50 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

2.2.7 Tvaraus transporto skatinimas ir kliūčių pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse šalinimas

2014–2016 m. Sanglaudos fondo lėšomis:

Toliau gerinant krovinių ir keleivių mobilumą geležinkeliais bei likviduojant kliūtis pagrindinėse tinklo infrastruktūros dalyse, atnaujinama TEN-T geležinkelių infrastruktūra, diegiamos naujos geležinkelių transporto eismo valdymo ir kontrolės sistemos, geležinkelio perėjose, pervažose ir jų prieigose diegiamos eismo organizavimo ir eismo saugos priemonės, rekonstruojami ir statomi viadukai ir tuneliai bei jų prieigos.

Per ataskaitinį laikotarpį projektų sutartyse numatyta rekonstruoti ar atnaujinti 61,08 km geležinkelio TEN-T tinkle (82,5 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Gerinant krovinių ir keleivių mobilumą kelių transportu ir užtikrinant saugumą, rekonstruojami ir tiesiami TEN-T keliai, įskaitant su jais susijusių privažiuojamųjų kelių ir tiesioginių jungiamųjų kelių, diegiamos eismo saugos ir aplinkos apsaugos priemonės, modernizuojama išorės sienų ir pasienio kontrolės punktų (TEN-T tinklo) transporto infrastruktūra, užbaigtas ir pradėtas eksploatuoti Vilniaus miesto vakarinis aplinkkelis.

Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos jau rekonstruota 15,04 km kelio TEN-T tinkle (Via Baltica) (65,4 % 2018 m. siektinos reikšmės).

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 250,8 mln. eurų (105,8 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų Sanglaudos fondo lėšos – 214,5 mln. eurų.

2014–2016 m. ERPF lėšomis:

Didinant regionų judumą ir plėtojant regionų jungtis su TEN-T tinklu, rekonstruojami ir tiesiami valstybinės reikšmės keliai, juose diegiamos eismo saugos ir aplinkos apsaugos priemonės bei intelektinės kelių transporto eismo saugos, saugumo, eismo informavimo ir srautų valdymo transporto sistemos.

Įgyvendinus regionų judumo ir prieinamumo gerinimo projektus, bus rekonstruota arba atnaujinta 81,51 km kelio (70,3 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės). Šiuos projektus planuojama užbaigti iki 2017 m. pabaigos, likusią dalį – 2018 metais. Iki 2016 m. pabaigos buvo įdiegtos 2 saugų eismą gerinančios priemonės geležinkelių pervažose (100 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Stiprinant integraciją į ES vidaus energijos rinką, statomos ir modernizuojamos elektros perdavimo linijos bei transformatorių pastotės ir skirstyklos, diegiant pažangiosios infrastruktūros elementus, diegiama programinė ir technologinė įranga, reikalinga efektyviam perdavimo sistemos eksploatavimui ir valdymui užtikrinti, modernizuojami gamtinių dujų perdavimo tinklai, diegiant pažangiosios infrastruktūros elementus, plėtojama nauja pažangi gamtinių dujų perdavimo infrastruktūra.

Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos projektų sutartyse suplanuota nutiesti ir (ar) rekonstruoti 82,47 km elektros perdavimo linijų (16,5 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2014 m. Tarybos rekomendaciją dėl energijos efektyvumo didinimo.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 65,4 mln. eurų (71,4 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 45,1 mln. eurų.

2.2.8 Užimtumo skatinimas ir darbo jėgos judumo rėmimas

2014–2016 m. ESF lėšomis:

Didinant bedarbių ir asmenų, kuriems gresia nedarbas, įsidarbinimo galimybes, įgyvendinamos ADRP priemonės, teikiamos profesinės rehabilitacijos paslaugos neįgaliesiems, kuriamos finansinės paskatos darbdaviams, įdarbinantiems su sunkumais darbo rinkoje susiduriančius asmenis, kompensuojant darbuotojų darbo užmokesčio išlaidų dalį.

2015 m. daugiau kaip 16,5 tūkst. bedarbių ir išpėtų apie atleidimą darbuotojų įgijo naują ar patobulino turimą profesinę kvalifikaciją. 2015 m. subsidijomis buvo paremtas beveik 22 tūkst. bedarbių įdarbinimas. Beveik 4,2 tūkst. bedarbių ir darbo ieškančių asmenų pradėjo savarankišką veiklą pagal verslo liudijimus.

Per ataskaitinį laikotarpį apie 58,4 tūkst. bedarbių, įskaitant ilgalaikius bedarbius, dalyvavo ESF veiklose (106,2 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Didinant valstybės įdarbinimo tarnybos veiksmingumą, investuojama į Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklos tobulinimą: ugdomi darbuotojų specialieji gebėjimai, kuriamos naujos ir tobulinamos esamos paslaugos, vykdoma ADRP priemonių įgyvendinimo stebėsenos ir vertinimas. Taip pat kuriama JGI įgyvendinimo stebėsenos sistema, teikiama parama Europos užimtumo tarnybos (EURES) veiklos valdymo ir darbuotojų kompetencijos tobulinimui, paslaugų teikimui ir jų kokybės gerinimui.

Skatinant savarankišką darbą ir darbo vietas kuriančio verslo steigimą, 2016 m. sukurtas Verslumo skatinimo fondas, kuriam skirta 24,5 mln. eurų ESF lėšų. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos Verslumo skatinimo fondo teikiamomis paskolomis pasinaudojo viena Lietuvoje veikianti MVĮ. Iki 2017 m. pabaigos iš minėto fondo planuojama išduoti 140 paskolų.

Skatinant vyrų ir moterų lygybę, vietos savivaldos lygmeniu įgyvendinamos švietimo ir mokymo veiklos, rengiama metodinė medžiaga, mokymų programos, įgyvendinamos visuomenės informavimo kampanijos, organizuojami viešinimo renginiai, tyrimai, atliekama stebėsenos ir vertinimas, keičiamasi patirtimi Lietuvoje ir užsienyje.

Aktyvinant vyresnio amžiaus asmenis, įgyvendinamos ADRP priemonės, kuriomis stiprinami vyresnio amžiaus asmenų užimtumo gebėjimai ir didinamos jų galimybės įsidarbinti. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos ESF veiklose dalyvavo 12,7 tūkst. vyresnių nei 54 metų asmenų, kurie yra bedarbiai, įskaitant ilgalaikius bedarbius, arba neaktyvūs nesimokantys asmenys (120,8 % 2018 m. siektinos reikšmės).

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 68,1 mln. eurų (67,5 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ESF lėšos – 52,1 mln. eurų.

Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2016 m. Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo stiprinimo.

Skatinant jaunimo (15–29 m.) užimtumą, 2014–2016 m. Jaunimo užimtumo iniciatyvos (JUI) lėšomis teikiamos ankstyvos intervencijos ir jaunimo aktyvinimo paslaugos bei įgyvendinamos integracija į darbo rinką skatinančios priemonės. Per ataskaitinį laikotarpį JUI remiamose intervencijose dalyvavo 12 429 15–29 m. nedirbančių, nesimokančių ir mokymuose nedalyvaujančių asmenų (35,5 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 2,5 mln. eurų (3,6 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų JUI lėšos – 2,3 mln. eurų.

ERPF lėšomis įgyvendinamos 15 ITVP, pagal kurias 2014–2016 m.:

Aktyvinant miestų ekonominę veiklą ir didinant jų investicinį patrauklumą, įgyvendinama pramoninių teritorijų, nenaudojamų teritorijų bei infrastruktūros konversija, jos pritaikomos verslui, sukuriama vadinamąją „pirmo žingsnio“ infrastruktūrą, kuri sumažina įmonių įsikūrimo investicines sąnaudas. Taip pat modernizuojamos viešosios erdvės – taip sudaromos palankesnės sąlygos imliam darbo jėgai paslaugų verslui. Gerinama miestų gyvenamosios aplinkos kokybė – taip didinamas darbo jėgos pasiekiamumo potencialas.

Įgyvendinus projektus, bus sukurta arba atnaujinta 379 814,64 kv. m atvirų erdvių miestų vietovėse (10,6 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Plėtojant vidaus potencialą ir siekiant padidinti ūkinės veiklos įvairovę, tikslinėse teritorijose taip pat modernizuojama kultūros infrastruktūra (muziejai, bibliotekos, kultūros centrai, koncertinės įstaigos, teatrai).

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 3,6 mln. eurų (3 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 3,0 mln. eurų.

2014–2016 m. EŽŪFKP lėšomis remiami ne žemės ūkio verslai kaimo vietovėse, ypatingas dėmesys skiriamas jaunimui, kuriam verslą kaime. Iki 2016 m. pabaigos patvirtintuose projektuose suplanuota sukurti 17 naujų darbo vietų ir išlaikyti 6 darbo vietas. Miškininkystės sektoriuje įgyvendintais projektais išlaikytos 74 darbo vietos ir sukurta 12 naujų darbo vietų.

EJRŽF lėšomis teikiama parengiamoji parama vietos plėtros strategijoms (VPS) parengti, įgyvendinamos VPS.

2.2.9 Socialinės įtraukties skatinimas ir kova su skurdu

2014–2016 m. ESF lėšomis:

Didinant labiausiai nutolusių nuo darbo rinkos asmenų integraciją į darbo rinką, teikiamos psichologinės ir socialinės reabilitacijos paslaugos asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų, ugdomi jų bendrieji gebėjimai, remiamas profesinis mokymas, tarpininkaujama jiems įsidarbinant, remiama romų tautybės asmenų socialinė integracija.

Didinant bendruomenėje teikiamų paslaugų prieinamumą ir kokybę, įgyvendinama institucinės globos pertvarka, teikiamos paslaugos šeimai, teikiama integrali (socialinės globos ir slaugos) pagalba, konsultavimo paslaugos neįgaliosius ir senyvo amžiaus žmones prižiūrintiems šeimos nariams, organizuojami mobiliųjų komandų darbuotojų ir savanorių mokymai.

Per ataskaitinį laikotarpį socialinės paslaugos suteiktos 1 373 asmenims (šeimoms), priklausantiems tikslinėms grupėms (54,9 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Skatinant socialinį verslumą ir socialinę atsakomybę, remiamas socialinėse įmonėse dirbančių neįgaliųjų bei jų asistentų įdarbinimas. Per ataskaitinį laikotarpį ESF subsidijas gavo 1 211 socialinių įmonių darbuotojai, priklausantys tikslinėms grupėms (27,5 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Gerinant vietines įsidarbinimo galimybes ir didinant bendruomenių socialinę integraciją, rengiamos VPS ir vykdomos kitos su jų parengimu ir administravimu susijusios veiklos.

Priemonės, kuriomis aktyvinami vyresnio amžiaus asmenys, skatinant juos dalyvauti savanoriškoje veikloje bei didinant jų dalyvavimo darbo rinkoje galimybes, 2014–2016 m. nebuvo pradėtos įgyvendinti. 2016 m. buvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas, tačiau paraiškų vertinimas

buvo sustabdytas, kadangi atsižvelgus į pirmines paraiškų vertinimo išvadas, paaiškėjo, kad nebus užtikrintas regioninis paslaugų tolygumas bei prieinamumas, o didelei daliai projektų vykdytojų kils didelė rizika nepasiekti projektų rezultatų, neįgyvendinti suplanuotų projektų bei patirti finansinių nuostolių. 2017 m. pradžioje Stebėsenos komitetas atnaujino projektų atrankos kriterijus, pakartotinis kvietimas paskelbtas 2017 m. II ketvirtį. Veiklas numatoma pradėti įgyvendinti 2017 m. IV ketvirtį. Jas įgyvendinus, numatoma, kad 2018 m. ne mažiau nei 1200 vyresnių nei 54 metų asmenų dalyvaus aktyviam senėjimui skirtose ESF veiklose (120 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

2014–2016 m. nebuvo pradėtos įgyvendinti **informavimo, švietimo ir mokymo veiklos sveikatos srityje**. Jas numatoma pradėti įgyvendinti 2017 m. IV ketvirtį ir iki 2018 m. pabaigos pasiekti rodiklio „Tikslinių grupių asmenys, kurie dalyvavo informavimo, švietimo ir mokymo renginiuose bei sveikatos raštingumą didinančiose veiklose“ siektiną reikšmę – 25 000 asmenų.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 53,7 mln. eurų (74,9 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ESF lėšos – 36,8 mln. eurų.

Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2016 m. Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo stiprinimo.

2014–2016 m. ERPF lėšomis:

Didinant socialinio būsto prieinamumą, plėtojamas socialinio būsto fondas, statant naujus arba rekonstruojant ir pritaikant būsto paskirčiai esamus pastatus, perkant gyvenamuosius namus ar butus. Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2014 m. Tarybos rekomendaciją dėl socialinės paramos sąsajų su aktyvumo skatinimo priemonėmis.

Gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms bei mažinant sveikatos netolygumus, greitosios medicinos pagalbos paslaugas teikiančios sveikatos priežiūros įstaigos ir tikslinių teritorijų rajono lygmens asmens sveikatos priežiūros įstaigos aprūpintos greitosios medicinos pagalbos automobiliais ir kita pacientų transportavimui reikalinga įranga. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos projektų sutartyse numatyta pagerinti 50 viešąsias sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų paslaugų teikimo infrastruktūrą (25 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės). Projektus numatoma įgyvendinti iki 2017 m. IV ketvirčio.

Per ataskaitinį laikotarpį nepradėtas tikslinių teritorijų atvirų viešųjų erdvių urbanistinės infrastruktūros pertvarkymas, apleistų ar neefektyviai naudojamų pastatų, kitos infrastruktūros ir teritorijų konversija ir funkcionalumo didinimas. Didelė dalis projektų sutarčių sudarytos 2017 metais.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 1,1 mln. eurų (1 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos 0,9 mln. eurų.

2014–2016 m. EŽŪFKP lėšos investuojamos į pagrindinių paslaugų teikimui reikalingos mažos apimties infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą, privačios infrastruktūros gerinimą, viešosios paskirties pastatų, reikalingų teikti vietos paslaugas, tvarkymą ir pan. Iki 2016 m. pabaigos buvo paremti 869 mažos apimties infrastruktūros atnaujinimo projektai, skirti pakeisti asbestinių stogų dangą. Dėl įgyvendintų projektų geresnėmis paslaugomis naudojosi daugiau nei 2,6 tūkst. kaimo gyventojų, kurie sudarė 0,28 % visų Lietuvos kaimo vietovių gyventojų skaičiaus. Iki 2016 m. pabaigos patvirtinti projektai, skirti rekonstruoti ir tiesti vietinės reikšmės kelius, plėtoti tradicinių amatų centrus.

Siekiant spręsti kaimo vietovių problemas ir įgyvendinti iniciatyvą „iš apačios į viršų“, 2014–2016 m. buvo patvirtintos 49 VPS, iš kurių 46 yra viensektorės kaimo vietovių VPS, o 3 yra dvisektorės – kaimo vietovių ir žuvininkystės. VPS taikomos 1 075 026 arba 100 % Lietuvos kaimo vietovių gyventojų. Iki 2016 m. pabaigos dar nebuvo skelbti kvietimai teikti paraiškas vietos plėtros projektams.

2.2.10 Investicijos į švietimą, įgūdžius ir mokymąsi visą gyvenimą

2014–2016 m. ESF lėšomis:

Gerinant mokymosi pasiūlą ir siekiant mažinti iškritusių iš švietimo sistemos mokinių skaičių, tobulinama gabių ir talentingų mokslui vaikų paieškos, atpažinimo ir ugdymo sistema, ugdoma mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacija dirbti su įvairiomis specialiuųjų ugdymo poreikių mokinių grupėmis, didinama neformaliojo vaikų švietimo programų įvairovė ir prieinamumas, mokyklose įgyvendinamos prevencinės programos. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos 79 762 mokiniams buvo suteiktos neformaliojo švietimo paslaugos.

Didinant studijų prieinamumą, 930 socialiai jautrių, socialinės atskirties ir mažai atstovaujamų grupių studentams buvo skirta tikslinė išmoka studijų prieinamumui gerinti (93 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Gerinant studijų kokybę, didinamas studijų tarptautiškumas, skatinamas studentų mobilumas, vykdomos jungtinės studijų programos, vystoma užsienyje ir neformaliai įgytų kvalifikacijų pripažinimo sistema, tobulinama priėmimo į aukštąsias mokyklas sistema, vykdomi aukštojo mokslo vertinimai ir stebėseną.

Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos pasirašyta sutartis dėl 3 758 studentų mokymosi, finansuojamo ESF lėšomis, užsienio aukštosiose mokyklose dalį studijų laikotarpio. Įgyvendinus projektą bus pasiekta 104,4 % 2023 m. siektinos reikšmės.

Stiprinant tyrėjų gebėjimus bei pajėgumus, finansuojamos doktorantūros vietos, plėtojama tarptautinė mokslinė duomenų bazė „Lituanistika“, didinamas Lietuvos mokslo tarptautiškumas, ugdomi dalyvavimo tarptautinėse mokslinių tyrimų programose, MTEP rezultatų komercinimo, paraiškų rengimo gebėjimai, teikiama parama mokslinių straipsnių publikavimui, plėtojama mokslo populiarinimo sistema, remiamas žinių, inovacijų ir technologijų perdavimas, MTEP veiklos rinkodara, teikiamos ir plėtojamos paslaugos Lietuvos mokslo ir studijų institucijų kompiuterių tinklo LITNET tyrėjams. Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos 298 asmenys dalyvavo ESF veiklose, skirtose doktorantūrai (78,4 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės).

Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos 23 tyrėjai dalyvavo ESF veiklose, skirtose mokytis pagal neformaliojo švietimo programas (6,1 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės). Iki 2016 m. gruodžio 31 d. projektų sutartyse suplanuota apmokėti 205 tyrėjus (54,8 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Didinant profesinio ir suaugusiųjų mokymo prieinamumą ir aprėptį, tobulinama įvairiais būdais įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų vertinimo ir pripažinimo sistema, populiarinama mokymosi visą gyvenimą samprata, plėtojamasis profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą informacinės sistemos ir registrai, diegiamos švietimo procesų valdymo priemonės, atliekami suaugusiųjų mokymosi poreikių ir kt. tyrimai, vertinimai ir stebėseną, formuojama Lietuvos kvalifikacijų sandara ir šiuolaikiškas švietimo turinys.

Kuriant sąlygas ir paskatas mokymuisi visą gyvenimą, teikiamos formaliojo ir neformaliojo mokymo paslaugos, plėtojamasis suaugusiųjų bendrosios kompetencijos, didinamas profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo sistemos tarptautiškumas, tobulinamos profesinio mokymo įstaigų ir suaugusiųjų mokymo įstaigų mokytojų kompetencijos.

Didinant žmogiškųjų išteklių potencialą ir konkurencingumą, organizuojami mokymai užsienio investuotojų, investuojančių Lietuvoje, darbuotojams, tobulinama jų kvalifikacija.

Iki 2016 m. gruodžio 31 d. 1 966 dirbančiųjų dalyvavo ESF mokymuose, suteikiančiuose kvalifikaciją arba kompetenciją (16,8 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės).

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 11,9 mln. eurų (11,3 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ESF lėšos – 11,3 mln. eurų.

Šiomis investicijomis prisidedama įgyvendinant 2016 m. Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo stiprinimo.

Didinant bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigų veiklos efektyvumą, 2014–2016 m. ERPF lėšomis kuriamos šiuolaikinės edukacinės erdvės bendrojo ugdymo įstaigose,

įsigyjamos tikslinės transporto priemonės, bendrojo ugdymo mokyklos aprūpinamos gamtos ir technologinių mokslų mokymui skirtomis priemonėmis.

Iki 2016 m. gruodžio 31 d. projektų sutartyse suplanuota sukurti ar atnaujinti 7 edukacines erdves švietimo ir kitų švietimo teikėjų įstaigose (3,9 % nuo 2023 m. siektinos reikšmės), be to, įsigyti 35 mokykliniai autobusai, kurie perduoti savivaldybėms.

Iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos nepradėti profesinio mokymo įstaigų atnaujinimo bei mokslo ir studijų infrastruktūros koncentravimo ir modernizavimo darbai. Profesinio mokymo priemonių planavimas ir įgyvendinimas yra atidėtas, kadangi vyksta diskusijos dėl tolimesnės profesinio mokymo politikos krypties. Planuojama, kad projektų sutartys bus pasirašytos 2018 m. II ketvirtį. Sprendimai dėl aukštojo mokslo įstaigų finansavimo buvo atidėti dėl vykdomos aukštojo mokslo reformos. Planuojama, kad iki 2017 m. pab. bus parengtos Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano įgyvendinimo priemonės, projektų sutartys bus pasirašytos 2018 m. I–II ketvirtį.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 1,4 mln. eurų (2,7 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ERPF lėšos – 1,2 mln. eurų.

2014–2016 m. EŽŪFKP lėšomis remiamos mokymosi visą gyvenimą veiklos ir tęstinis profesinis rengimas. Žemdirbiai ir kiti žemės, maisto ūkio, miškininkystės ar kituose kaimo plėtros sektoriuose veikiantys subjektai turi galimybę įgauti teorinių ir praktinių žinių, dalyvaudami mokymo kursuose, susijusiuose su AEI, agrarine aplinkosauga, tausojamuoju ūkininkavimu, valdymo reikalavimų laikymusi ir kt. Taip pat tobulinamos žinios augalų apsaugos produktų naudojimo, ūkio veiklos ekonomikos, buhalterinės apskaitos, mokesčių ir įmokų klausimais. Jaunieji ūkininkai stiprina savo įgūdžius, dalyvaudami privalomose mokymo programose, o MVI darbuotojai – mokymuose, susijusiuose su verslumo ugdymu, rinkodara ir pardavimais, verslo planų rengimu. Įgyvendinus projektus, bus apmokyti 5 299 asmenys aplinkosaugos, ūkio valdymo veiklos tobulinimo ir atsinaujinančios energijos gamybos bei jos naudojimo skatinimo srityse.

2.2.11 Institucinių pajėgumų stiprinimas ir veiksmingas viešasis administravimas

2014–2016 m. ESF lėšomis:

Didinant viešojo valdymo orientaciją į rezultatus, remiami pasirengimo įgyvendinti nacionalines viešojo valdymo reformas veiksmai ir koordinuojamas jų įgyvendinimas, kuriamos, tobulinamos ir diegiamos priemonės valstybės ištekliams efektyviau valdyti, taikomos įrodymais grįsto valdymo priemonės. Investicijomis didinamas mokesčių administravimo ir viešųjų investicijų valdymo priemonių veiksmingumas.

Per ataskaitinį laikotarpį projektų sutartyse suplanuota įgyvendinti veiklos valdymo tobulinimo priemonės 8 viešojo valdymo institucijose (24,2 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės). Didelė dalis projektų, prisidedančių prie šio rodiklio pasiekimo, bus pradėtos įgyvendinti 2017 metais.

Didinant viešojo valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą, tobulinamas viešojo valdymo institucijų konsultavimosi su visuomene mechanizmas, stiprinamos viešojo valdymo institucijų darbuotojų kompetencijos, reikalingos viešojo valdymo atvirumui didinti, įgyvendinamos nacionalinės kovos su korupcija priemonės.

Gerinant verslo reguliavimo aplinką, mažinama reguliavimo našta verslui, didinamas verslo priežiūros sistemos efektyvumas bei tobulinami viešojo valdymo institucijų darbuotojų įgūdžiai priežiūros srityje.

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo rengiami veiksmai, skirti pagerinti visuomenei teikiamų paslaugų kokybę, didinant jų atitikimą visuomenės poreikiams, ir žmoniškųjų išteklių valdymą

valstybės tarnyboje, įgyvendinimui reikalingi teisės aktai. Didžioji dalis projektų bus pradėti įgyvendinti 2017 ir 2018 metais.

Per ataskaitinį laikotarpį bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, pripažinta tinkama deklaruoti Europos Komisijai, sudaro 0,9 mln. eurų (2 % nuo 2018 m. siektinos reikšmės), iš jų ESF lėšos – 0,8 mln. eurų.

2.3 Parama, panaudota siekiant klimato kaitos tikslų

Iš viso klimato kaitos tikslams siekti iki 2016 m. pabaigos buvo sudaryta sutarčių už 441,6 mln. eurų ES fondų lėšų arba 33 % nuo 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programoje klimato kaitos tikslams numatytos sumos.

2014–2016 m. klimato kaitos tikslų siekiama įgyvendinant veiklas pagal šiuos 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos prioritetus:

- 3 prioriteto „Smulkiųjų ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ veiklos, skirtos ekologiškų gamybos procesų skatinimui ir efektyviam išteklių naudojimui MVĮ užtikrinti. Sutarčių suma, kuria prisidedama prie klimato kaitos tikslų, ataskaitiniu laikotarpiu sudarė 71,0 mln. eurų ES fondų lėšų (9 % nuo numatytos 3 prioriteto sumos klimato kaitos tikslams).

- 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ veiklos, skirtos energijos vartojimo efektyvumui didelėse įmonėse, MVĮ, gyvenamuosiuose būstuose ir viešojoje infrastruktūroje didinti, netaisus miesto transporto infrastruktūrai vystyti, bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai efektyvinti ir veiksmingai tiekti centrinę šilumą. Sutarčių suma, kuria prisidedama prie klimato kaitos tikslų, sudarė 390,1 mln. eurų ES fondų lėšų (46 % nuo numatytos 4 prioriteto sumos klimato kaitos tikslams).

- 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ veiklos, skirtos kurti priemones, kuriomis prisitaikoma prie klimato kaitos ir užtikrinama su klimato kaita susijusių rizikų (pavyzdžiui, erozijos, gaisrų, potvynių, audrų ir sausrų) prevencija ir valdymas. Sutarčių suma, kuria prisidedama prie klimato kaitos tikslų, sudarė 9,2 mln. eurų ES fondų lėšų (5 % nuo numatytos 5 prioriteto sumos klimato kaitos tikslams).

- 6 prioriteto „Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra“ veiklos, skirtos geležinkelio TEN-T pagrindinio tinklo kūrimui. Sutarčių suma, kuria prisidedama prie klimato kaitos tikslų, sudarė apie 35,2 mln. eurų ES fondų lėšų (17 % nuo numatytos 6 prioriteto sumos klimato kaitos tikslams).

Iš viso klimato kaitos tikslams siekti iki 2016 m. pabaigos buvo sudaryta sutarčių už 177,1 mln. eurų EŽŪFKP lėšų arba 27,48 % nuo Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programoje klimato kaitos tikslams numatytos sumos.

2014–2016 m. klimato kaitos tikslų siekiama įgyvendinant veiklas pagal šiuos Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos prioritetus:

- 4 prioriteto „Atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas“ veiklos, skirtos biologinės įvairovės atkūrimui, išsaugojimui ir didinimui, taip pat „Natura 2000“ teritorijose ir teritorijose, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių ar užsiimama didelės gamtinės vertės ūkininkavimu, taip pat Europos kraštovaizdžių būklės atkūrimui, išsaugojimui ir gerinimui; vandentvarkos gerinimui, įskaitant trąšų ir pesticidų valdymo gerinimą; dirvožemio erozijos prevencijai ir dirvožemio valdymo gerinimui. Sutarčių suma, kuria prisidedama prie klimato kaitos tikslų, sudarė 165,5 mln. eurų EŽŪFKP lėšų (38 % nuo numatytos 4 prioriteto sumos klimato kaitos tikslams).

- 5 prioriteto „Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose“ veiklos, skirtos atsinaujinančių energijos išteklių, šalutinių produktų, atliekų, liekanų ir kitų nemaistinių žaliavų tiekimo ir naudojimo palengvinimui bioekonomikos

tikslais (pavyzdžiui biodujų jėgainių statyba), žemės ūkio išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų amoniako kiekio mažinimui, anglis dioksido išlaikymo ir sekvestracijos žemės ūkyje ir miškininkystėje skatinimui. Sutarčių suma, kuria prisidedama prie klimato kaitos tikslų, sudarė 11,6 mln. eurų EŽŪFKP lėšų (8 % nuo numatytos 5 prioriteto sumos klimato kaitos tikslams).

Iki 2016 m. pabaigos nebuvo sudaryta sutarčių pagal Lietuvos 2014–2020 m. žuvininkystės sektoriaus veiksmų programos prioritetus, kuriais prisidedama prie klimato kaitos tikslų.

2 lentelė. Klimato kaitos tikslams panaudota parama

Fondas	Klimato kaitos tikslams panaudota parama Partnerystės sutartyje ⁴ , EUR	Klimato kaitos tikslams panaudota parama ⁵ , EUR	Panaudotos paramos procentinė dalis, lyginant su nurodyta Partnerystės sutartyje, %
ERPF	618 520 109	350 161 223	56,61
Sanglaudos fondas	719 464 319	91 402 250	12,70
ESF	–	–	–
EŽŪFKP	644 469 100	177 107 926	27,48
EJRŽF	10 149 156	0	0
Iš viso	1 992 602 684	618 671 399	31,05

3. Veiksmai, kurių imtasi siekiant įvykdyti Partnerystės sutartimi nustatytas *ex ante* sąlygas

Partnerystės sutarties priede neįgyvendintų/dalinai įgyvendintų išankstinių sąlygų įvykdymo plane buvo numatyta 14 teminių išankstinių sąlygų ir 2 bendrosios išankstinės sąlygos.

Nuo Partnerystės sutarties patvirtinimo iki 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos patvirtinimo (2014 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos sprendimu) buvo įgyvendinta viena teminė ir viena bendroji išankstinės sąlygos.

2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos neįvykdytų išankstinių sąlygų įgyvendinimo veiksmų plane buvo numatyta 13 teminių ir 1 bendroji išankstinės sąlygos, kurios pilnai įgyvendintos iki 2015 m. liepos 20 d. Detalesnę informaciją apie šių išankstinių sąlygų įgyvendinimą žr. 3 lentelėje.

Lietuvai taikomos keturios kaimo plėtros išankstinės sąlygos buvo įvykdytos iki Partnerystės sutarties patvirtinimo.

⁴ Duomenys pagal aktualią Partnerystės sutarties redakciją (patvirtinta 2017 m. vasarį).

⁵ Apskaičiuota pagal projektų sutarčių duomenis.

3 lentelė. Veiksmai, skirti taikomoms bendrosioms išankstinėms sąlygoms įvykdyti

Taikomos bendrosios išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
G6 - Nustatyta veiksmingo Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų, susijusių su poveikio aplinkai vertinimu (PAV) ir strateginiu poveikio aplinkai vertinimu (SPAV), taikymo tvarka.	3 - Pakankamų administracinių gebėjimų užtikrinimo tvarka.	Patvirtintas Aplinkos ministerijos ir kitų valstybės institucijų specialistų, dirbančių poveikio aplinkai vertinimo ir strateginių pasekmių aplinkai vertinimo srityse, 2015-2020 m. planas.	2014-12-01	Aplinkos ministerija	NE	TAIP		

4 lentelė. Veiksmai, skirti taikomoms teminėms ex ante sąlygoms įvykdyti

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
T01.1 - Moksliniai tyrimai ir inovacijos. Parengta nacionalinė arba regioninė pažangiosios specializacijos strategija pagal nacionalinę reformų programą, siekiant pritraukti privačių lėšų MTI išlaidoms dengti, kuri atitinka gerai veikiančias nacionalines arba regionines MTI sistemas.	1 - Parengta nacionalinė arba regioninė pažangiosios specializacijos strategija:	Patvirtinti Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos krypčių prioritetų veiksmų planai;	2015-01-01	Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija	NE	TAIP		
T01.1 - Moksliniai tyrimai ir inovacijos. Parengta nacionalinė arba regioninė pažangiosios	3 - kurioje išdėstomos priemonės	Žr. T 01.1 kriterijų Nr. 1.	2015-01-01	Švietimo ir mokslo ministerija,	NE	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
specializacijos strategija pagal nacionalinę reformų programą, siekiant pritraukti privačių lėšų MTI išlaidoms dengti, kuri atitinka gerai veikiančias nacionalines arba regionines MTI sistemas.	privačioms investicijoms į MTTP skatinti;			Ūkio ministerija				
T01.1 - Moksliniai tyrimai ir inovacijos. Parengta nacionalinė arba regioninė pažangiosios specializacijos strategija pagal nacionalinę reformų programą, siekiant pritraukti privačių lėšų MTI išlaidoms dengti, kuri atitinka gerai veikiančias nacionalines arba regionines MTI sistemas.	5 - Priimta programa, kurioje nustatomos biudžeto lėšos, kurias galima skirti moksliniams tyrimams ir inovacijoms.	Žr. T 01.1 kriterijų Nr. 1.	2015-01-01	Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija	NE	TAIP		
T01.2 - Mokslinių tyrimų ir inovacijų infrastruktūra. Parengtas daugiametis biudžeto ir investavimo prioritetų planas.	1 - Patvirtintas orientacinis daugiametis biudžeto ir investavimo prioritetų, susijusių su Sąjungos ir atitinkamais atvejais su Europos strateginiu mokslinių tyrimų infrastruktūros forumu (ESFRI), planas.	1. Patvirtinti investicijų į mokslinių tyrimų infrastruktūras 2015-2022 m. prioritetai. 2. Patvirtintas Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodžio projektų sąrašas 3. Patvirtintas dalyvavimo tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose tvarkos aprašas.	2015-01-01	Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Lietuvos mokslo taryba	TAIP	TAIP		
T02.2 - Naujos kartos tinklo (NKT) infrastruktūra. Parengti nacionaliniai arba regioniniai NKT planai, kuriuose atsižvelgta į	1 - Parengtas nacionalinis ar regioninis NKT planas, kuriame	Patvirtintas Lietuvos Respublikos naujos kartos interneto prieigos plėtros 2014–2020 m. planas	2014-09-01	Susisiekimo ministerija, Informacinės visuomenės	NE	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
regioninę veiklą, siekiant įgyvendinti Sąjungos didelės spartos interneto prieigos tikslus, daugiausia dėmesio skiriant toms sritims, kuriose rinka negali prieinamomis sąnaudomis suteikti atviros infrastruktūros, kurios kokybė atitiktų Sąjungos konkurencijos ir valstybės pagalbos taisykles, ir teikti pažeidžiamoms grupėms prieinamas paslaugas.	pateikiama:			plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos				
T02.2 - Naujos kartos tinklo (NKT) infrastruktūra. Parengti nacionaliniai arba regioniniai NKT planai, kuriuose atsizvelgta į regioninę veiklą, siekiant įgyvendinti Sąjungos didelės spartos interneto prieigos tikslus, daugiausia dėmesio skiriant toms sritims, kuriose rinka negali prieinamomis sąnaudomis suteikti atviros infrastruktūros, kurios kokybė atitiktų Sąjungos konkurencijos ir valstybės pagalbos taisykles, ir teikti pažeidžiamoms grupėms prieinamas paslaugas.	3 - tvarūs investicijų modeliai, kuriais skatinama konkurencija, suteikiama galimybė naudotis atvira, prieinama, kokybiška ir perspektyvia infrastruktūra ir paslaugomis;	Žr. T 02.2 kriterijų Nr. 1	2014-09-01	Susisiekimo ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos	NE	TAIP		
T02.2 - Naujos kartos tinklo (NKT) infrastruktūra. Parengti nacionaliniai arba regioniniai NKT planai, kuriuose atsizvelgta į regioninę veiklą, siekiant	4 - privačių investicijų skatinimo priemonės.	Žr. T 02.2 kriterijų Nr. 1	2014-09-01	Susisiekimo ministerija, Informacinės visuomenės plėtros	NE	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
įgyvendinti Sąjungos didelės spartos interneto prieigos tikslus, daugiausia dėmesio skiriant toms sritims, kuriose rinka negali prieinamomis sąnaudomis suteikti atviros infrastruktūros, kurios kokybė atitiktų Sąjungos konkurencijos ir valstybės pagalbos taisykles, ir teikti pažeidžiamoms grupėms prieinamas paslaugas.				komitetas prie Susisiekimo ministerijos				
T07.1 - Transportas. paisant valstybių narių institucinės sąrangos parengtas (-i) išsamus (-ūs) transporto investicijų planas (-ai) arba programa (-os) (įskaitant regioninį ir vietos viešąjį transportą), pagal kurį (-iuos) teikiama parama infrastruktūros plėtojimui ir jungčių su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais gerinimui.	1 - Parengtas (-i) išsamus (-ūs) transporto investicijų planas (-ai) arba programa (-os), kurie atitinka teisinius strateginio aplinkos įvertinimo reikalavimus ir kuriuose nustatoma:	1. Patvirtinta Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 m. programa. 2. Patvirtintas Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 m. programos priemonių 2015-2017 m. įgyvendinimo planas. 3. Patvirtintas preliminarus iš ES fondų lėšų bendrai finansuojamų valstybės projektų sąrašas.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		
T07.1 - Transportas. paisant valstybių narių institucinės sąrangos parengtas (-i) išsamus (-ūs) transporto investicijų planas (-ai) arba programa (-os) (įskaitant regioninį ir vietos viešąjį transportą), pagal kurį (-iuos) teikiama parama infrastruktūros plėtojimui ir jungčių su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais	2 - įnašas į bendrą Europos transporto erdvę laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. .../2013 10 straipsnio, įskaitant prioritetus, susijusius su investavimu į:	Žr. T 07.1 kriterijų Nr. 1.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
gerinimui.								
T07.1 - Transportas. paisant valstybių narių institucinės sąrangos parengtas (-i) išsamus (-ūs) transporto investicijų planas (-ai) arba programa (-os) (įskaitant regioninį ir vietos viešąjį transportą), pagal kurį (-iuos) teikiama parama infrastruktūros plėtojimui ir jungčių su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais gerinimui.	3 - pagrindinį TEN-T tinklą ir visuotinį tinklą, kai numatomos investicijos iš ERPF ir Sanglaudos fondo; ir	Žr. T 07.1 kriterijų Nr. 1.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		
T07.1 - Transportas. paisant valstybių narių institucinės sąrangos parengtas (-i) išsamus (-ūs) transporto investicijų planas (-ai) arba programa (-os) (įskaitant regioninį ir vietos viešąjį transportą), pagal kurį (-iuos) teikiama parama infrastruktūros plėtojimui ir jungčių su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais gerinimui.	4 - antrines jungtis;	Žr. T 07.1 kriterijų Nr. 1.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		
T07.1 - Transportas. paisant valstybių narių institucinės sąrangos parengtas (-i) išsamus (-ūs) transporto investicijų planas (-ai) arba programa (-os) (įskaitant regioninį ir vietos viešąjį transportą), pagal kurį (-iuos) teikiama parama infrastruktūros plėtojimui ir jungčių su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais	5 - realistiškas ir apgalvotas projektų, kuriuos numatoma remti iš ERPF ir Sanglaudos fondo, rinkinys;	Žr. T 07.1 kriterijų Nr. 1.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
gerinimui.								
T07.2 - Geležinkeliai: atsižvelgiant į valstybių narių institucinę sąrangą išsamiam (-uose) transporto plane (-uose) arba programoje (-ose) yra išsamus dalis, skirta geležinkelių plėtojimui (įskaitant regioninį ir vietos viešąjį transportą), pagal kurią teikiama parama infrastruktūros plėtojimui ir jungčių su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais gerinimui. Investicijos apima mobilųjį turą, sąveiką bei pajėgumų stiprinimą.	1 - Transporto plane (-uose) arba programoje (-ose) yra dalis, skirta geležinkelių plėtojimui, kaip nurodyta pirmiau, kuri atitinka teisinius strateginio aplinkos įvertinimo reikalavimus ir kurioje nustatomas realistiškas ir apgalvotas projektų rinkinys (įskaitant tvarkaraštį, biudžeto programą);	1. Patvirtinta Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 m. programa. 2. Patvirtintas Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 m. programos priemonių 2015-2017 m. įgyvendinimo planas. 3. Patvirtintas preliminarus iš ES fondų lėšų bendrai finansuojamų valstybės projektų sąrašas.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		
T07.3 - Kitos transporto rūšys, įskaitant vidaus vandenų kelius ir jūrų transportą, uostus, daugiarūšes jungtis ir oro uostų infrastruktūrą. Išsamiam (-iuose) transporto plane (-uose) arba programoje (-ose) yra atskira dalis, skirta vidaus vandenų keliams ir jūrų transportui, uostams, įvairiarūšėms jungtims ir oro uostų infrastruktūrai, kuria prisidedama gerinant jungtis su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais ir skatinant tvarų regiono ir vietos judumą.	1 - Transporto plane (-uose) arba programoje (-ose) yra dalis, kuri skirta vidaus vandenų keliams ir jūrų transportui, uostams, daugiarūšėms jungtims ir oro uostų infrastruktūrai ir kuri:	1. Patvirtinta Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 m. programa. 2. Patvirtintas Nacionalinės susisiekimo plėtros 2014-2022 m. programos priemonių 2015-2017 m. įgyvendinimo planas. 3. Patvirtintas preliminarus iš ES fondų lėšų bendrai finansuojamų valstybės projektų sąrašas.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
T07.3 - Kitos transporto rūšys, įskaitant vidaus vandenių kelius ir jūrų transportą, uostus, daugiarūšes jungtis ir oro uostų infrastruktūrą. Išsamiam (-iuose) transporto plane (-uose) arba programoje (-ose) yra atskira dalis, skirta vidaus vandenių keliams ir jūrų transportui, uostams, įvairiarūšėms jungtims ir oro uostų infrastruktūrai, kuria prisidedama gerinant jungtis su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais ir skatinant tvarų regiono ir vietos judumą.	2 - atitinka teisinius strateginio aplinkos įvertinimo reikalavimus;	Žr. T07.3 kriterijų Nr. 1	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		
T07.3 - Kitos transporto rūšys, įskaitant vidaus vandenių kelius ir jūrų transportą, uostus, daugiarūšes jungtis ir oro uostų infrastruktūrą. Išsamiam (-iuose) transporto plane (-uose) arba programoje (-ose) yra atskira dalis, skirta vidaus vandenių keliams ir jūrų transportui, uostams, įvairiarūšėms jungtims ir oro uostų infrastruktūrai, kuria prisidedama gerinant jungtis su TEN-T visuotiniu ir pagrindiniu tinklais ir skatinant tvarų regiono ir vietos judumą.	3 - nustato realistišką ir apgalvotą projektų rinkinį (su tvarkaraščiu, biudžeto programa);	Žr. T07.3 kriterijų Nr. 1.	2015-01-01	Susisiekimo ministerija	TAIP	TAIP		
T07.4 - Pažangiųjų energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemų plėtojimas.	1 - Parengti išsamūs planai, kuriais apibūdinami	Patvirtintas Nacionalinis elektros ir gamtinių dujų perdavimo infrastruktūros	2014-09-01	Energetikos ministerija	TAIP	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
	nacionaliniai energetikos infrastruktūros prioritetai ir kurie:	projektų įgyvendinimo planas.						
T07.4 - Pažangiųjų energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemų plėtojimas.	4 - Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 347/2013 3 straipsnio 4 dalis.	Žr. T 07.4 kriterijų Nr. 1	2014-09-01	Energetikos ministerija	TAIP	TAIP		
T07.4 - Pažangiųjų energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemų plėtojimas.	5 - Tuose planuose pateikiama: realistiškas ir apgalvotas projektų, kuriuos numatoma remti iš ERPF, rinkinys.	Žr. T 07.4 kriterijų Nr. 1	2014-09-01	Energetikos ministerija	TAIP	TAIP		
T07.4 - Pažangiųjų energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemų plėtojimas.	6 - Tuose planuose pateikiama: priemonės socialinės ir ekonominės sanglaudos bei aplinkos apsaugos tikslams pasiekti pagal Direktyvos 2009/72/EB 3 straipsnio 10 dalį ir Direktyvos 2009/73/EB 3 straipsnio 7 dalį	Žr. T 07.4 kriterijų Nr. 1.	2014-09-01	Energetikos ministerija	TAIP	TAIP		
T07.4 - Pažangiųjų energijos paskirstymo, saugojimo ir perdavimo sistemų plėtojimas.	7 - Tuose planuose pateikiama: energijos naudojimo optimizavimo ir	Žr. T 07.4 kriterijų Nr. 1.	2014-09-01	Energetikos ministerija	TAIP	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
	energijos vartojimo efektyvumo skatinimo priemonės pagal Direktyvos 2009/72/EB 3 straipsnio 11 dalį ir Direktyvos 2009/73/EB 3 straipsnio 8 dalį.							
T09.1 - Parengta ir įgyvendinama nacionalinė skurdo mažinimo strateginė politikos programa, kuria siekiama užtikrinti iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvią įtrauktį atsižvelgiant į užimtumo gaires.	6 - pateikus prašymą ir pagrįstais atvejais atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams bus teikiama parama teikiant projektų paraiškas ir įgyvendinant bei administruojant atrinktus projektus.	Patvirtintas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Struktūrinės paramos politikos skyriaus vidaus procedūrų vadovas.	2014-10-01	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	NE	TAIP		
T09.2 - Parengta nacionalinė strateginė romų įtraukties politikos programa.	1 - Parengta nacionalinė romų įtraukties strateginė politikos programa:	Patvirtintas romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015-2020 metų veiksmų planas.	2014-10-01	Kultūros ministerija	NE	TAIP		
T09.2 - Parengta nacionalinė strateginė romų įtraukties politikos programa.	3 - kurioje nustatyti, kai tinkama, nepalankioje padėtyje esantys mikroregionai arba atskirti rajonai, kurių bendruomenės ypač skurdžios, vadovaujantis	Žr. T 09.2 kriterijų Nr. 1.	2014-10-01	Kultūros ministerija	NE	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
	turimais socialiniais, ekonominiais ir teritoriniais rodikliais (pvz., labai žemas išsilavinimo lygis, ilgalaikis nedarbas ir pan.);							
T09.2 - Parengta nacionalinė strateginė romų įtraukties politikos programa.	4 - kurioje nustatyti patikimos stebėsenos metodai, kad būtų galima įvertinti romų integracijos veiksmų poveikį ir strategijos pritaikymo ją peržiūrint tvarką;	Žr. T 09.2 kriterijų Nr. 1.	2014-10-01	Kultūros ministerija	NE	TAIP		
T09.2 - Parengta nacionalinė strateginė romų įtraukties politikos programa.	5 - kuri yra rengiama, įgyvendinama ir stebima nuolat glaudžiai bendradarbiaujant su romų pilietine visuomene, regionų ir vietos valdžios institucijomis;	Žr. T 09.2 kriterijų Nr. 1.	2014-10-01	Kultūros ministerija	NE	TAIP		
T09.2 - Parengta nacionalinė strateginė romų įtraukties politikos programa.	6 - pateikus prašymą ir pagrįstais atvejais atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams bus teikiama parama teikiant projektų paraiškas ir įgyvendinant bei	Žr. T 09.2 kriterijų Nr. 1.	2014-10-01	Kultūros ministerija	NE	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
	administruojant atrinktus projektus.							
T10.1 - Mokyklos nebaigusių asmenų skaičius. Nustatyta strateginė politikos programa mokyklos nebaigusių asmenų skaičiui mažinti laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 165 straipsnio.	3 - Parengta strateginė politikos programa mokyklos nebaigusių asmenų klausimu, kuri:	Patvirtintas bendrojo ugdymo mokyklų, vykdančių pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, stiprinimo ir inkluzinio ugdymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas.	2014-10-01	Švietimo ir mokslo ministerija	TAIP	TAIP		
T10.1 - Mokyklos nebaigusių asmenų skaičius. Nustatyta strateginė politikos programa mokyklos nebaigusių asmenų skaičiui mažinti laikantis SESV 165 straipsnio.	5 - apima atitinkamus švietimo sektorius, įskaitant ankstyvąjį vaiko vystymąsi, visų pirma yra orientuota į pažeidžiamas grupes, kurios pasižymi didžiausia mokyklos nebaigusių asmenų rizika, įskaitant asmenis iš marginalizuotų bendruomenių, ir pagal ją taikomos prevencinės, intervencinės ir kompensacinės priemonės;	Žr. T10.3 kriterijų Nr. 3.	2014-10-01	Švietimo ir mokslo ministerija	TAIP	TAIP		
T10.2 - Aukštasis mokslas. Parengta nacionalinė arba regioninė strateginė politikos programa, skirta skatinti įgyti tretinį išsilavinimą, gerinti jo kokybę ir veiksmingumą laikantis	8 - mažinami lyčių skirtumai priimant sprendimus dėl akademinio ir profesinio pasirinkimo.	Patvirtintos rekomendacijos lygioms vyrų ir moterų galimybėms Lietuvos mokslo ir studijų institucijose užtikrinti.	2015-01-01	Švietimo ir mokslo ministerija	TAIP	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
SESV 165 straipsnio.								
T10.3 - Mokymasis visą gyvenimą. Parengta nacionalinė ir (arba) regioninė strateginė mokymosi visą gyvenimą politikos programa, laikantis SESV 165 straipsnio.	1 - Parengta nacionalinė arba regioninė strateginė mokymosi visą gyvenimą politikos programa, kurioje numatytos priemonės:	1. Patvirtintas Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014–2016 metų veiksmų planas. 2. Patvirtintas Profesinio mokymo plėtros 2014-2016 metų veiksmų planas.	2014-09-01	Švietimo ir mokslo ministerija	NE	TAIP		
T10.3 - Mokymasis visą gyvenimą. Parengta nacionalinė ir (arba) regioninė strateginė mokymosi visą gyvenimą politikos programa, laikantis SESV 165 straipsnio.	4 - skirtos plėsti galimybes mokyti visą gyvenimą, be kita ko dedant pastangas veiksmingai įgyvendinti skaidrumo priemones (pavyzdžiui, Europos kvalifikacijų sąrangą, nacionalinę kvalifikacijų sąrangą, Europos profesinio mokymo kreditų sistemą, Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo sistemą);	Žr. T10.3 kriterijų Nr. 1.	2014-09-01	Švietimo ir mokslo ministerija	NE	TAIP		
T10.3 - Mokymasis visą gyvenimą. Parengta nacionalinė ir (arba) regioninė strateginė mokymosi visą gyvenimą politikos programa, laikantis SESV 165 straipsnio.	5 - kuriomis siekiama didinti švietimo ir mokymo atitiktį darbo rinkai ir pritaikyti juos prie nustatytų tikslinių	Žr. T10.3 kriterijų Nr. 1.	2014-09-01	Švietimo ir mokslo ministerija	NE	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
	grupių poreikių (pavyzdžiui, profesiniame mokyme dalyvaujančio jaunimo, suaugusiųjų, į darbo rinką grįžtančių tėvų, žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų, ypač neįgaliųjų, migrantų ir kitų nepalankioje padėtyje esančių grupių).							
T10.4 - Parengta nacionalinė arba regioninė strateginė politikos programa, skirta profesinio rengimo ir mokymo sistemų kokybei ir veiksmingumui didinti laikantis SESV 165 straipsnio.	1 - Nustatyta nacionalinė arba regioninė strateginė politikos programa, skirta profesinio rengimo ir mokymo sistemų kokybei ir veiksmingumui didinti laikantis SESV 165 straipsnio, kuri apima šias priemones:	Patvirtintas Profesinio mokymo plėtros 2014–2016 m. veiksmų planas.	2014-09-01	Švietimo ir mokslo ministerija	NE	TAIP		
T10.4 - Parengta nacionalinė arba regioninė strateginė politikos programa, skirta profesinio rengimo ir mokymo sistemų kokybei ir veiksmingumui didinti laikantis SESV 165 straipsnio.	2 - profesinio rengimo ir mokymo sistemų atitikties darbo rinkai gerinimo glaudžiai bendradarbiaujant su	Žr. T10.4 kriterijų Nr. 1.	2014-09-01	Švietimo ir mokslo ministerija	NE	TAIP		

Taikomos teminės išankstinės sąlygos, kurios visiškai neįvykdytos arba įvykdytos iš dalies	Neįvykdyti kriterijai	Veiksmai, kurių imtasi	Terminas (data)	Už įvykdymą atsakingi subjektai	Veiksmai baigti iki termino	Įvykdyti kriterijai	Numatoma galutinė likusių veiksmų įgyvendinimo data	Pastabos
	atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, taip pat pasitelkiant gebėjimų numatymą, mokymo programų pritaikymą ir mokymosi darbo vietoje sistemų gerinimą įvairiais būdais;							
T10.4 - Parengta nacionalinė arba regioninė strateginė politikos programa, skirta profesinio rengimo ir mokymo sistemų kokybei ir veiksmingumui didinti laikantis SESV 165 straipsnio.	3 - profesinio rengimo ir mokymo kokybės ir patrauklumo didinimo nustatant nacionalinį profesinio rengimo ir mokymo kokybės užtikrinimo metodą (pavyzdžiui, pagal Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinę sistemą) ir įgyvendinant skaidrumo ir pripažinimo priemones, pavyzdžiui, Europos profesinio mokymo kreditų sistemą. (Europos profesinio mokymo kreditų sistema)	Žr. T10.4 kriterijų Nr. 1.	2014-09-01	Švietimo ir mokslo ministerija	NE	TAIP		

4. Partnerystės sutartyje nustatytų priemonių, kuriomis užtikrinamas ESI fondų ir kitų ES ir nacionalinių finansavimo priemonių bei EIB koordinavimas, įgyvendinimas

Koordinavimas tarp ESI fondų

Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) koordinavimas užtikrinamas **stebėsenos komitetų** veikloje. 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komitete dalyvauja Žemės ūkio ministerijos (ŽŪM) atstovai, atstovaujantys kaimo plėtros ir žuvininkystės sektorius. Komiteto posėdžiuose buvo svarstomi ir tvirtinami Partnerystės sutarties, apimančios visus 5 ESI fondus, pakeitimai. EŽŪFKP lėšomis finansuojamos Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos ir EJŖŽF lėšomis finansuojamos Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos stebėsenos komitetuose įtraukti atstovai iš Finansų ministerijos, kaip Vadovaujančiosios institucijos, atsakingos už ERPF, ESF ir Sanglaudos fondo investicijas Lietuvoje.

2014–2020 m. ES fondų investicijų **veiksmų programos valdymo komitete** užtikrinamas koordinavimas tarp ERPF, ESF ir Sanglaudos fondo. 2014–2016 m. įvyko 5 posėdžiai, kuriuose buvo aptariama pasiekta pažanga įgyvendinant 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programą, tvirtinamos rekomendacijos, metodikos, pateikiama aktuali informacija apie derybas dėl programinių dokumentų, Europos Komisijos priimtus deleguotus ir įgyvendinančius reglamentus, rengiamus nacionalinius teisės aktus, valdymo ir kontrolės sistemos kūrimo eigą, dalijamasi ministerijų patirtimi apie patirtį taikant 2014–2020 m. laikinąją tvarką ir t. t.

Koordinuojant vertinimo veiklas, sudaryta **tarpinstitucinė vertinimo koordinavimo grupė**⁶, kurios veikloje dalyvauja ESI fondų vadovaujančiųjų institucijų funkcijas atliekančių Finansų ministerijos ir ŽŪM bei kitų ministerijų atstovai. Tarpinstitucinėje vertinimo koordinavimo grupėje derinami ES investicijų vertinimo planai ir aptariami vertinimų rezultatai.

ES fondų interneto svetainėje www.esinvesticijos.lt pateikiama informacija apie ES fondų teikiamas galimybes ir nuorodos į Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programą.

Siekiant užtikrinti efektyvų investicijų koordinavimą bendrai EJŖŽF ir EŽŪFKP lėšomis finansuojamas VPS, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, įgyvendinimas.

Koordinavimas tarp ESI fondų ir ETB tikslo programų

Koordinavimas tarp ESI fondų ir Europos teritorinio bendradarbiavimo (ETB) tikslo programų užtikrinamas 2014–2020 m. laikotarpio ETB tikslo programų komiteto, kurį sudarė Vidaus reikalų ministerija, veikloje. Komitetas konsultuoja Lietuvos Respublikos delegacijų atstovus 2014–2020 m. ETB tikslo programų stebėsenos komitetuose, priimančiuose sprendimus dėl projektų atrankos juos finansuoti ETB tikslo programų lėšomis, Lietuvos partnerių tinkamumo įgyvendinti ETB tikslo programų projektus, šių projektų paraiškose numatytų įgyvendinti veiklų ir siekiamų rezultatų tikslingumo klausimais. Komitetas savo veikla siekia, kad ES fondų lėšos būtų skiriamos tinkamoms įgyvendinti projektų paraiškose numatytas veiklas Lietuvos įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, kad tos pačios projektų veiklos ir rezultatai nebūtų finansuojami skirtingų programų lėšomis, siekia interesų suderinamumo tarp ūkio sektorių bei socialinių ekonominių partnerių, skleidžia informaciją apie ETB tikslo programas.

Komitetą sudaro ministerijų, Vyriausybės kanceliarijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) tarybos, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, Konkurencijos tarybos atstovai. 2015–2016 m. įvyko 5 komiteto posėdžiai ir suorganizuotos 3 rašytinės procedūros, kuriose buvo aptariami kvietimų teikti paraiškas rezultatai, svarstomas Lietuvos partnerių tinkamumas dalyvauti projektuose ir projektų veiklų tikslingumas.

⁶ Finansų ministro 2014 m. lapkričio 11 d. įsakymas Nr. 1K-353 „Dėl finansų ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymo Nr. 1K-344 „Dėl vertinimo koordinavimo grupės sudarymo“ pakeitimo“.

Koordinavimas tarp ESI fondų ir ES Baltijos jūros regiono strategijos

ES Baltijos jūros regiono strategijos (ES BJRS) nacionalinio koordinatoriaus funkcijas atliekanti Užsienio reikalų ministerija dalyvauja 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto veikloje. Savo ruožtu Finansų ministerijos atstovai dalyvauja Nacionalinės ES BJRS įgyvendinimo priežiūros komisijos veikloje. 2014–2016 m. įvyko 5 Nacionalinės ES BJRS įgyvendinimo priežiūros komisijos posėdžiai, kuriuose, be kitų klausimų, buvo diskutuojama, kaip skatinti tarptautiškumą įgyvendinant ES fondų lėšomis finansuojamus projektus, dalijamasi informacija apie ERPF bendradarbiavimo tinklo veiklą.

Finansų ministerija buvo pakviesta dalyvauti ERPF bendradarbiavimo tinklo, įsteigto 2016 m. gegužę, veikloje. Tinklo veikloje dalyvauja valstybės iš ES Baltijos jūros regiono. Tinklo tikslas – paskatinti tarptautinį bendradarbiavimą inovacijų srityje, įgyvendinant ERPF lėšomis finansuojamus projektus, kuriais prisidedama prie ES BJRS įgyvendinimo. 2016 m. įvyko 3 tinklo susitikimai. Finansų ministerija, bendradarbiaudama su Ūkio ministerija, siekia sudaryti sąlygas pareiškėjams iš Lietuvos dalyvauti tarptautinio bendradarbiavimo projektuose inovacijų srityje ir taip padidinti orientaciją į ES BJRS.

ŽŪM, veikdama kaip viena iš koordinatorių įgyvendinant ES BJRS Bioekonomikos politinę sritį, kartu su Baltijos jūros regiono šalių partneriais 2016 m. įsteigė Baltijos jūros tinklą kaimo plėtrai. Šis tinklas inicijuotas dalyvaujant Baltijos lyderystės programos projekte. Šio projekto metu 2016 m. įvyko 4 susitikimai skirtingose Baltijos jūros regiono šalyse (Lietuvoje, Lenkijoje, Latvijoje ir Švedijoje). Tinklo tikslas – skatinti tarptautinį bendradarbiavimą įgyvendinant kaimo plėtros programas ir taip prisidėti prie tvaraus Baltijos jūros regiono vystymosi. ŽŪM, kuri koordinuoja kaimo plėtrą ES BJRS Bioekonomikos politinėje srityje, yra šio tinklo lyderis.

Koordinavimas tarp ESI fondų ir kitų ES ir nacionalinių finansavimo instrumentų bei EIB

Mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje koordinavimas tarp ESI fondų ir „**Horizontas 2020**“ programos užtikrinamas finansuojant viena kitą papildančias priemones, kuriomis skatinamas bendradarbiavimas tarp mokslo ir verslo, mokslinių tyrimų integracija į ESFRI tinklą, didinamos verslo investicijos į MTEPI. Projektų vykdytojams, kurie yra įgyvendinę projektus pagal „Horizontas 2020“ programą, dalyvaujant ESI fondų konkursuose skiriamas prioritetasis.

MVĮ konkurencingumo didinimo srityje koordinavimas tarp ESI fondų ir **COSME programos** užtikrinamas sudarant finansavimo galimybes MVĮ. 2016 m. Europos investicijų fondas, „Swedbank“ (Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje) bei „Swedbank lizingas“ (Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje) pasirašė sutartis, kurių pagrindu Europos investicijų fondas, remdamasis COSME programa, išdavė „Swedbank“ ir „Swedbank lizingo“ naudai garantijas, kurių dėka minėtos bendrovės iki 2019 m. birželio 1 d. ketina suteikti iki 165 mln. eurų vertės finansavimą MVĮ Lietuvos, Estijos ir Latvijos įmonėms („Swedbank“ – investicines paskolas, paskolas apyvartiniam kapitalui, kredito linijas, overdraftus, garantijas ir akredityvus, „Swedbank lizingas“ – lizingą (finansinę nuomą)). Į COSME portfelį įeina mažiau rizikingos paskolos, dėl rizikingesnių MVĮ kreipiamasi į UAB „Investicijų ir verslo garantijos“.

Aplinkosaugos srityje koordinavimas tarp ESI fondų ir **LIFE programos** užtikrinamas finansuojant viena kitą papildančias priemones, kuriomis švelninama klimato kaita, didinamas aplinkos ir išteklių naudojimo efektyvumas bei saugoma biologinė įvairovė.

Užimtumo didinimo ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityje koordinavimas tarp ESI fondų ir **Socialinių pokyčių ir inovacijų programos** užtikrinamas finansuojant viena kitą papildančias priemones, kuriomis remiamas Europos užimtumo tarnybų tinklas EURES, socialinės įmonės ir socialinis verslas, viešojo, privačiojo ir trečiojo sektorių užimtumo partnerystės, jaunimo

užimtumas, teikiami mikrokreditai tiems, kuriems labiausiai jų reikia, visų pirma pažiedžiamiesiems asmenims, skatinama moterų ir vyrų lygybė bei kova su diskriminacija.

Siekiant sumažinti sveikatos lygio ir sveikatos priežiūros prieinamumo netolygumus, plėtojami bendri veiksmai pagal **trečiąją daugiametę ES sveikatos programą**. Lietuvos institucijos nuo 2014 m. dalyvauja bendruose veiksmuose pagal kasmet tvirtinamus programos veiksmų planus.

Švietimo srityje siekiant gilinti suaugusiųjų žinias ir tobulinti įgūdžius, koordinavimas tarp ESI fondų ir **programos „Erasmus+“** užtikrinamas taikant tokius pačius reikalavimus (pavyzdžiui, stipendijų dydžiams, laikotarpiams), nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio.

Stiprinant ir geriau sutelkiant žmogiškųjų išteklių potencialą MTEP srityje ir gerinant mokslininkų ir kitų tyrėjų darbo sąlygas, koordinavimas tarp ESI fondų ir **Marie Skłodowska-Curie programos** užtikrinamas finansuojant viena kitą papildančias priemones, kuriomis plėtojamas verslo ir mokslo bendradarbiavimas, tobulinama profesinė kvalifikacija ir skatinama profesinė integracija, didinamas Lietuvos mokslo tarptautiškumas.

Užimtumo didinimo ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityje koordinavimas tarp ESI fondų ir **Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo** užtikrinamas finansuojant viena kitą papildančias priemones, skirtas trečiųjų šalių piliečių ir perbėgėlių integracijai Lietuvoje. Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo lėšomis trečiųjų šalių piliečiams ir perbėgėliams suteikiami bendrieji ir specifiniai įgūdžiai, reikalingi integruotis į visuomenę ir sukuriantys prielaidas jų dalyvavimui darbo rinkoje. Savo ruožtu ESI fondų lėšomis finansuojamos intervencijos suteikia galimybę šių asmenų dalyvavimui ADRP priemonėse ir kitose intervencijose, skirtose užimtumui didinti. Fondo veiklų persidengimo su ESI fondais rizika valdoma užtikrinant bendradarbiavimą rengiant fondų panaudojimo programavimo dokumentus, projektų atrankos kriterijus bei finansuotinių projektų sąrašus.

Viešojo administravimo srityje koordinavimas tarp ESI fondų ir **Vidaus saugumo fondo** užtikrinamas finansuojant viena kitą papildančias priemones, skirtas MTEPI skatinti, informacijos ir ryšių technologijų prieinamumui ir naudojimui skatinti ir jų kokybei gerinti, instituciniams gebėjimams stiprinti ir viešojo administravimo veiksmingumui gerinti. Koordinavimas vyksta dalyvaujant ir tariantis visiems suinteresuotiems (ar potencialiai suinteresuotiems) subjektams nuo ankstyvo programavimo iki įgyvendinamų priemonių planavimo etapų.

Į Vidaus saugumo fondo stebėsenos komitetą narių arba stebėtojų teisėmis įtraukiami už kitų susijusių finansinių priemonių naudojimą atsakingų institucijų atstovai. Tokių atstovų ir partnerių dalyvavimas ypač svarbus posėdžiuose, kuriuose sprendžiamos pagal Vidaus saugumo fondo konkrečius tikslus įgyvendinimų projektų problemos.

Susisiekimo srityje ESI fondų ir **Europos infrastruktūros tinklo priemonės (EITP)** investicijos projektams įgyvendinti yra derinamos remiantis Nacionaline susisiekimo plėtros programa, kurioje numatytos konkrečios priemonės ir projektai siekiant užtikrinti ilgalaikių strateginių tikslų įgyvendinimą. EITP lėšomis transporto srityje įgyvendinami ES ir Lietuvai svarbūs ir strateginę reikšmę turintys projektai, pavyzdžiui, *Rail Baltica* ir *Via Baltica* projektai, kuriais siekiama užtikrinti jungtis su TEN-T tinklu.

Siekiant išplėsti galimybes Lietuvoje pasinaudoti **Europos strateginių investicijų fondo (EFSI)** lėšomis, šiuo metu yra rengiami teisės aktai institucijai, atitinkančiai Nacionalinėms skatinamojo finansavimo įstaigoms taikomus reikalavimus, įsteigti. Šios institucijos dėka bus lengviau valdomos galimos su EFSI įgyvendinimu susijusios rizikos (fondo praradimai dėl priimtų per didelės rizikos, sektorių su perviršiu rėmimas ir / arba finansinių sunkumų turinčių

įmonių rėmimas; privataus finansavimo išstūmimas ir pan.). Šiuo metu preliminariai yra identifikuoti sektoriai (energijos efektyvumo didinimas daugiabučiuose namuose ir viešojoje infrastruktūroje, transporto infrastruktūra, AEI, SVV), kuriuose EFSI investicijos būtų naudingos. Lietuvoje veikia trys nacionalinės finansavimo institucijos (Viešųjų investicijų plėtros agentūra, UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ ir Žemės ūkio paskolų garantijų fondas), atliekančios ES ir nacionalinių investicijų valdymo funkcijas energijos efektyvumo, viešosios infrastruktūros, verslumo finansavimo bei skatinimo srityse. Per ataskaitinį laikotarpį Lietuva per EFSI pradėjo įgyvendinti 9 projektus, skirtus infrastruktūrai kurti ir MVĮ konkurencingumui skatinti.

Koordinavimas žemės ūkio srityje

2014–2016 m. užtikrinant koordinavimą žemės ūkio srityje ES lygiu, ŽŪM atstovai dalyvauja EK įkurtos bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) stebėsenos ir vertinimo ekspertų grupės, kuri skirta koordinuoti, stebėti ir vertinti bendrą ES žemės ūkio ir kaimo plėtros fondų paramos įtaką ir poveikį visai žemės ūkio politikai, veikloje.

Nacionalinį koordinavimą žemės ūkio srityje užtikrina Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos valdymo komitetas ir Strateginio planavimo komitetas, kuriuose dalyvauja atstovai, atsakingi už BŽŪP I ir II ramsčių įgyvendinimą.

Koordinavimas su EIB

2015 m. gegužės 17 d. pasirašyta paskolos sutartis su EIB dėl 1,3 mlrd. eurų ilgalaikės paskolos Lietuvai suteikimo. Paskolos lėšas numatoma naudoti dalinai iš ES fondų finansuojamų projektų bendram finansavimui. Taip pat pagal sutartį numatyta galimybė dalį paskolos lėšų perskolinti pareiškėjo / galutinio paramos gavėjo nuosavam indėliui projektuose užtikrinti. 2015 m. spalio 8 d. atliktas pirmas 300 mln. eurų paskolos dalies išėmimas. Kitų dalių išėmimas susijęs su sutarties sąlygų, kurios apima ir atitiktis EIB nustatytiems išlaidų tinkamumo reikalavimams užtikrinimą, įgyvendinimu. Šiuo metu atliekamas projektų tinkamumo finansuoti iš EIB lėšų vertinimas.

5. Integruoto požiūrio į teritorinį vystymąsi įgyvendinimas ir programomis grįstų integruotų metodų įgyvendinimo santrauka, įskaitant pažangą, padarytą įgyvendinant nustatytą bendradarbiavimo prioritetinių sričių tikslus

5.1 Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros įgyvendinimo apžvalga

2015 m. pradėtas ESF lėšomis finansuojamo bendruomenės inicijuotos vietos plėtros (BIVP) mechanizmo įgyvendinimas miestuose, skiriant parengiamąją paramą VPS rengimui. Finansavimas (223 tūkst. eurų) skirtas 56 VPS parengti. Dar 3 VPS parengtos vietos veiklos grupių (VVG) nuosavomis lėšomis. Per dvejus metus nuo Partnerystės sutarties patvirtinimo atlikta VPS atranka, Jungtiniam atrankos komitetui atrinkus finansuotinas VPS. 2016 m. patvirtinti finansuojamų VPS sąrašai: 5 didžiųjų miestų VPS, prisidedančios įgyvendinant tvarios miestų plėtros veiksmus, ir 17 mažų ir vidutinių miestų VPS.

Iki 2016 m. pab. su 20 miestų VVG, kurių strategijos atrinktos finansavimui, sudarytos sutartys dėl jų einamųjų išlaidų, susijusių su VPS įgyvendinimo valdymu, finansavimo (skirta 1 434 tūkst. eurų). Iš viso strategijų įgyvendinimo valdymo finansavimui numatyta skirti 1,8 mln. eurų, o VPS įgyvendinantiems veiksams bus skirta 13,5 mln. eurų.

Siekiant spręsti kaimo vietovių problemas ir įgyvendinti iniciatyvą „iš apačios į viršų“, BIVP mechanizmas įgyvendinamas **EŽŪFKP ir EJŖŽF** lėšomis. 2014–2016 m. buvo atrinktos 49 VVG, kurios atsakingos už vietos projektų vykdytojų pateiktų projektų atranką. Pagal patvirtintas VPS bus pradėti atrinkinėti ir įgyvendinti vietos projektai, kurie prisidės prie pagrindinių kaimo vietovėse egzistuojančių socialinių ir ekonominių problemų sprendimo. Patvirtintų kaimo vietovių VPS įgyvendinimo teritorija apima 100 % kaimo vietovių. Iš visų 49 patvirtintų VPS 46 yra viensektorės kaimo vietovių VPS ir 3 yra dvisektorės – kaimo vietovių ir žuvininkystės. Vienai VPS įgyvendinti skirtos paramos suma siekia nuo 1 mln. iki 5 mln. eurų. Iš viso pagal patvirtintas VPS suplanuota įgyvendinti 2 067 vietos projektus, finansuojamus EŽŪFKP lėšomis, ir 32 vietos projektus, finansuojamus EJŖŽF lėšomis. Įgyvendinant projektus, bus sprendžiamos pagrindinės kaimo vietovėse egzistuojančios socialinės ir ekonominės problemos.

Iki 2016 m. pabaigos LEADER priemonėms skirtų viešųjų išlaidų dalis sudarė 0,2 % visų 2014–2016 m. pagal EŽŪFKP finansuojamą Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą patirtų viešųjų išlaidų. Lėšos buvo skirtos VPS parengti, t. y. buvo remiamas VVG gebėjimų stiprinimas, mokymai ir bendradarbiavimas, siekiant parengti VPS. Iki 2016 m. pabaigos lėšos taip pat buvo skirtos VVG veiklos išlaidoms ir VVG teritorijos gyventojų, NVO, verslo ir kitų subjektų kaimo plėtros aktyvumui skatinti bei informuoti.

2015 m. skirta **EJŖŽF** parengiamoji parama žuvininkystės ir akvakultūros regionų VVG VPS įgyvendinti. 80 tūkst. eurų finansavimas skirtas 7 VPS parengti. 2016 m. pateikta 11 paramos paraiškų VPS įgyvendinti, kurių vertinimas pradėtas 2017 metais.

Bendradarbiavimo galimybės tarp kaimo vietovių ir miestų, žuvininkystės ir dvisektorinių VVG numatytos Lietuvos ir ES lygiu. Pirmasis kvietimas LEADER VVG bendradarbiavimo projektams paskelbtas 2017 m. II ketvirtį.

ESF, EŽŪFKP ir EJŖŽF administruojančios institucijos aktyviai bendradarbiauja – jų atstovai dalyvauja VPS atrankos posėdžiuose, svarsto probleminius klausimus ar dalinasi patirtimi darbo grupėse (pavyzdžiui, LEADER koordinavimo grupėje svarstomi teisės aktų projektai, kaimo vietovių ir dvisektorinių VVG klausimai ir problemos).

5.2 Integruotų teritorinių investicijų įgyvendinimo apžvalga

2014–2016 m. pradėta įgyvendinti 15 ITVP: 5 didžiųjų miestų ITVP (įgyvendinimo aprašymas pateiktas 5.3 dalyje) ir 10 regioninio lygmens programos, skirtos tikslinėms teritorijoms, išskirtoms mažų ir vidutinių miestų grupėje (23 tikslinėms teritorijoms, išskirtoms 2014–2020 m. finansiniam laikotarpiui ir 20 pereinamojo laikotarpio tikslinių teritorijų).

Pagal šias programas ERPF lėšomis remiamos investicijos, skirtos plėtoti regionų vidiniam užimtumo potencialui, didinant ekonominį aktyvumą ir įvairovę bei gyvenimo kokybę, pritaikant miestų teritorijas investicijų pritraukimui ir darbo vietų kūrimui, vystant traukos centrus miestuose ir skatinant juose SVV plėtrą, didinant gyvenamosios aplinkos patrauklumą; gerinant darbo vietų pasiekiamumą ir kompleksiskai tvarkant vietos bendruomenėms skirtą socialinę infrastruktūrą.

2016 m. pabaigoje regionų plėtros tarybos buvo įtraukusios į finansuotinių regionų projektų sąrašus 125 projektus, įgyvendinančius ITVP, už 76 mln. eurų ES fondų lėšų.

Finansų ministerijos užsakymu 2016 m. atliktas 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos miestams ir miesteliams vertinimas, kuriame konstatuota, kad ITI ir BIVP yra geras pagrindas integruotam požiūriui į konkrečių teritorijų vystymą įgyvendinti, tačiau šių instrumentų taikymo rezultatai labiausiai priklausys nuo jų įgyvendinimo, visų pirma centrinės ir vietos valdžios veiksmų koordinavimo planuojant projektus, savivaldybių ir regionų plėtros tarybų gebėjimo inicijuoti ir atrinkti konkrečių teritorijų socialinei ir ekonominei plėtrai skatinti aktualiausius projektus, atspindinčius regiono specifiką, poreikius ir potencialą.

5.3 Tvarios miestų plėtros veiksmų įgyvendinimo apžvalga

Remiant tvarios miestų plėtros veiksmus, pradėtas 5 didžiųjų miestų ITVP įgyvendinimas. Įgyvendinant šias programas remiami ERPF reglamento 7 str. nurodyti tvarios miestų plėtros veiksmai ekonominėms, aplinkos, klimato, demografinėms ir socialinėms miestų vietovių problemoms spręsti, taip pat papildomi ERPF, ESF, Sanglaudos fondo ir nacionalinėmis lėšomis remiami veiksmai (įskaitant BIVP), prisidedantys prie integruoto miestų teritorijų vystymo. ITVP įgyvendinamos 7 tikslinėse teritorijose, esančiose 5 didžiuosiuose šalies miestuose ir šių miestų savivaldybių tarybų sprendimais nustatytoje susietose teritorijose, kuriose vykdomi veiksmai prisidės prie ITVP nustatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo. ITVP įgyvendinimo teritorijoje (vietovėse, kuriose remiami integruoti tvarios miestų plėtros veiksmai) gyvena 651 676 gyventojų.

Tvarios miestų plėtros veiksmus atlieka iš savivaldybių atstovų sudaryta regionų plėtros tarybos, kurios koordinuoja savivaldybių bendrą veiklą, sudaro ir tvirtina siūlomų finansuoti regionų projektų sąrašus ir atsako už stebėsenos rodiklių pasiekimą. 2016 m. pabaigoje regionų plėtros tarybos buvo įtraukusios į finansuotinių regionų projektų sąrašus 33 projektus, įgyvendinančius miestų ITVP, už 62,1 mln. eurų ES fondų lėšų.

5.4 Makroregioninių strategijų įgyvendinimo apžvalga

Patvirtinus 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programą, parengti ES fondų investicijas reglamentuojantys nacionaliniai teisės aktai, įtvirtinantys nuostatas, kuriomis sukuriama geresnė sąlyga įgyvendinti ES BJRS ES fondų lėšomis.

Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse⁷ nustatyta galimybė organizuoti bendrus tarptautinius kvietimus teikti paraiškas projektams, prisidedantiems prie ES BJRS įgyvendinimo; skirti papildomą finansavimą naujoms projekto veikloms, įgyvendinamoms su tarptautiniais partneriais pagal ES BJRS numatytus tikslus; išleisti tam tikrą projektui skirtą ES fondų lėšų dalį ne programų įgyvendinimo teritorijoje, vadovaujantis Bendrųjų nuostatų reglamento 70 str. 2 dalimi.

Veiksmų programos administravimo taisyklėse⁸ įtvirtinta tarptautinio projekto sąvoka. Tarptautiniu projektu, be kitų sąlygų, laikomas projektas, kurio veiklos prisideda prie ES BJRS tikslų ir kuris įgyvendinamas su tarptautiniais partneriais.

Projektų finansavimo sąlygų aprašuose (PFSA) privaloma nurodyti, ar projektai pagal konkrečią priemonę prisideda prie ES BJRS įgyvendinimo.

Pagal Veiksmų programos 1 prioritetą „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir 3 prioritetą „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ Ūkio ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija yra patvirtinusios projektų atrankos kriterijus penkioms konkursinėms priemonėms, kurios yra susijusios su ES BJRS įgyvendinimu. Šios priemonės skirtos naujų eksporto rinkų paieškai, naujų produktų ir technologijų sertifikavimui, MTEP klasterių eksploatavimui, kompetencijos centrų bei inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimui, MTEP projektų vykdymui.

Siekiant užtikrinti efektyvią ES BJRS įgyvendinimo ES fondų lėšomis stebėseną, ES fondų informacinėje valdymo ir priežiūros sistemoje (SFMIS2014) nustatyta žyma, parodanti, ar projektas prisideda prie ES BJRS įgyvendinimo. Šiuo metu sistemos veikimas dar tobulinamas.

SFMIS2014 duomenimis, nuo 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimo pradžios iki 2016 m. gruodžio 31 d. iš 2173 įgyvendinamų ar baigtų įgyvendinti projektų 569 projektai (arba 26,9 %) prisideda prie ES BJRS įgyvendinimo. Šiems projektams skirta 153,3 mln. eurų arba 9,5 % ES fondų lėšų nuo visų projektų sutartyse suplanuotų lėšų.

⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316

⁸ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. spalio 3 d. nutarimu Nr. 1090

Daugiausiai prie ES BJRS įgyvendinimo prisideda projektai, įgyvendinami pagal 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos 1, 3, 4 ir 6 prioritetus. Šiais projektais prisidedama prie ES BJRS tikslų „Sujungti regioną“ ir „Padidinti gerovę“ bei politinių sričių „Energetika“ ir „Inovacijos“ įgyvendinimo. Šiais projektais įgyvendinami moksliniai tyrimai, populiarinamos technologijos ir inovacijos, skatinama inovacijų tinklaveika, didinamas MVĮ tarptautiškumas bei jų produktyvumas, didinamos MVĮ investicijos į efektyviai išteklius naudojančias technologijas, diegiamos pažangios technologijos, didinamas energijos vartojimo efektyvumas, stiprinama integracija į ES vidaus energijos rinką.

EŽŪFKP ir EJRŽF lėšomis prisidedama įgyvendinant ES BJRS politinę sritį „Bioekonomika“. Įgyvendinant šią politinę sritį siekiama ES BJRS tikslo „Išsaugoti jūrą“. ŽŪM koordinuoja veiksmus, susijusius su bioekonomikos vystymu kaimo plėtros srityje. 2014–2016 m. suorganizuoti susitikimai su socialiniais partneriais Lietuvoje, jiems pristatyta ES BJRS reikšmė, bioekonomikos svarba.

ES BJRS tikslų siekiama ir įgyvendinant LEADER priemones. EŽŪFKP lėšomis rengiamų VPS atrankos taisyklėse numatyta viena iš tinkamumo sąlygų – aprašyti ir pagrįsti VPS sąsają su ES BJRS. VVG tarptautinio bendradarbiavimo veiksmais tiesiogiai prisidedama prie ES BJRS tikslo „Sujungti regioną“ įgyvendinimo, taip pat jie turi teigiamos įtakos tikslų „Apsaugoti jūrą“ ir „Didinti regiono gerovę“ siekimui. Tarptautinio bendradarbiavimo projektų, įgyvendinamų kartu su projekto partneriu iš Baltijos jūros regiono šalies (Estijos, Danijos, Latvijos, Lenkijos, Suomijos, Švedijos, Vokietijos), kurioje įgyvendinama ES BJRS, paramos paraiškoje turi būti pagrįsta, kaip šis projektas prisideda prie ES BJRS tikslų įgyvendinimo. Iki 2016 m. tokių projektų dar nebuvo įgyvendinta.

6. Veiksmai, kurių imtasi siekiant stiprinti valstybės narės institucijų ir paramos gavėjų gebėjimus administruoti ir naudoti ESI fondų paramą

ES fondų administravimo sistemos darbuotojų ir paramos gavėjų administraciniai gebėjimai buvo stiprinami organizuojant visos sistemos centralizuotus bei vidinius institucijų ir tarpinstitucinius mokymus, keičiantis aktualia informacija per esamus ar naujai sukurtus informacinių technologijų (IT) įrankius, vykstant į komandiruotes, kuriose susipažįstama su kitų institucijų darbo veikla, gerosios praktikos pavyzdžiais, dalyvaujant Europos Komisijos ar kitų ES institucijų organizuojamuose renginiuose bei dalyvaujant įvairiose darbo grupėse ir susitikimuose dėl sistemos administravimui aktualių klausimų, sprendžiant kylančias problemines situacijas ir tuo pačiu kaupiant vertingą ES fondų administravimo patirtį.

Centralizuoti mokymai

Nuo 2014 iki 2016 m. Finansų ministerija, kartu su mokymo paslaugų tiekėjais, suorganizavo daugiau nei 450 mokymo renginių ES fondų administruojančių institucijų valstybės tarnautojams ir darbuotojams. Buvo sudarytos galimybės kelti kvalifikaciją daugiau nei 80 mokymo temų, iš kurių populiariausios buvo: „ES teisės aktai, reglamentuojantys 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų administravimą“, „Partnerystės sutartis“, „Išlaidų tinkamumo reikalavimų taikymas“ bei viešųjų pirkimų temos (sutarčių sudarymas ir priežiūra, supaprastintų pirkimų vykdymas, ekonominio naudingumo vertinimas, centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema ir kitos).

Mokymuose apsilankė beveik 8 000 dalyvių iš 25 ES fondų administruojančių institucijų. Finansų ministerijos organizuojami centralizuotų mokymų renginiai planuojami bei organizuojami pagal ES fondų lėšų administravimo ciklą (etapų) prioritetines temas, kontrolės institucijų pastebėjimus bei rekomendacijas, institucijų mokymo poreikių apklausų rezultatus.

Atsižvelgiant į tai, kad į ES fondų administravimo sistemą 2014–2020 m. laikotarpiu buvo įtrauktos naujos institucijos (Lietuvos Respublikos energetikos ir kultūros ministerijos, Viešųjų investicijų plėtros agentūra, Regioninės plėtros departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos), buvo siekiama užtikrinti, kad jų turimi administraciniai gebėjimai atitiktų

pavestoms funkcijoms vykdyti keliamus reikalavimus, todėl naujai įtrauktų institucijų darbuotojai buvo skatinami aktyviai dalyvauti centralizuotuose mokymuose pagal kompetencijų žemėlapyje nurodytas temas. Taip pat buvo sudaromos atskiros vidinės mokymų grupės naujai įtrauktų institucijų darbuotojams, sudarant galimybes efektyviai sustiprinti šių institucijų administracinius gebėjimus ir sėkmingai įtraukti juos į sistemą.

Institucijos palankiai vertina šias galimybes ir aktyviai dalyvauja vadovaujančiosios institucijos organizuojamuose mokymo renginiuose, o mokymo dalyviai šių renginių kokybę ir temų aktualumą vertina teigiamai.

Vidiniai ir tarpinstituciniai mokymai

Siekiant efektyviau prisidėti prie administracinių gebėjimų ugdymo, aktyviau naudoti vidinius institucijų išteklius, institucijos organizavo vidinius institucijų mokymus, taip pat dalinosi sukauptomis žiniomis ir gerą patirtimi su kitomis institucijomis mokymų ar darbinių seminarų metu. Pavyzdžiui, Finansų ministerija organizavo mokymus apie valstybės biudžeto sandarą, lėšų planavimo procesą, SFMIS2014 funkcionalumus bei galimybes, Konkurencijos taryba – apie valstybes pagalbą, Viešųjų pirkimų taryba – apie pirkimus ir naujausias aktualijas, ESF agentūra – apie ESF projektų administravimą ir pan. Vidiniais institucijų mokymais ir praktikos dalijimosi renginiais siekiama užtikrinti Lietuvoje veikiančios ES fondų administravimo sistemos tęstinumą ir valdymo ir kontrolės sistemos institucijose sukauptų administravimo gebėjimų ir kompetencijų išsaugojimą.

Siekiant stiprinti darbuotojų gebėjimus sėkmingai administruoti EŽŪFKP paramą, 2016 m. suorganizuota 11 mokymo programų ŽŪM ir 62 mokymo programos Nacionalinės mokėjimų agentūros prie ŽŪM (NMA) darbuotojams.

Per ataskaitinį laikotarpį EJRF paramą administruojantys ŽŪM darbuotojai tobulino gebėjimus trijuose mokymo seminaruose.

IT įrankiai

Siekiant skatinti gerosios praktikos sklaidą tarp valdymo ir kontrolės sistemos dalyvių bei palengvinti jiems prieinamumą prie sistemai aktualios informacijos, be jau turimų SFMIS2014 ir www.esinvesticijos.lt, buvo sukurtas naujas IT įrankis, skirtas ES fondus administruojančių institucijų valstybės tarnautojams ir darbuotojams, – SAIT, kuris sudarė galimybes institucijoms keistis sukaupta gerą ES projektų administravimo praktika bei sukauptomis žiniomis (įvairiomis procedūromis, išaiškinimais, susitikimų medžiaga ir pan.), dalintis sistemai aktualiomis naujienomis, įvairiais renginiais bei mokymais (pavyzdžiui, SAIT portale vyksta registracija į centralizuotus ir kitus mokymus). Šie IT įrankiai skatina glaudesnę institucijų bendravimą tarpusavyje, padeda kurti vieningas praktikas ir stiprinti institucijų tarpusavio ryšius.

Dalyvavimas TAIEX-REGIO P2P ir kitose tarptautinėse veiklose

ES fondų administravimo sistemos darbuotojų administraciniai gebėjimai stiprinami vykstant į komandiruotes, kuriose susipažįstama su kitų institucijų darbo veikla, gerosios praktikos pavyzdžiais, dalyvaujant su ES programų ir projektų administravimu susijusiuose seminaruose, konferencijose bei mokymuose, taip pat priimant šalis nares Lietuvoje.

Institucijos buvo skatinamos (susitikimų metu bei SAIT portale) aktyviai dalyvauti Europos Komisijos, kitų ES valstybių narių rengiamuose seminaruose ir konferencijose, stiprinti bendradarbiavimą su kitų šalių narių ESI fondų administravimą vykdančiomis institucijomis, dalyvauti Europos Komisijos TAIEX-REGIO PEER 2 PEER programoje. 2015–2016 m. Lietuvos institucijos aktyviausiai iš visų šalių narių dalyvavo Europos Komisijos TAIEX-REGIO PEER 2 PEER programoje, kuri skatina šalis nares tarpusavyje keistis žiniomis bei patirtimi ir taip stiprinti darbuotojų kompetencijas ES lygiu, be to dalinosi savo gerą patirtimi su kaimyninėmis šalimis, dalyvavo trijų Baltijos valstybių (Lietuvos, Latvijos ir Estijos) susitikimuose ir kt.

Darbo grupės ir susitikimai

ES fondų administravimo sistemos kompetencijos buvo stiprinamos dalyvaujant darbo grupėse ir susitikimuose dėl įvairių sistemos administravimui aktualių klausimų, sprendžiant kylančias problemines situacijas ir tuo pačiu kaupiant vertingą ES fondų administravimo patirtį. Nuo 2014 m. įvyko apie šešiasdešimt 2014–2020 metų ES fondų administravimo darbo grupės (DG2014) posėdžių, kurių metu Finansų ministerija kartu su kitomis institucijomis rengė bei derino 2014–2020 metų ES fondų administravimo procesų aprašymus, teisės aktus, reglamentuojančius 2014–2020 ES fondų panaudojimą, SFMIS2014 plėtros ir pritaikymo ES fondų administravimui ir kitus visai sistemai aktualius klausimus.

Korupcijos prevencija

Siekiant užtikrinti korupcijos prevenciją, Lietuvoje atnaujinta bei patvirtinta Nacionalinė kovos su korupcija 2015–2025 metų programa⁹. Vykdamas korupcijos ir sukčiavimo prevencijos priemones ir veiksmus ES fondų lėšų panaudojimo srityje, papildomai prie nustatytų kontrolės ir prevencinių procedūrų, sudaryta galimybė ES fondų lėšas administruojantiems darbuotojams ir visuomenės atstovams pasirinktinai – anonimiškai ar pateikiant savo duomenis – informuoti ES fondų lėšas administruojančias institucijas apie įtariamą korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir sukčiavimo atvejus, į projektų patikras vietoje įtraukti visuomenės atstovus ir kt. Taip pat Finansų ministerijos iniciatyva organizuoti mokymai ES fondus administruojančių institucijų vadovams ir darbuotojams apie antikorupcinės kultūros organizacijoje kūrimą ir pan.

Pareiškėjų gebėjimų stiprinimas

Siekiant užtikrinti informacijos sklaidą, visa pareiškėjams aktuali informacija apie ES fondų suteikiamas galimybes yra skelbiama interneto svetainėje www.esinvesticijos.lt, įgyvendinančiųjų agentūrų internetinėse svetainėse, taip pat kituose aktualiuose šaltiniuose (pavyzdžiui, informacija apie priemones, skirtas BIVP (VVG), papildomai skelbiama svetainėje www.miestobendruomene.lt), vykdomos viešinio kampanijos televizijoje ir spaudoje. Pareiškėjams kilus klausimų, jie gali kreiptis per interneto svetainę www.esinvesticijos.lt ir jų klausimas nukreipiamas su konkrečiu sektoriumi dirbantiems vadovaujančiosios institucijos atstovams. Nuo svetainės gyvavimo pradžios gauta ir atsakyta į apytiksliai 700 paklausimų.

Siekiant tobulinti pareiškėjų gebėjimus administruoti ir naudoti ESI fondų lėšas, įgyvendinančiosios institucijos rengia informacinius susitikimus ir mokymus skirtingoms pareiškėjų grupėms, atsižvelgdamos į investicijų specifiką. Taip pat projekto įgyvendinimo laikotarpiu ir laikotarpiu po projekto įgyvendinimo įgyvendinančioji institucija, iškilus poreikiui, turi pareigą organizuoti mokymus ir susitikimus su projekto vykdytojais.

Pavyzdžiui, vien tik ESF agentūra, siekdama didinti ESF projektų vykdytojų ir pareiškėjų administracinius gebėjimus, 2016 m. suorganizavo 59 renginius (28 konsultaciniai susitikimai, 5 mokomieji vizitai, 25 praktiniai seminarai ir viena diskusija), kuriuose dalyvavo daugiau nei 1800 dalyvių. Seminarų vertinimo balų vidurkis siekė 4,71 balo iš 5 galimų ir palyginus su praėjusių metų vertinimu buvo geresnis (2015 m. siekė 4,52 balo). Nei vieni mokymai nebuvo įvertinti žemiau nei 4,36 balo, o tai rodo nuoseklų renginių kokybės gerėjimą.

Lietuvos verslo paramos agentūra 2016 m. suorganizavo 25 seminarus pareiškėjams (21 seminaras) ir projektų vykdytojams (4 seminarai), besinaudojantiems ar ketinantiems pasinaudoti ES fondų lėšomis. Seminarų metu Lietuvos verslo paramos agentūros lektoriai (ir kai kuriais atvejais išorės ekspertai) pristato ES fondų lėšomis finansuojamų priemonių sąlygas ir reikalavimus, atsako į iškilusius klausimus. Seminarai filmuojami ir tiesiogiai transliuojami internetu. 2016 m. buvo transliuota 12 seminarų, kurių medžiaga paskelbta www.youtube.com svetainėje¹⁰. Šiuose seminaruose dalyvavo 2 082 dalyviai (tikslinės grupės – įmonių vadovai, vadybininkai, finansininkai, asocijuotų struktūrų nariai, konsultuojančių įmonių darbuotojai).

⁹ Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos Nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos patvirtinimo“

¹⁰ <https://www.youtube.com/user/LVPAgallery>

Vidutinis seminarų įvertinimo balas – 8,5 (iš 10). Agentūra nuolat tobulina seminarų medžiagą, siekdama sumažinti klaidų skaičių rengia ir interneto svetainėje www.lvpa.lt skelbia pavyzdines užpildytas paraiškų formas.

Ministerijos taip pat imasi veiksmų, siekdamos kelti potencialių pareiškėjų kompetencijas ir užtikrinti efektyvią informacijos sklaidą. Pavyzdžiui, Ūkio ministerija 2016 m. publikavo 2 straipsnius nacionalinėje spaudoje, 12 straipsnių regioninėje spaudoje, 23 straipsnius interneto naujienų portaluose. Buvo transliuota 12 laidų „Žinių radijuje“, parengtas ir išplatintas informacinis leidinys „Investicijų žemėlapis verslui“, pateikiantis svarbiausią informaciją apie Ūkio ministerijos administruojamas ES investicijų priemones bei praktinę informaciją, kaip jomis pasinaudoti. Leidinys (9200 egz.) buvo išplatintas potencialiems pareiškėjams kartu su verslo leidiniu „Verslo klasė“, verslo asociacijoms pagal jų išsakytą poreikį, dalijamas pareiškėjams renginių bei susitikimų su regionų verslo atstovais metu.

Vidaus reikalų ministerija, siekdama užtikrinti tinkamą projektų rengimo ir įgyvendinimo kokybę, iki 2016 m. pabaigos suorganizavo 20 informacinių renginių potencialiems pareiškėjams (12 iš jų regionuose), skirtų pristatyti projektų finansavimo galimybes ir sąlygas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija taip pat nuolat organizuoja seminarus ir konsultacijas pareiškėjams, siekdama pristatyti finansavimo sąlygas bei reikalavimus projektams, atrenkamiems konkurso būdu (tikslinė grupė – NVO atstovai) ir regionų planavimo būdu (tikslinės grupės – NVO, savivaldybių administracijos ir joms pavaldžios įstaigos). Socialinės apsaugos ir darbo ministerija socialinių ir ekonominių partnerių įvardijama kaip viena iš efektyviausiai partnerystės principą įgyvendinančių ministerijų dėl nuolatinio projektų atrankos kriterijų ir politikos turinio derinimo ir konsultacijų su partneriais. Toks bendradarbiavimas prisideda tiek prie partnerių, tiek prie potencialių pareiškėjų gebėjimų ugdymo.

Paramos gavėjų gebėjimų stiprinimo tikslais nuolat vykdomos EŽŪFKP paramos viešinimo ir informavimo veiklos: paramos galimybės pristatytos spaudoje, radijo ir televizijos laidose, išleisti lankstinukai tema, kokios paramos gali tikėtis smulkieji ir vidutiniai ūkiai. Siekiant tinkamai pasirengti paraiškų surinkimui, ŽŪM suorganizavo 17 viešinimo renginių / informacinių seminarų potencialiems pareiškėjams, VVG ir kaimo bendruomenių atstovams, savivaldybių atstovams apie paramos galimybes bei reikalavimus paramai gauti pagal įvairias EŽŪFKP finansuojamas priemones. Kasmet prieš paramos paraiškų surinkimą savivaldybių ir seniūnijų darbuotojams organizuojami mokymai apie paraiškų priėmimo informacinę sistemą.

Siekdama didinti pareiškėjų administracinius gebėjimus, NMA organizuoja seminarus, apskritojo stalo diskusijas, konferencijas, vykdo vaizdo transliacijas ir konsultacijas. 2015 m. organizuota 50, 2016 m. – 27 seminarai su plotu susijusių (angl. *area-based*) priemonių aktualijoms pristatyti. Šalia tradicinių, taikomos ir inovatyvios priemonės: NMA specialistai teikė konsultacijas rajonų savivaldybių žemės ūkio skyrių atstovams bei seniūnijų darbuotojams vaizdo konferencijų metu. 2014 m. atsižvelgiant į pageidavimus, suorganizuotos 9 tokios konferencijos, 2015 m. – 10, 2016 m. – 3. Efektyvių sprendimų paramos teikimo administravimo klausimams spręsti ieškoma apskritojo stalo diskusijose: 2014–2015 m. kasmet suorganizuota po 3 diskusijas, o 2016 m. – net 7. Be to, 2014–2015 m. organizuotos 9 konferencijos įvairiais paramos administravimo klausimais.

Siekiant sustiprinti paramos gavėjų gebėjimus administruoti ir naudoti EJŪŽF paramą ŽŪM suorganizavo 5 informacinius seminarus potencialiems pareiškėjams bei VVG atstovams. Paramos pagal EJŪŽF priemones galimybės pristatytos spaudoje (19 straipsnių) bei internete (16 straipsnių). Išleista Veiksmų programos knyga, kurioje galima rasti aktualią informaciją apie EJŪŽF teikiamą paramą. 2016 m. NMA suorganizavo 1 apskrito stalo diskusiją, kurioje ŽŪM bei NMA atstovai kartu su žuvininkystės sektoriaus atstovais aptarė svarbiausias aktualijas, susijusias su parama žuvininkystės sektoriui. Daugiausia diskusijų sulaukė klausimai, susiję su paramos administravimu: pristatyti pagrindiniai paraiškų vertinimo pokyčiai 2014–2020 m. laikotarpiu, nagrinėta, su kokiomis problemomis dažnai tenka susidurti vertinant paraiškas (pavyzdžiui, nepilnai užpildomos paraiškos, nepateikiami būtini dokumentai, nepagrindžiamas projektų tikslingumas ir kt.). Tikslinant šiuos duomenis, ilgėja ir paraiškų vertinimo laikas. Taip pat plačiai diskutuota dėl pirkimo vykdymo organizavimo ir dažniausiai šioje srityje kylančių problemų.

7. Veiksmai, kurių imtasi, ir pažanga, padaryta siekiant sumažinti paramos gavėjų administracinę naštą

Rengiantis 2014–2020 m. laikotarpiui buvo peržiūrėti visi fondų administravimo procesai. Darbo grupėje, į kurią įtraukti visų institucijų atstovai, vyko diskusijos, siekiant suvienodinti skirtingų institucijų taikomą praktiką ir sumažinti administracinę naštą, keliamą pareiškėjams, buvo atsisakoma perteklinių nuostatų, optimizuojami procesai, diskutuojamos IT priemonių galimybės.

2015 m. sukurtas administracinės naštos pareiškėjams vertinimo instrumentas ir inicijuotas administracinės naštos pareiškėjams vertinimas skirtinguose projekto įgyvendinimo etapuose. Atsižvelgus į vertinimo rezultatus, planuojama peržiūrėti procesus ir inicijuoti teisės aktų keitimus, atsisakyti perteklinių reikalavimų ir maksimaliai išnaudoti galimybes naudotis viešųjų registrų teikiama informacija. Ši iniciatyva yra itin svarbi, įgyvendinant vieną iš pagrindinių 2017 m. ES fondų vadovaujančiosios institucijos tikslų – sumažinti administracinę naštą pareiškėjams 10 %.

Daugiausiai prie administracinės naštos mažinimo šiuo metu prisideda supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymas. Iki 2016 m. pabaigos suderinti ir patvirtinti 60 fiksuotųjų dydžių (6 fiksuotosios normos, 52 fiksuotieji įkainiai ir 2 fiksuotosios sumos). Kaip pavyzdžius galima paminėti šiuos fiksuotuosius dydžius: MTEP projektų vykdymo išlaidų fiksuotoji norma, Dalyvavimo tarptautinėse parodose fiksuotasis įkainis, Asmenų sergančių priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis, ilgalaikės socialinės bei psichologinės reabilitacijos fiksuotasis įkainis, Viešojo valdymo institucijų ir Privačių juridinių asmenų projektų dalyvių darbo užmokesčio fiksuotieji įkainiai, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis ir Techninių galimybių studijų fiksuotoji suma.

Siekdama sumažinti paramos gavėjų administracinę naštą, ŽŪM parengė EŽŪFKP finansuojamos priemonės, skirtos paramai investicijoms į žemės ūkio valdas, tipinio verslo plano formą ir supaprastintos paramos paraiškos formą su integruotu verslo planu mažos vertės projektams. Parengtos ir internete skelbiamos automatizuotos verslo plano formos paramai jauniems ūkininkams įsikurti ir paramai smulkiesiems ūkiams gauti. ESF, ERPF ir Sanglaudos fondo atveju įgyvendinančiosios institucijos daugeliui konkurso būdu organizuojamų priemonių rengia ir internetinėje svetainėje skelbia pavyzdines paraiškos formas. 2014–2020 m. laikotarpiui buvo suvienodinta praktika ir parengta viena paraiškos forma ESF, ERPF ir Sanglaudos fondo priemonėms. Forma yra automatizuota, dalis laukų užpildomi automatiškai. Prieš pateikiant paraišką sistema automatiškai patikrina klaidas ir apie jas informuoja pareiškėją.

ŽŪM koordinuojamų fondų atveju pareiškėjams ir paramos gavėjams sudaryta galimybė paraiškas, mokėjimo prašymus ir projektų įgyvendinimo ataskaitas teikti elektroniniu būdu, naudojantis informacine sistema ŽŪMIS. Finansų ministerijos koordinuojamų fondų pareiškėjai ir paramos gavėjai tas pačias funkcijas gali atlikti naudodamiesi informacine sistema SFMIS.

Supaprastinta paraiškų teikimo tvarka: atsižvelgiant į tai, kad NMA atlikdama paraiškų vertinimą naudojami viešųjų registrų duomenimis (nekilnojamojo turto registro, ūkininkų ūkių registrų ir t.t.), atsisakyta reikalavimo pareiškėjams teikti papildomus duomenis (VĮ Registrų centro pažymą apie nuosavybės teise turimą žemės ūkio paskirties žemės plotą ar nekilnojamojo turto registro išrašą pagal žemės sklypo savininką arba žemės sklypo adresą).

ESF, ERPF ir Sanglaudos fondo atveju informacinė sistema automatiškai tikrina duomenų atitiktį mokesčių mokėtojų registru. Įgyvendinančiosios institucijos, siekdamos mažinti administracinę naštą, maksimaliai išnaudoja informaciją, gaunamą iš viešųjų registrų (Sodros, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Lietuvos darbo biržos, Registrų centro, Valstybės pagalbos registro, Bankroto ir restruktūrizavimo departamento svetainės, Teismų informacinės sistemos LITEKO, Turto arešto aktų registro, Hipotekos registro, antstolių informacinės sistemos, Lietuvos Banko IBAN sąskaitos nustatymo duomenų bazės, Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos, svetainės www.infostatyba.lt).

2014–2020 m. atsiradus reikalavimui rinkti duomenis apie bendruosius rodiklius, ESF atveju atsirado poreikis surinkti daug informacijos apie kiekvieną projekto dalyvį ir jo situacijos pokyčius po dalyvavimo projekte, JUI atveju – projekto dalyvio statusą būtina įvertinti dar iki įtraukiant jį į

projektą. Siekiant atitikti reglamentų reikalavimus, tačiau nesukurti per daug papildomos administracinės naštos pareiškėjams, ESF agentūroje sukurta darbo grupė, kurios tikslas – apklausų pagalba tiesiogiai susisiekti su projektų dalyviais ir įvertinti jų pasiektus rezultatus. ESF agentūra taip pat pasirašė duomenų gavimo sutartis su Sodra ir Valstybine mokesčių inspekcija ir iš pareiškėjų perėmė funkciją įsitikinti projekto dalyvių tinkamumu dalyvauti JUI.

NMA suteikia galimybes EŽŪFKP paramos gavėjams patogiai naudotis NMA elektroninėmis paslaugomis. Sukurtas informacinis portalas – elektroninė asmenų bei organizacijų informacijos paieškos sistema, kurioje pareiškėjai gali rasti informaciją apie savo pateiktas paraiškas ir jų būseną. 2016 m. portalas atnaujintas, siekiant didinti sistemos patogumą ir informatyvumą vartotojui. Portale vartotojas gali ne tik rasti visų teiktų paraiškų finansinę, susirašinėjimo su NMA, aktualių paraiškų ir kitą svarbią informaciją, bet ir savarankiškai keisti informavimą apie išmokas būdą, sąskaitos numerį, kitą kontaktinę informaciją, matyti patikrų nuotraukas, preliminarinius vertinimo terminus, apskaičiuotas išmokas, pritaikytas sankcijas ir t. t.

ESF ir ERPF pareiškėjai naudojami Duomenų mainų sistema, kuri sudaro galimybę naudojantis kvalifikuotu el. parašu pateikti paraiškas el. būdu, pasirašinėti teikiamus dokumentus, teikti mokėjimo prašymus ir informaciją apie rodiklių pasiekimus ir projektų dalyvių lankomumą. Sukurtos galimybės abipusiam elektroniniam komunikavimui tarp įgyvendinančios institucijos ir pareiškėjo. Pareiškėjas savo paskyroje gali rasti visą informaciją, susijusią su visais jo įgyvendinamais projektais. Atsižvelgus į pareiškėjų poreikius, buvo sukurta galimybė kurti daugiau sistemos naudotojų su skirtingomis teisėmis (peržiūros / redagavimo), taip sudarant galimybę su informacija dirbti ir projektų partneriams bei, kai aktualu, paslaugų tiekėjais.

2014 m. NMA interneto svetainėje sukurta Projektų vykdytojų pirkimų sistema, kuri vienija pirkėjus ir tiekėjus. Sistema skirta ir fiziniams, ir juridiniams asmenims. Norint dalyvauti pirkimų procesuose elektroniniu būdu, reikia kartą užsiregistruoti. Neprisiregistravę vartotojai turi galimybę matyti visus skelbimus, prenumeruoti ir gauti informaciją apie dominančius skelbimus ar sudominusio skelbimo nuoroda pasidalinti su kitais.

Pagrindinis informacijos šaltinis didžiajai daliai paramos gavėjų yra interneto svetainė www.nma.lt ir www.esinvesticijos.lt. Siekiant optimizuoti informacijos pateikimą www.nma.lt, 2016 m. atnaujintas jos dizainas, struktūra, skiltys „Parama“, „E. paslaugos“, patobulintas svarbiausių datų kalendorius, dažniausiai užduodamų klausimų skiltis.

Mažinant EJRF paramos gavėjų administracinę naštą, parengtos prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklės¹¹, kuriose įtvirtinta, kad pirkimas konkurso ar apklausos būdu gali būti vykdomas NMA interneto svetainėje.

NMA interneto svetainėje paskelbtos pareiškėjams pildyti kompiuteriu pritaikytos paramos paraiškų formos pagal Žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos priemones.

Ypač sumažinta administracinė našta pareiškėjams, teikiantiems paramos paraiškas pagal priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“. Siekiant apskaičiuoti kompensacijos dydį, pareiškėjams nereikia pateikti pažymų iš Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro apie jų ataskaitiniais metais gautas bendrąsias pajamas. Šiuos duomenis Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras perduoda NMA prieš paraiškų vertinimą. Taip pat pareiškėjams nereikia pateikti pažymų apie Žvejojimo dienas Baltijos jūroje ar Baltijos jūros priekrantėje (tam tikras minimalus žvejojimo dienų skaičius įtvirtintas šios priemonės administravimo taisyklėse), žvejojimo žurnalo duomenis. Visus minėtus duomenis Žuvininkystės tarnyba prie ŽŪM perduoda NMA prieš paramos paraiškų vertinimą. Informaciją apie pateiktos paramos paraiškos vertinimo būseną pareiškėjai gali sužinoti NMA interneto svetainėje. Taip pat čia galima rasti ir susirašinėjimo su NMA istoriją.

¹¹ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. 3D-799 „Dėl projekto vykdytojo, pretenduojančio gauti paramą iš Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo pagal Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos priemones, prekių, paslaugų ar darbų pirkimo taisyklių patvirtinimo”

8. Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 5 straipsnyje nurodytų partnerių vaidmuo įgyvendinant Partnerystės sutartį

Įgyvendinant 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programą, ministerijos įtraukia partnerius į darbo grupes, organizuoja susitikimus planuojamoms priemonėms aptarti. Partneriai kviečiami dalyvauti viešose diskusijose ministerijų planuojamoms priemonėms aptarti. PFSA projektai skelbiami ES fondų svetainėje www.esinvesticijos.lt tam, kad partneriai galėtų pateikti pastabas jų projektams.

Partneriai, įtraukti į 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto sudėtį, per ataskaitinį laikotarpį įvykusiuose 22 Stebėsenos komiteto posėdžiuose dalyvavo tvirtinant iš ES fondų lėšų bendrai finansuojamų projektų atrankos kriterijus, veiksmų programos vertinimo planą bei metinius vertinimo planus, Komunikacijos strategiją bei metinius komunikacijos planus, Partnerystės sutarties ir 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos pakeitimus, metinę veiksmų programos įgyvendinimo ataskaitą; taip pat svarstant kitus aktualius veiksmų programos įgyvendinimo klausimus (pavyzdžiui, veiksmų programos pažangą, įvairių vertinimų rezultatus, Europos Komisijos apžvalgas, Europos Tarybos rekomendacijas Lietuvai, Šalies ataskaitas, įvairių priemonių įgyvendinimo eigą). 2017 m. liepos 11 d. vykusiame Stebėsenos komiteto posėdyje pateikta informacija apie Partnerystės sutarties įgyvendinimo pažangos ataskaitos rengimą. Stebėsenos komiteto nariams sudarytos galimybės pateikti pastabas ir pasiūlymus Partnerystės sutarties įgyvendinimo pažangos ataskaitos projektui. Pastabų iš socialinių ekonominių partnerių nebuvo gauta.

Stebėsenos komitetą sudaro 55 nariai, iš kurių 23 (apie 43 %) yra partneriai: 14 – socialiniai ekonominiai partneriai, 9 – pilietinės visuomenės interesus atstovaujanti organizacijos (įskaitant NVO). Iš minėtų 23 partnerių organizacijų 22 yra skėtinės organizacijos, atstovaujanti viso sektoriaus ar nacionalinio masto interesą. Partnerių dalyvavimo efektyvumas Stebėsenos komiteto veikloje didėja. Partneriams, Stebėsenos komiteto nariams, suteikiamos visos galimybės aktyviai įsitraukti į Stebėsenos komiteto veiklą, jie turi tokias pačias teises kaip viešojo sektoriaus institucijų atstovai, yra traktuojami kaip lygiaverčiai diskusijos partneriai, o jų dalyvavimas Stebėsenos komiteto veikloje turi reikšmingą teigiamą poveikį priimamų sprendimų ir parengiamų dokumentų kokybei. Į partnerių pateiktas pastabas ir pasiūlymus dažniausiai atsižvelgiama ir remiantis jais yra peržiūrimi bei keičiami siūlomi sprendimai ir parengti dokumentų projektai.

2016 m. Finansų ministerija, siekdama sustiprinti partnerių vaidmenį panaudojant ES investicijas, parengė Partnerystės principo įgyvendinimo 2015 m. apžvalgą¹²; atnaujino Partnerystės principo taikymo, įgyvendinant 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programą, gaires; suorganizavo ministerijų atstovų ir partnerių diskusiją „Partnerystės iššūkiai, nauda ir praktinis įgyvendinimas“, kuriame aptarta, kaip geriau įtraukti partnerius į veiksmų programos įgyvendinimą; suorganizavo tarptautinę ekspertų panelę–diskusiją „Darnus vystymasis ES fondų investicijų kontekste: 2007–2013 m. pamokos ir galimybės“, kuriame pakviesti ekonominiai ir socialiniai partneriai, savivaldybių atstovai diskutavo apie darnaus vystymosi principo įgyvendinimą panaudojant ES investicijas (diskusijos išvagos ir pasiūlymai buvo panaudoti rengiant galutinę 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimo ataskaitą); suorganizavo ekspertų diskusiją „ES struktūrinių fondų investicijos į darbo vietų kūrimą: kaip veiksmingai skatinti pasiūlą ir paklausą?“, į kurią buvo įtraukti ir ekonominiai ir socialiniai partneriai; suorganizavo konferenciją „2007–2013 metų ES investicijos Lietuvos miestuose ir miesteliuose ir gyvenimo kokybės pokyčiai“, kurioje ypač aktyviai dalyvavo savivaldybių atstovai, kiti partneriai.

Finansų ministerijos užsakymu atliktas Partnerystės principo įgyvendinimo vertinimas¹³. Vertinime daroma išvada, kad 2014–2020 m. partnerystė ES fondų valdymo procese yra pereinamojoje stadijoje iš techninio biurokratinio į bendradarbiavimu grįstą stilių. Visos

¹² <http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2015-metu-partnerystes-principo-igyvendinimo-apzvalga>

¹³ BGI consulting, 2017 m. birželio 9 d. galutinė vertinimo ataskaita „Partnerystės principo įgyvendinimo vertinimas“

ministerijos taiko papildomas administruojamų prioritetų ir priemonių aptarimo su partneriais procedūras, neapsiribojant privalomais partnerystės atvejais ir formomis, numatytais ES ir nacionaliniuose teisės aktuose. Ekonominiai ir socialiniai partneriai bei organizacijos, atstovaujančios pilietinei visuomenei, vietos ir regioninės valdžios institucijos yra įtraukti į visus 2014–2020 m. ES fondų valdymo etapus. Partneriai dalyvauja tiek teikdami pasiūlymus atsakingoms viešojo sektoriaus institucijoms raštu, tiek ir dalyvaudami susitikimuose.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 723 patvirtinta Lietuvos **kaimo plėtros** 2014–2020 metų programos įgyvendinimo stebėsenos komiteto institucinė sudėtis, į kurią įtraukti ir socialiniai, ekonominiai partneriai: asociacija „Aplinkosaugos koalicija“, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos miško savininkų asociacija, Lietuvos respublikos žemės ūkio rūmai, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos verslo darbdavių konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, VVG tinklas.

Projektų atrankos komitetų sudėtyje pagal kompetenciją taip pat įtraukti įvairūs socialiniai partneriai: Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai, Lietuvos kiaulių augintojų asociacija, Lietuvos jaunųjų ūkininkų ratelių sąjunga, Lietuvos daržovių augintojų asociacija, Lietuvos sėklininkystės asociacija, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija Lietuvos šiltnamių asociacija, Lietuvos paukštininkystės asociacija, Lietuvos verslo darbdavių konfederacija, Lietuvos grūdų perdirbėjų asociacija, Lietuvos ūkininkų sąjunga, Baltijos labdaros fondas, Lietuvos miško savininkų asociacija, Tradicinių amatų centrų asociacija, Lietuvos tautodailininkų sąjunga, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga, Lietuvos kaimo turizmo asociacija.

Kasmet prieš kiekvieną paramos paraiškų surinkimą vyksta susitikimai su socialiniais partneriais, kurių metu svarstomi pasiūlymai dėl paramų administruojančių teisės aktų tobulinimo.

Socialiniai partneriai nuolat įtraukiami į EŽŪFKP lėšomis finansuojamos programos įgyvendinimą per Lietuvos kaimo tinklo veiklą. 2014 m. suorganizuoti keli susitikimai su socialiniais partneriais, kurių metu buvo diskutuojama dėl galutinio programos projekto prieš jį pateikiant Europos Komisijai. 2015–2016 m. vyko socialiniai dialogai, diskusijos, seminarai Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos įgyvendinimo ir tobulinimo klausimais (vien 2016 m. Lietuvos kaimo tinklas suorganizavo daugiau nei 30 tokių renginių).

Žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos partnerių atrankos tvarka į Stebėsenos ir Projektų atrankos komitetą nustatyta žemės ūkio ministro 2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 3D-646 „Dėl Kompetentingų institucijų ir ekonominių socialinių partnerių atrankos į Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos stebėsenos komitetą ir Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos projektų atrankos komitetą tvarkos aprašo patvirtinimo“. Į Stebėsenos komitetą įtrauktos 9 valdžios institucijos, 10 ekonominių socialinių partnerių, 4 pilietinės visuomenės atstovai, ŽŪM atstovai. Projektų atrankos komitetą sudaro 3 valdžios institucijos, 8 ekonominiai socialiniai partneriai, ŽŪM atstovai.

Prieš rengiant Žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos priemonių įgyvendinimo taisykles, kitus teisės aktus nuolat konsultuojamasi su žvejybos, akvakultūros, perdirbimo subsektorių ekonomiais socialiniais partneriais. 2016 m. suorganizuoti 3 susitikimai Klaipėdoje su žvejybos sektoriaus atstovais. Pristatytos galimybės gauti paramą pagal Veiksmų programos priemones, aptartos problemos žvejybos sektoriuje, svarstomi galimi problemų sprendimo būdai, atsakyta į žvejybos sektoriaus atstovų pateikiamus klausimus. Taip pat dažnai vyko susitikimai su kitų subsektorių ekonomiais socialiniais partneriais ŽŪM.

9. Veiksmų, kurių imtasi taikant ESI fondų įgyvendinimo horizontaliuosius principus ir politikos tikslus, santrauka

9.1 Lyčių lygybė, nediskriminavimas, prieinamumas neįgaliesiems

2015 m. parengtas ir patvirtintas Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programos įgyvendinimo veiksmų planas 2015–2017 metams¹⁴.

Į 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto sudėtį įtraukti NVO atstovai iš asociacijos „Lietuvos moterų lobistinė organizacija“, asociacijos „Aplinkosaugos koalicija“, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos, Lietuvos nevyriausybinų organizacijų vaikams konfederacijos, Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybos bei Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklo. Lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo sritis taip pat atstovauja Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos bei Neįgaliųjų reikalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai.

Finansų ministerija 2016 m. suorganizavo tris Horizontaliųjų principų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės posėdžius, kurių metu buvo svarstytos šios temos: 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimo rezultatai, Jungtinių Tautų išleistos Žmonių su negalia teisių konvencijos apžvalga ir rekomendacijos Lietuvai, atsakingų už ES fondų administravimą institucijų patirtis įgyvendinant horizontaliuosius principus. Horizontaliųjų principų įgyvendinimo priežiūros darbo grupė sudaryta iš ES fondus administruojančių institucijų atstovų bei socialinių ekonominių partnerių atstovų (NVO, asociacijos ir pan.).

2014–2020 m. laikotarpiu įgyvendinant ES fondų lėšomis finansuojamas priemones, PFSA numatytas reikalavimas, kad projekte negali būti numatyti apribojimai, kurie turėtų neigiamą poveikį lyčių lygybės ir nediskriminavimo principų įgyvendinimui. Atrenkant projektus vertinama jų atitiktis lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principams. Visi pareiškėjai, siekiantys gauti paramą, turi užtikrinti, kad projekte bus laikomasi lygių galimybių bei nediskriminavimo užtikrinimo principų ir bus užkirstas kelias bet kokiai diskriminacijai, suteikiant įvairioms socialinėms grupėms vienodą prieigą prie ES fondų.

Projektų vertinimo metu vertinama, ar projektuose nenumatoma apribojimų, kurie turėtų neigiamą poveikį lyčių lygybės ir nediskriminavimo principams; ar projektuose skatinamas nediskriminavimo principų įgyvendinimas bei laikomasi nediskriminavimo politikos nuostatų. Finansavimą projektai gauna tik tuo atveju, jei sudaromos prielaidos laikytis reikalavimų, keliamų vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimui.

Neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms bei kitiems, turintiems skirtingas funkcinės galimybes, užtikrinamos galimybės tokiomis pačiomis kaip ir kitų asmenų sąlygomis naudotis fizine infrastruktūra, transportu, informacinėmis ir ryšio technologijomis, kitomis priemonėmis bei paslaugomis. Projektams, kuriais kuriama / atnaujinama infrastruktūra, keliami universalus dizaino reikalavimai. Esant poreikiui, ministerijos gali PFSA nustatyti ir griežtesnius reikalavimus projektams. Skaitmeninių ir elektroninių paslaugų projektams nustatyti reikalavimai numatyti funkcionalumus, leidžiančius teikti paslaugas neįgaliesiems ir mažinti socialinę ir kalbinę atskirtį. Bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo infrastruktūrinėse priemonėse kartu su PFSA yra tvirtinami universalus dizaino priemonių sąrašai, kuriuose pareiškėjas turi privalomai nurodyti mažiausiai 3 priemones, kurias bus įgyvendintos atnaujinant / įrengiant statinius.

Projektų planavimo ir paraiškų rengimo metu, projektų vykdytojai yra skatinami papildomai įgyvendinti įvairesnius universalus dizaino principus, kad jų kuriama infrastruktūra būtų kuo tinkamiau pritaikyta įvairių asmenų poreikiams, rekomenduojama konsultuotis su žmonių su negalia organizacijomis, nurodomi papildomi informacijos šaltiniai.

¹⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. A1-199 „Dėl Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programos įgyvendinimo veiksmų plano 2015–2017 metams patvirtinimo“

Igyvendinant EŽŪFKP finansuojamas priemonės taip pat prisidedama prie lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principų įgyvendinimo. Vienos priemonės turi tiesioginį poveikį (pavyzdžiui, lyčių lygybės ar nediskriminavimo reikalavimai įtraukti į projektų atrankos kriterijus), kitų priemonių poveikis yra netiesioginis (pavyzdžiui, įgyvendinamais projektais skatinamas moterų ar socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių užimtumas). Vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo ir nediskriminacijos laikomasi įgyvendinant visas EŽŪFKP lėšomis finansuojamos LEADER priemonės veiklos sritis. VVG valdymo organas sudaromas taip, kad būtų išlaikomos lygios vyrų ir moterų galimybės (lyčių santykis turi būti 40:60, t. y. vienos lyties (nesvarbu kurios) atstovų turi būti mažiausiai 40 %). Taip pat skatinami šį principą įgyvendinantys projektai.

Į Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos rengimo partnerius įtraukta Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba. Abiejų lyčių atstovų dalyvavimas užtikrintas Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos stebėsenos komitete, Projektų atrankos komitete bei Valdymo komitete, kuriuose vyrų ir moterų yra beveik po lygiai. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba įtraukta į Stebėsenos komiteto sudėtį ir tiesiogiai dalyvauja vertinant Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos įgyvendinimą.

Priemonės „Žuvininkystės plėtros strategijų įgyvendinimas“ paraiškose formoje yra dalis, skirta pagrįsti, kaip bus įgyvendinamos moterų ir vyrų lygios galimybės ir skatinamas nediskriminavimas rengiant ir įgyvendinant VPS. Įgyvendinant EJRF lėšomis finansuojamas priemonės socialinės įtraukties didinimo srityje sudaromos galimybės projektuose dalyvauti jaunimui, vyresniems žmonėms, žmonėms, gyvenantiems kaimo vietovėse, taip pat siekiama užtikrinti lygias vyrų ir moterų galimybes.

Rengiant metines 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos, kaimo plėtros programos ir Žuvininkystės sektoriaus veiksmų programos įgyvendinimo ataskaitas pateikiama informacija apie horizontaliųjų principų įgyvendinimą.

9.2 Darnus vystymasis

2014–2020 m. laikotarpiu įgyvendinant ES fondų lėšomis finansuojamas priemonės, PFSA gali būti numatytas reikalavimas projektams prisidėti prie darnaus vystymosi principo įgyvendinimo, t. y. įgyvendinant projekto veiklas turi būti prisidedama prie Nacionalinės darnaus vystymosi strategijoje aprašytų ilgalaikių ir trumpalaikių tikslų ir uždavinių įgyvendinimo. Projektų paraiškose turi būti pagrindžiama, kad projekto investicijomis mažinamas neigiamas poveikis aplinkai ir tausojami gamtiniai išteklių, didinama socialinė įtrauktis arba mažinami anglies dioksido išmetimai.

Darnaus vystymosi principas yra įtrauktas į kai kurių priemonių bendruosius ir (arba) specialiuosius projektų atrankos kriterijus. Projektų paraiškų vertinimo metu nustatoma, ar numatomuose įgyvendinti projektuose nėra numatyta veiksmų, kurie galėtų turėti neigiamą poveikį darnaus vystymosi principams, t. y. ar nebus vykdomi veiksmai, kurie darytų neigiamą poveikį aplinkosaugos, socialinėje ir ekonomikos srityse.

Paraiškose pareiškėjai turi nurodyti konkrečius projektui taikomus reikalavimus, susijusius su darnaus vystymosi principo įgyvendinimo skatinimu, arba pagrįsti, kad projekto veiklos neturi neigiamos įtakos šio principo įgyvendinimui.

Poveikio aplinkai vertinimas atliekamas tuomet, kai atrenkami projektai atitinka Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo taikymo sritį pagal veiklos mastą, pobūdį ar vietos (susijusi su „Natura 2000“ teritorijomis) ypatumus. Tuo atveju vertinama, ar projektas atitinka aplinkosauginius reikalavimus ir ar būtinas poveikio aplinkai vertinimas, jei taip – ar jis atliktas. Pažyma dėl šio vertinimo būtinumo bei vertinimo išvados (jeigu jo reikia), teikiamos kartu su projekto paraiška. Dauguma ES fondų finansuojamų projektų nedaro neigiamo poveikio aplinkai.

2016 m. Finansų ministerijos užsakymu buvo atliktas 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos poveikio darniajam vystymuisi vertinimas ir pateikta galutinė ataskaita, kurioje pateiktos vertinimo

rekomendacijos, susijusios su darnaus vystymosi horizontaliojo principo įgyvendinimu 2014–2020 m. laikotarpiu.

EŽŪFKP investicinių veikslių poveikio aplinkai vertinimas atliekamas teisės aktų nustatyta tvarka. Nacionalinė mokėjimo agentūra, atlikdama projektų vertinimą, įsitikina, ar projektui būtinas poveikio aplinkai vertinimas, ir jeigu kyla abejonių, pareikalauja pareiškėjo pateikti įrodantį dokumentą. Kai kuriems projektams (pavyzdžiui, žemės ūkio vandentvarkos, ekonominės veiklos kūrimo ir plėtros) yra nustatyti reikalavimai, kad pareiškėjas privalo su paraiška pateikti Aplinkos apsaugos agentūros atrankos išvadą dėl numatomo įgyvendinti projekto planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo.

Darnaus vystymosi principas užtikrinamas EŽŪFKP priemonėmis, skirtomis su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusių ekosistemų atkūrimui, išsaugojimui ir pagerinimui, pagal kurias finansuojamas didelės gamtinės vertės bei aplinkai draugiškų ūkininkavimo sistemų diegimas, investicijos į miško plotų plėtrą ir jų gyvybingumo gerinimą, aplinkai draugiškos ūkininkavimo ir miškininkystės praktikos „Natura 2000“ teritorijose, ūkininkavimas gamtinių ir kitų kliūčių turinčiose vietovėse.

Darnaus vystymosi principą įgyvendina ir EŽŪFKP priemonės, skirtos efektyvaus išteklių naudojimo skatinimui ir perėjimui prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, pagal kurias finansuojama energijos gamyba iš atsinaujinančių energijos šaltinių (pavyzdžiui, biodujų gamyba), iš žemės ūkio išmetamo ŠESD ir amoniako kiekio mažinimas, taip pat anglies dioksido išlaikymas ir sekvestracija, siekiant mažinti į atmosferą išmetamą anglies dioksido kiekį.

Darnaus vystymosi principo laikymuisi daug įtakos turi LEADER priemonės. VVG skatinamos remti vietos plėtros projektus bei VVG bendradarbiavimo projektus, kuriais siekiama išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę.

Darnaus vystymosi principas taip pat įgyvendinamas iš EJŪŽF finansuojamomis priemonėmis, skirtomis aplinkos tvarumui gerinti. Šiomis priemonėmis užtikrinama vandens ekosistemų biologinė įvairovė ir funkcionavimas bei efektyvus duomenų rinkimas ir kontrolė.

Kompensacinės priemonės „Aplinkosaugos funkcijas atliekanti akvakultūra“ įgyvendinimo taisyklėse numatyta, kad pareiškėjas įsipareigoja, jei bus priimtas sprendimas skirti paramą, ne trumpiau kaip penkerius metus vykdyti vandens aplinkosaugos reikalavimus, kurie yra griežtesni nei reikalavimai, privalomi taikant tik ES ir nacionalinės teisės aktus, t. y. gamtotvarkos planą. Pareiškėjas gamtotvarkos planą turi pateikti kartu su paramos paraiška.

Investicinės priemonės „Produktyvios investicijos į akvakultūrą. Energijos vartojimo efektyvumo didinimas, atsinaujinančioji energija“ įgyvendinimo taisyklėse įtvirtinta nuostata, kad kai pareiškėjo veiklai, kuriai prašoma paramos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, yra privalomas poveikio aplinkai vertinimas ar atranka, dėl privalomo poveikio aplinkai vertinimo, ne vėliau kaip kartu su pirmu mokėjimo prašymu, turi būti pateikiama Aplinkos ministerijos atitinkamo regiono aplinkos apsaugos departamento (regiono, kuriame numatoma įgyvendinti projektą) išvada, kad numatoma įgyvendinti projekto veikla leistina pasirinktoje vietoje, arba išvada, kad poveikio aplinkai vertinimo atlikti neprivaloma (įskaitant planų ar programų įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikalingumo išvadą, jeigu projektas gali daryti įtaką „Natura 2000“ teritorijai).

Priemonės „VPS įgyvendinimas“ paraiškos formoje yra dalis, skirta darnaus vystymosi principams pagrįsti. Pareiškėjai paraiškoje privalo pagrįsti, kaip bus laikomasi darnaus vystymosi principų rengiant ir įgyvendinant VPS.

9.3 Jaunimas

2014–2020 m. sprendžiant jaunimo problemas, įgyvendinamos JGI ir JUI (detalesnė informacija pateikta 10 skyriuje), daug dėmesio skiriama jaunimo politikai regionuose.

Įgyvendinant ESF investicijas, jaunimo horizontalusis principas yra įgyvendinamas išskiriant jaunuolius kaip tikslinę grupę. Pavyzdžiui, siekiant skatinti su sunkumais darbo rinkoje susiduriančių asmenų įdarbinimą, finansinės paskatos (kompensuojant darbuotojų darbo užmokesčio išlaidų dalį) teikiamos darbdaviams, įdarbinantiems pirmą kartą įsidarbinusius asmenis nuo 18 iki 29 metų; siekiant skatinti verslumą kaip viena iš prioritetinių paskolų gavimo tikslinių grupių yra numatyti asmenys iki 29 metų (įgyvendinama finansinė priemonė) ir pan.

EŽŪFKP lėšomis skatinant jaunimo užimtumą buvo teikiama parama jauniems ūkininkams verslui pradėti, o paramą gavusios valdos sudarė 0,02 % visų Lietuvoje registruotų žemės ūkio valdų.

Jaunimas – viena svarbiausių LEADER priemonės tikslinių grupių. VPS atrankos taisyklėse įtvirtintas reikalavimas į VVG kolegialų valdymo organą įtraukti ne mažiau kaip 2 jaunos žmones. Už didesnę nei privalomą jaunų žmonių įtraukimą VPS kokybės vertinimo metu skiriami papildomi balai. VPS privaloma aprašyti, kaip jauni žmonės įtraukiami į VPS rengimą ir įgyvendinimą. VVG skatinamos skirti kuo daugiau VPS lėšų jaunimo ir jaunų žmonių vietos projektams (ypač verslo) įgyvendinti, rengti bendradarbiavimo projektus, skirtus jaunimo ir jaunų žmonių problemoms spręsti.

Jaunimo įtraukimas labiausiai skatinamas pagal Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos priemonę „VPS įgyvendinimas“. Priemonės įgyvendinimo taisyklėse įtvirtintas atrankos kriterijus – jaunų žmonių įtrauktis į žuvininkystės regionų VVG sprendimų priėmimo procesus, t. y. jaunų žmonių į žuvininkystės regionų VVG valdymo organą. Atsižvelgiant į tai, kiek jaunų žmonių įtraukta į žuvininkystės regionų VVG valdymo organą, suteikiami prioritetiniai balai: nuo 20 iki 30 % imtinai – 3 balai, nuo daugiau kaip 30 iki 40 % imtinai – 5 balai, nuo daugiau kaip 40 iki 80 % imtinai – 10 balų. Taip pat minėtos priemonės paraiškoje reikia pagrįsti, kaip jaunimas bus įtrauktas į žuvininkystės regionų VVG.

10. Informacija apie Jaunimo užimtumo iniciatyvą ir jos vertinimas

Lietuvoje JUI yra įtraukta į 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programą: jai įgyvendinti yra skirtas konkretus uždavinys „Sumažinti nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 m. amžiaus jaunimo skaičių“. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatyta priemonė „Jaunimo užimtumo didinimas“, kuri iki 2018 m. pabaigos yra finansuojama išskirtinai JUI lėšomis. Priemonės veiklos apima du pirminės ir antrinės intervencijos projektus „Atrask save“ ir „Naujas startas“. Šiems projektams įgyvendinti iki 2018 m. pabaigos yra skirtos visos JUI lėšos – 69 173 966 eurai ir į juos planuojama įtraukti 35 tūkst. nedirbančių, nesimokančių ir mokymuose nedalyvaujančių 15–29 metų amžiaus asmenų (toliau – NEET jaunimas). Projektuose gali dalyvauti visi NEET jaunuoliai – tiek registruoti, tiek neregistruoti darbo biržoje. Projektų veiklos organizuojamos visose šalies savivaldybėse.

2017 m. vasario 1 d. duomenimis, projekte „Atrask save“ veiklas pradėjo 10,5 tūkst., veiklas baigė – 6,8 tūkst., gavo pasiūlymą dirbti – 3,2 tūkst. NEET jaunuolių. Atitinkamai projekte „Naujas startas“ veiklas pradėjo 3 tūkst., veiklas baigė – 0,7 tūkst., gavo pasiūlymą dirbti – 0,1 tūkst. NEET jaunuolių.

JUI įgyvendinimas Lietuvoje yra glaudžiai susijęs su JGI įgyvendinimu. JGI veiklos Lietuvoje apibrėžtos JGI įgyvendinimo plane. JUI remia 2 iš 8 JGI įgyvendinimo plane numatytų uždavinių įgyvendinimą bei finansuoja 5 iš 25 numatytų priemonių.

Nors JUI finansuoja santykinai nedidelę JGI įgyvendinimo plano priemonių dalį, JUI lėšos sudaro apie du trečdalius visų finansinių išteklių, skirtų įvykdyti JGI įgyvendinimo planą Lietuvoje.

Todėl JGI įgyvendinimo sėkmė Lietuvoje koreliuoja su JUI remiamos priemonės „Jaunimo užimtumo didinimas“ sėkmingu įgyvendinimu.

JUI dėka Lietuvoje sukurta visiškai nauja paslaugų jaunimui koncepcija, susidedanti iš pirminės ir antrinės intervencijų bei užtikrinanti, kad NEET jaunuolis gautų sistemingą, ilgalaikę, intensyvią pagalbą, padedančią tvariai integruotis į darbo rinką ar grįžti į švietimo sistemą.

Pirminės intervencijos projekte „Atrask save“ NEET jaunuoliams iki 4 mėnesių sistemingai teikiamos aktyvinimo ir motyvavimo paslaugos: darbo gebėjimų ir profesinių interesų testavimas, darbo pokalbių simuliacijos, susitikimai su darbdaviais, smulkiaisiais verslininkais, supažindinimas su vietos rinkoje veikiančiomis įmonėmis bei švietimo ir profesinio mokymo įstaigomis, iki 20 dienų trunkančios praktikos pasirinktoje įmonėje padedant mentoriui, savanoriška veikla, individualios konsultacijos ir t. t. Pagalbą jaunuoliams taip pat teikia psichologai, konsultacijas ir mokymus organizuoja IT specialistai, teisininkai ir kiti siauros srities specialistai. Projekto dalyviai nepatiria jokių finansinių išlaidų – dalyvavimo laikotarpiu apmokamas privalomasis sveikatos draudimas, kompensuojamos kelionės išlaidos, savanorišką veiklą vykdančiams asmenims taip pat kompensuojamos maitinimo, kanceliarinių ir kitų savanorystei reikalingų priemonių išlaidos, esant poreikiui apmokama būsto nuoma.

Dėl susitarimo su Švietimo ir mokslo ministerija projekto „Atrask save“ veiklos „Jaunimo savanoriška tarnyba“ dalyviai, savanoriavę bent 3 mėn., nuo 2018 m. stodami į aukštąsias mokyklas gaus papildomai 0,25 balo.

Atviroje rinkoje negavę pasiūlymo dirbti, mokyti ar atlikti praktiką, projekto „Atrask save“ dalyviai gali dalyvauti projekte „Naujas startas“, kuriame teikiamos integravimo į darbo rinką priemonės: įdarbinimas subsidijuojant, darbo įgūdžių įgijimo rėmimas ir profesinis mokymas. Priemonės teikiamos kompleksiskai, pavyzdžiui, dalyvavęs profesinio mokymo priemonėje ir kvalifikaciją įgijęs NEET jaunuolis vėliau gali įgyti įgūdžių darbo vietoje, dalyvaudamas darbo įgūdžių įgijimo rėmimo priemonėje.

Projektas „Atrask save“ yra didžiausias socialinis projektas Lietuvoje, orientuotas į socialiai pažeidžiamus jaunuolius, labiausiai nutolusius nuo darbo rinkos – dalyvauja darbo biržoje neįsiregistravę, nedirbantys ir nesimokantys jaunuoliai, kvalifikacijos neįgiję jauni bedarbiai, jauni bedarbiai, stokoiantys socialinių įgūdžių, neįgalieji, turintieji priklausomybių ir kiti.

Projektą „Atrask save“ įgyvendina Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, projekto partneriai – 10 teritorinių darbo biržų, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, 58 jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos. Šios jaunimo organizacijos sudaro JGI partnerių tinklą, kuris pasitelkiamas darbui su darbo biržoje neregistruotais jaunuoliais. Organizacijos vykdo mobilų darbą su jaunimu ir taip pasiekia neaktyvius jaunuolius ten, kur jie leidžia daugiausiai laiko (parkuose, gatvėse, prekybos centruose). Darbo biržoje neregistruoti jaunuoliai taip pat gali registruotis interneto svetainėje www.jaunimogarantijos.lt ir su jais susisiekti projekto koordinatoriai.

Įgyvendinant projektus stengiamasi kuo labiau individualizuoti paslaugų teikimą pagal skirtingus jaunuolių poreikius – suformuoti paslaugų paketai, geriausiai atliepiantys tam tikrų grupių jaunuolių poreikius ir motyvaciją, su jaunuoliais dirbama ne tik grupėse, bet ir individualiai. Jau minėtas kompleksinių paslaugų teikimas taip pat prisideda prie orientavimosi į kliento poreikius. Tai reiškia, kad asmeniui siūlomas individualiai jam pritaikytas paslaugų paketas, o ne tik jo poreikius atitinkančios atskiros paslaugos. Toks holistinis požiūris leidžia koordinuoti paslaugų teikimą taip, kad būtų pasiektas kuo geresnis rezultatas siekiant NEET jaunuolius integruoti į visuomenę ir darbo rinką. Iš kitos pusės pati sistema tapo kur kas nuoseklesnė: buvo apgalvotas visas NEET jaunuolio kelias iki integravimosi į švietimo institucijas ar darbo rinką ir paslaugų etapai buvo sukonstruoti taip, kad jaunuoliui visa patirtis panašėtų į vieno langelio principą.

Instituciniame lygmenyje individualaus požiūrio taikymas taip pat atnešė pokyčių paslaugų turinio prasme: teikiama nemažai naujų, iki šiol neteiktų paslaugų, tokių kaip motyvacinės stovyklos, supažindinimas su įmonėmis ir praktiniai mokymai jose su techninio mentoriaus pagalba, sėkmingų verslų pristatymai, teisinės konsultacijos ir kt.

Įgyvendinant projektus siekiama dviejų skirtingų institucijų – Lietuvos darbo biržos ir Jaunimo reikalų departamento – sinergijos. Svarbu užtikrinti, kad teikiamos paslaugos ne dubliuotų, o papildytų viena kita, taip pat svarbu užtikrinti efektyvų veiksmų koordinavimą. Šiems tikslams įgyvendinti parengtas JGI įgyvendinimo planas, JGI įgyvendinimo tvarkos aprašas, detalizuojantis dalyvaujančias institucijas, jų atsakomybes, teikiamas paslaugas ir pan. Taip pat projekto partneriai pasirašė jungtinės veiklos sutartis. JUI veiklų automatizavimui ir planavimui, vykdymo stebėsenai, duomenų apie dalyvius ir jų aktyvumą kaupimui ir ataskaitų teikimui Lietuvos darbo biržos informacinė sistema papildyta specialiai sukurtu JGI įgyvendinimo stebėsenos moduliu. Siekiant užtikrinti efektyvų koordinavimą ir priežiūrą, periodiškai organizuojami projektų priežiūros ir valdymo komisijų posėdžiai, susitikimai su viešųjų pirkimų būdu nupirktų paslaugų teikėjais. Socialinių partnerių įsitraukimui didinti prie teritorinių darbo biržų įsteigtos JGI įgyvendinimo komisijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įsteigė JGI įgyvendinimo stebėsenos komisiją. Šių komisijų veikloje dalyvauja didžiausių nacionalinių darbdavių, profesinių sąjungų, jaunimo organizacijų, kitų ministerijų atstovai, taip pat vietos lygmens organizacijos.

JUI projektų planavimo laikotarpiu kilo sunkumų nustatant veiklos rodiklius. Lietuvoje iki šiol nėra tikslų administracinių duomenų apie ekonomiškai neaktyvių NEET jaunuolių skaičių savivaldybėse. Planavimas buvo vykdomas pasitelkiant Europos statistikos agentūros „Eurostat“ metinius duomenis, tačiau galimos paklaidos. Įgyvendinant projektus veiklos rodikliai savivaldybių lygiu turės būti koreguojami. Siekiant surinkti tikslesnius duomenis apie neaktyvius NEET, pasitelkti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatoriai, renkantys duomenis iš vietos lygiu veikiančių organizacijų – Švietimo skyrių, probacijos tarnybos, seniūnijų, socialinės paramos ir globos organizacijų ir pan. Nors Lietuvoje planuojama tikslus administracinius duomenis apie neaktyvius NEET rinkti, susiejant įvairių registrų informaciją, tačiau dėl užtrukusių tam reikalingų teisės aktų priėmimo, JUI įgyvendinimui tai reikšmingo pokyčio gali neturėti.

Neaktyvių, darbo biržoje neregistruotų NEET jaunuolių, identifikavimas išlieka vienu svarbiausių iššūkių. Tam didžiausia kliūtis – asmens duomenų apsauga, neleidžianti projekto koordinatoriams iš seniūnų ir kitų socialinių partnerių gauti konkrečių duomenų apie asmenį. Kita vertus, didėjant projekto žinomumui, neaktyvių NEET jaunuolių randama vis daugiau. Projektas aktyviai viešinamas socialiniuose tinkluose, regionuose organizuojami viešinimo renginių ciklai, projekto pristatymai vietos organizacijoms, taip įtraukiant socialinius partnerius, galinčius nukreipti neaktyvius NEET jaunuolius į koordinatorius.

JUI projektų įgyvendinimo spartą sulėtino užsitęsusios viešųjų pirkimų procedūros. Viešųjų pirkimų įgyvendinimui buvo skirti didesni žmogiškieji išteklių, taip pat nupirkus pagrindines paslaugas, buvo pradėtas dalinis paslaugų teikimas, suintensyvintas dalyvių grupių formavimas. Siekiant užtikrinti aukštą paslaugų kokybę, dalyviams papildomą pagalbą pradėjo teikti įdarbinti siauros srities specialistai. Dėl viešųjų pirkimų sutaupymų į projektą buvo įtrauktos ir dar planuojama įtraukti naujų veiklų (pavyzdžiui, neformaliu būdu įgytų kompetencijų vertinimas, kalbų lygio nustatymas, parama darbo vietoms steigti ir kt.).